
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2020

červenec 2021

OBSAH

Shrnutí vývoje v roce 2020.....	3
1 Makroekonomická situace a vnější vztahy	6
1.1 Makroekonomická situace	6
1.2 Měnová politika a devizový trh	7
2 Umístění prostředků na finančním trhu	9
3 Struktura úspor domácností.....	10
4 Institucionální pohled na finanční trh	12
4.1 Počty subjektů na finančním trhu	12
4.2 Garanční schémata.....	13
4.3 Finanční arbitr	14
4.4 Hospodaření finančních institucí.....	15
5 Úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé financování aktiv	16
5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru	16
5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia	17
5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru.....	18
5.4 Vývoj úrokových sazeb	19
5.5 Vklady a úvěry klientů bank	20
5.6 Hypoteční trh	23
5.7 Stavební spořitelny.....	26
5.8 Družstevní záložny.....	29
5.9 Nebankovní poskytovatelé financování	30
5.10 Zadluženost domácností	31
6 Kapitálový trh	33
6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích	33
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR	33
6.3 Financování nefinančních podniků dlouhodobými dluhopisy.....	35
6.4 Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv	36
6.5 Investiční fondy	37
7 Pojišťovnictví	39
7.1 Pojišťovny.....	39
7.2 Zprostředkování pojištění	41
8 Soukromý penzijní systém.....	42
8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření.....	42
8.2 Penzijní společnosti.....	47
9 Aktivity MF a legislativa v oblasti finančního trhu.....	48
9.1 Aktivity na evropské úrovni.....	48
9.2 Aktivity na globální úrovni.....	55
9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu	59
9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu	65
9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu	69
Seznam tabulek	70
Seznam grafů.....	71
Seznam schémat	71
Seznam boxů	71
Seznam zkratk	72
Příloha 1: Legislativa finančního trhu.....	76
P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu	76
P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu	76
P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen	78
P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury.....	80
P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů	82
Příloha 2: Doplňující tabulky	84

Data uvedená v této zprávě byla z uvedených pramenů stažena v dubnu a květnu 2021 a mohou se z důvodu provedených revizí lišit oproti údajům uvedeným v předchozích ročníkách této publikace.

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2020

Makroekonomická situace	Hrubý domácí produkt v souvislosti s dopady pandemie COVID-19 klesl o 5,6 %, což však v zásadě odpovídalo vývoji v EU. Jako jediné tlumily propad tuzemského HDP spotřební výdaje sektoru vládních institucí. Index spotřebitelských cen meziročně vzrostl nejvyšším tempem za posledních 5 let, a to o 3,2 %. Míra nezaměstnanosti se zvýšila jen mírně, a to na 2,6 %, a byla tak nadále nejnižší v celé EU a navíc hluboko pod unijním průměrem. Hospodaření vládních institucí po 4 letech vykázalo deficit 6,2 % HDP, což se společně s poklesem ekonomiky odrazilo v růstu míry zadlužení vládních institucí o 7,8 p. b. na 38,1 % HDP.
Měnová politika a devizový trh	ČNB přistoupila v souvislosti s očekávanými dopady pandemie COVID-19 k trojímu snížení měnověpolitických sazeb. Dvoutýdenní repo sazba tak klesla o 2,0 p. b. na 0,25 % p.a. Průměrný kurz české koruny vůči euru meziročně jen mírně oslabil na 26,4 CZK/EUR.
Umístění prostředků na finančním trhu	Objem prostředků umístěných na finančním trhu vzrostl o 8,5 % na 7,5 bil. Kč, což představovalo nejvyšší absolutní nárůst a druhé nejvyšší tempo růstu v horizontu posledních 5 let. V absolutním vyjádření pak meziročně opět nejvíce vzrostly vklady u úvěrových institucí (o 422,7 mld. Kč), a posílily tak své postavení nejvýznamnější položky z hlediska podílu na celkových prostředcích na 68,8 %.
Struktura úspor domácností	Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu vzrostl o 14,0 % na téměř 5,0 bil. Kč, přičemž tento výrazný nárůst byl částečně způsoben metodickou změnou spočívající ve zpřesnění a s tím souvisejícím navýšením vykázaného objemu kótovaných akcií v držbě domácností. Největšího meziročního absolutního nárůstu (o 384,4 mld. Kč) opět dosáhly, stejně jako během posledních 5 let, netermínované vklady, a staly se tak produktem, který oproti konci roku 2015 nejvíce navýšil svůj podíl na celkových úsporách domácností, a to na 53,5 %. Naopak největší pokles zastoupení na úsporách domácností jak v roce 2020 (o 1,8 p. b.), tak v porovnání s koncem roku 2015 (o 4,6 p. b.) zaznamenaly termínované vklady.
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností meziročně vzrostlo o 5,9 % na 1,9 bil. Kč. Dlouhodobě nejvýznamnější a postupně rostoucí podíl tvořily úvěry na bydlení (74,7 %). Navzdory růstu objemu zadlužení a poklesu HDP zůstala relativní míra zadlužení domácností vztahovaná k HDP ve srovnání se zbytkem EU relativně nízká (34,0 % HDP).
Subjekty finančního trhu	V jednotlivých sektorech nedošlo v počtech subjektů k podstatným změnám. Výjimkou byl pokračující pokles počtu zprostředkovatelů na kapitálovém trhu a pojišťovacích zprostředkovatelů. V hlavním sektoru úvěrových institucí vstoupila do likvidace Družstevní záložna PSD, v sektoru pojišťoven ukončily činnost čtyři pobočky zahraničních pojišťoven a jedna pobočka svou činnost zahájila.
Bankovní sektor	Bankovní sektor (včetně stavebních spořitelen) zaznamenal růst aktiv o 5,2 % na 8,0 bil. Kč a tradičně potvrdil svoje dominantní postavení. Celkový kapitálový poměr, jakožto klíčový faktor odolnosti sektoru, opět meziročně vzrostl na novou historicky nejvyšší hodnotu, a to 24,4 %. Důsledky pandemie COVID-19 se ve vývoji většiny souhrnných indikátorů sektoru ke konci roku zásadněji neprojevily, s výjimkou hospodářského výsledku, který klesl téměř o polovinu na 57,1 mld. Kč, zejm. kvůli nárůstu tvorby opravných položek a poklesu čistých úrokových výnosů. Podíl nevýkonných úvěrů na celkových klientských úvěrech vzrostl meziročně jen mírně (o 0,2 p. b.) na 2,7 %.
Úrokové sazby	Snížení měnověpolitických sazeb ČNB se postupně projevilo i v poklesu průměrných ročních klientských sazeb vkladů i úvěrů u většiny klíčových sektorů, které se tak zpravidla přiblížily ke svým nejnižším úrovním. V případě úročení úvěrů domácnostem na spotřebu dokonce meziroční pokles o 0,6 p. b. na 9,0 % vedl ke zřetelnému překonání historického minima z roku 2019.
Vklady a úvěry	Objem klientských bankovních vkladů se zvýšil o 8,9 %, což znamenalo meziroční zvýšení dynamiky růstu. Za uplynulých 5 let vzrostly vklady o 46,6 % na historicky

nejvyšší hodnotu 5,2 bil. Kč. Objem klientských bankovních úvěrů vzrostl podobným tempem jako v roce 2019 (o 4,2 %) na 3,6 bil. Kč, což také vedlo k dosažení historického maxima. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům v bankovním sektoru činil 143,6 % s tím, že v rámci EU jeho úroveň opět patřila k nejvyšším.

Hypoteční trh

Objem nových hypotečních úvěrů se meziročně více než zdvojnásobil, když vzrostl o 106,4 % na 979,1 mld. Kč, z toho tzv. čistě nové hypoteční úvěry (bez refixací a refinancování) poskytnuté obyvatelstvu od bank a stavebních spořitelen vzrostly o 34,3 % na rekordních 216,8 mld. Kč. Počet nově uzavřených smluv dosáhl 312,7 tisíc, což znamenalo meziroční nárůst o 75,4 %. Průměrná výše nového hypotečního úvěru překonala hranici 3 mil. Kč. Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů se zvýšil o 9,9 % na téměř 2,2 bil. Kč, za 5 let tak dlužná částka vzrostla o 73,6 %.

Stavební spořitelny

Stavební spořitelny uzavřely 462 tis. smluv o stavebním spoření (pokles o 4,8 %) a 55 tis. úvěrových smluv. Objem nově poskytnutých úvěrů se zvýšil o 36,8 % na 65,4 mld. Kč, což představuje pátou nejvyšší hodnotu v historii stavebního spoření. Naspořená částka mírně vzrostla (o 0,8 %) na 362,7 mld. Kč. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelen na celkových vkladech domácností však klesl o 1,2 p. b. na 11,2 %. Celkový objem nesplacených úvěrů vzrostl o 5,5 % na rekordních 293,5 mld. Kč. Poměr podílu úvěrů k naspořené částce se zvýšil o 3,6 p. b. na historicky nejvyšších 80,9 %. Stát vyplatil na přímé státní podpoře 4,1 mld. Kč.

Družstevní záložny

Celková bilanční suma sektoru družstevních záložen meziročně poklesla o 1,7 % na 10,0 mld. Kč a nadále tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí. Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám vzrostl na svou nejvyšší úroveň od roku 2017, a to 28,9 %. Celkový kapitálový poměr se sice snížil na 26,4 %, jednalo se však o jeho druhou nejlepší a stále nadprůměrnou hodnotu v rámci posledních 5 let.

Nebankovní poskytovatelé financování

Bilanční suma nebankovního sektoru po 4 letech kontinuálního růstu meziročně klesla o 4,7 % na 417,4 mld. Kč. Naproti tomu objem poskytnutých půjček se poprvé po 6 letech meziročně snížil, a to o 2,6 % na 321,1 mld. Kč. Tento pokles nejméně zasáhl společnosti finančního leasingu (snížení o 1,7 %), které svým přibližně tříčtvrtinovým podílem sektoru dominovaly. Společnosti ostatního úvěrování a rovněž faktoringové a forfaitingové společnosti pak zaznamenaly shodný pokles o 5,4 %.

Regulovaný a mimoburzovní trh

Hlavní český akciový index PX meziročně klesl o 7,9 % na 1 027,1 bodů, a vyvíjel se tak obdobně jako řada indexů v dalších zemích, především v EU. Naproti tomu objem burzovních obchodů, po předchozím meziročním poklesu, vzrostl o 11,2 % na 134,5 mld. Kč. Objem obchodů v rámci RM-S, který se zaměřuje především na drobné investory, vykázal růst na více než dvojnásobek, a to na 4,6 mld. Kč.

Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry meziročně opět vzrostl (o 12,3 %) na 29,6 mld. Kč, a dosáhl tak opět nové maximální hodnoty. Objem majetku svěřený správcům aktiv rostl polovičním tempem (o 5,8 %) na celkových 1,7 bil. Kč.

Investiční fondy

Objem obhospodařovaného majetku ve fondech se zvýšil o 7,0 % na rekordních 735,8 mld. Kč. Z toho fondy kvalifikovaných investorů rostly dvojnásobným tempem (o 11,8 % na 146,1 mld. Kč) než sektoru dominující fondy kolektivního investování (o 5,9 % na 589,7 mld. Kč). Z hlediska umístění prostředků do jednotlivých druhů podílových fondů došlo v případě domácích fondů k nárůstu podílu smíšených fondů (o 8,0 p. b. na 43,5 %), naopak mezi zahraničními fondy měly poprvé za sledované období nejvyšší podíl (34,3 %) fondy akciové.

Pojišťovny

Hrubé předepsané pojistné pokračovalo čtvrtým rokem v růstu, když se zvýšilo o 1,2 % a dosáhlo 168,0 mld. Kč. Celkové posílení sektoru bylo taženo segmentem neživotního pojištění (nárůst o 3,2 %). Životní pojištění naopak pokleslo (o 3,0 %). Celkový počet pojistných smluv se meziročně mírně snížil (o 0,5 %). Počty nově uzavřených smluv také poklesly (o 24,2 %), a to jak v segmentu neživotního pojištění (24,7 %), tak v oblasti životního pojištění (pokles o 14,7 %).

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Prostředky účastníků III. penzijního pilíře vzrostly o 8,4 % na 527,9 mld. Kč, zatímco celkový počet účastníků se meziročně mírně snížil o 0,7 % na 4,42 mil. osob. Průměrný měsíční příspěvek účastníka vzrostl v rámci penzijního připojištění na 754 Kč a v případě doplňkového penzijního spoření na 812 Kč. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele se zvýšil o 0,6 p. b. na 23,5 % a průměrný měsíční příspěvek zaměstnavatele zaznamenal v systému jak penzijního připojištění, tak doplňkového penzijního spoření svůj nejvyšší meziroční nárůst za posledních 5 let, a to na 1 017 Kč, resp. 1 099 Kč. Celková přímá státní podpora vyplacená účastníkům III. penzijního pilíře činila 7,4 mld. Kč. I přes silný propad na finančních trzích na jaře 2020 se většině účastnických fondů s dynamickými a vyváženými strategiemi podařilo svými výnosy ke konci roku 2020 překonat průměrnou roční míru inflace, naopak žádný z povinných konzervativních účastnických fondů ani transformovaných fondů opět nenabídl zhodnocení ani na úrovni růstu cenové hladiny.

Legislativa finančního trhu

V souvislosti s pandemií COVID-19 bylo přijato několik zákonů (novela zákona o ČNB, zákon o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19, novela zákona o spotřebitelském úvěru, zákon o poskytnutí státní záruky ČR na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2 a novela zákona o distribuci pojištění a zajištění). Účinnosti nabyl zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti regulace podnikání na finančním trhu. Na evropské úrovni bylo schváleno nařízení týkající se řešení krize ústředních protistran, nařízení o evropských poskytovatelích skupinového financování pro podniky, změna nařízení o obezřetnostních požadavcích v reakci na pandemii COVID-19 a balíček týkající se oživení kapitálových trhů ke zmírnění ekonomických dopadů pandemie COVID-19.

Přehled vývoje vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťovnictví obsahuje tabulka P2.1 v příloze 2.

1 MAKROEKONOMICKÁ SITUACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

1.1 Makroekonomická situace

Ekonomický vývoj ČR měřený meziroční změnou reálného hrubého domácího produktu vykázal v roce 2020 v souvislosti s dopady pandemie COVID-19 pokles o 5,6 % (tabulka 1.1). Dosažené tempo tak vzhledem k mezinárodnímu působení pandemie v zásadě odpovídalo vývoji v EU či některých ekonomik v regionu (v Maďarsku a na Slovensku). Slabší pokles vykázaly USA či Polsko (kolem 3 %) a naopak nejhlubší propad Spojené království (téměř 10 %). Jako jediná ze sledovaných ekonomik vykázala, navzdory zpomalení dynamiky, meziroční růst Čína (1,8 %).

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP

K 31. 12. (%)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna (p. b.)
USA	3,1	1,7	2,3	3,0	2,2	-3,5	-5,7
Čína	6,9	6,7	7,0	6,8	6,0	1,8	-4,2
Evropská unie (27)	2,2	2,0	2,9	2,1	1,6	-6,3	-7,9
Eurozóna (19)	1,9	1,8	2,7	1,9	1,3	-6,8	-8,1
Německo	1,2	2,1	2,9	1,3	0,6	-5,3	-5,9
Rakousko	0,9	2,0	2,5	2,5	1,4	-6,7	-8,1
Spojené království	2,4	1,7	1,7	1,3	1,4	-9,8	-11,2
Polsko	4,2	3,2	4,9	5,4	4,6	-2,7	-7,3
Česká republika	5,5	2,4	5,4	3,2	2,2	-5,6	-7,8
Maďarsko	3,8	2,1	4,5	5,4	4,6	-5,1	-9,7
Slovensko	4,8	2,1	3,0	3,8	2,3	-5,2	-7,5

Pramen: MF – Makroekonomická predikce (sezóně očištěná data)

Z hlediska výdajových složek tuzemského HDP (tabulka 1.2) působila na vývoj HDP negativně většina složek v čele s poklesem tvorby hrubého kapitálu (3,6 p. b.) a konečné spotřeby domácností (2,4 p. b.). Spotřební výdaje sektoru vládních institucí propad HDP naopak jako jediné tlumily při kladném příspěvku k jeho růstu 0,7 p. b.

Trend dosavadního setrvalého poklesu míry nezaměstnanosti se v roce 2020 vlivem působení důsledků pandemie COVID-19 zastavil. Růst nezaměstnanosti však byl poměrně mírný (o 0,6 p. b.), neboť byl tlumen podpůrnými fiskálními opatřeními. ČR i nadále dosahovala nejnižší míry nezaměstnanosti v EU, která tak byla hluboko pod průměrem EU, který činil 7,5 %.

Hospodaření vládních institucí poprvé po čtyřech letech vykázalo deficit (6,2 % HDP), což se společně s poklesem HDP odrazilo v růstu míry zadlužení vládních institucí, a sice o 7,8 p. b. na 38,1 % HDP. Během sledovaného období však došlo díky poklesu v předchozích letech k mírnému snížení zadlužení oproti konci roku 2015 (o 1,6 p. b.).

Tabulka 1.2: Základní makroekonomické a fiskální ukazatele ČR

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hrubý domácí produkt (změna, %, stálé ceny)	5,4	2,5	5,2	3,2	2,3	-5,6
z toho výdaje na konečnou spotřebu domácností (p. b.)	1,9	1,8	1,9	1,7	1,4	-2,4
výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (p. b.)	0,3	0,5	0,3	0,7	0,4	0,7
tvorba hrubého kapitálu (p. b.)	3,4	-1,1	1,7	2,0	0,4	-3,6
čisté vývozy (p. b.)	-0,2	1,4	1,2	-1,2	0,0	-0,3
Míra nezaměstnanosti ¹ (roční průměr, %)	5,1	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6
Saldo sektoru vládních institucí (% HDP)	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3	-6,2
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	39,7	36,6	34,2	32,1	30,3	38,1

Pramen: MF

¹ Měřeno metodou výběrového šetření pracovních sil.

Index spotřebitelských cen v ČR meziročně opět vzrostl, a to o 3,2 %, čímž bylo dosaženo nejvyšší tempo růstu za sledované období (tabulka 1.3). Celosvětově však ve vývoji spotřebitelských cen sledovaných ekonomik v roce 2020 převládal spíše dopad pandemie COVID-19 související s protiinflačně působícím poklesem agregátní poptávky nad potenciálně proinflačními důsledky restriktivních opatření na straně nabídky a uvolněné měnové a fiskální politiky na straně poptávky. Tempo růstu cen tak zpomalilo ve většině dalších sledovaných ekonomik s výjimkou Polska a Maďarska. Tradičně nejnižší tempo růstu cen pak vykázalo Japonsko. Nízké hodnoty vykázaly i další velké ekonomiky jako Německo, USA a Spojené království.

Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik

Roční průměr (%)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
USA	0,1	1,3	2,1	2,4	1,8	1,2
Čína	1,4	2,0	1,6	2,1	2,9	----
Japonsko	0,8	-0,1	0,5	1,0	0,5	0,0
Rusko	15,5	7,0	3,7	2,9	4,5	3,4
Evropská unie (27)	0,1	0,2	1,6	1,8	1,4	0,7
Eurozóna (19)	0,2	0,2	1,5	1,8	1,2	0,3
Německo	0,5	0,5	1,5	1,7	1,4	0,5
Rakousko	0,9	0,9	2,1	2,0	1,5	1,4
Spojené království	0,4	1,0	2,6	2,3	1,7	1,0
Polsko	-0,9	-0,6	2,0	1,7	2,3	3,4
Česká republika	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2
Maďarsko	-0,1	0,4	2,3	2,9	3,3	3,3
Slovensko	-0,3	-0,5	1,3	2,5	2,7	1,9

Pramen: ČSÚ, OECD

1.2 Měnová politika a devizový trh

Měnová politika v ČR zaznamenala v průběhu roku 2020 obrat předchozího, tři roky trvajícího, trendu zpříšňování, když ČNB nejprve v únoru v reakci na inflační tlaky základní 2T repo sazbu ještě zvýšila až na 2,25 %, aby ji v březnu a květnu postupně snížila o 2,00 p. b. na 0,25 %. Tímto krokem se zařadila mezi další centrální banky, které v roce 2020 přistoupily ke snížení klíčové sazby. Většina hlavních centrálních bank ve světě totiž reagovala na důsledky pandemie COVID-19 snížením svých měnověpolitických sazeb (tabulka 1.4). Výjimkou byly jen centrální banky Japonska a eurozóny, které sazby pátý rok po sobě nezměnily. Nutno však podotknout, že obě tyto sledované centrální banky měly nejnižší sazby, a jejich opětovné snížení by znamenalo ještě hlubší pokles pod nulovou úroveň.

Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank²

K 31. 12. (% p.a.)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
USA	Fed	0,25–0,50	0,50–0,75	1,25–1,50	2,25–2,50	1,50–1,75	0–0,25
Eurozóna	ECB	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Japonsko	BoJ	0,00	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Spojené království	BoE	0,50	0,25	0,50	0,75	0,75	0,10
Polsko	NBP	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	0,10
Česká republika	ČNB	0,05	0,05	0,50	1,75	2,00	0,25
Maďarsko	MNB	1,35	0,90	0,90	0,90	0,90	0,60

Pramen: Fed, ECB, BoJ, BoE, NBP, ČNB, MNB

Americká centrální banka (Fed) jako jediná ze sledovaných bank přistoupila k postupnému snižování sazeb již v roce 2019. V reakci na nejistotu spojenou s pandemií COVID-19 však v březnu 2020 snížila svou klíčovou

² V případě Fedu se jedná o hodnoty O/N sazeb na mezibankovním trhu (tzv. federal funds rate); v případě ECB o hodnoty fixní sazby pro hlavní refinanční operace (tzv. fixed rate of main refinancing operations). U BoJ představují úrokové sazby pro doplňkovou depozitní facilitu (tzv. complementary deposit facility). V případě BoE se jedná o depozitní sazby (tzv. base rate). U zemí Visegrádské čtyřky se pak v případě NBP jedná o sazby operací na peněžním trhu s centrální bankou (tzv. minimum money market intervention rate), v případě ČNB o hodnoty 2T repo sazby a u MNB pak o tříměsíční depozitní sazby (tzv. three-month deposit rate).

sazbu ještě razantněji, a sice o 1,5 p. b. na interval 0–0,25 %. Bez ohledu na odlišný směr vývoje v jednotlivých letech všechny sledované centrální banky ve světě spojuje, že klíčové sazby nastavily na nejnižší úroveň za sledované období šesti let.

Kromě úpravy výše sazeb, reagovala měnová politika hlavních centrálních bank ve světě, na rozdíl od ČNB, na důsledky pandemie COVID-19 i dalšími rozsáhlými opatřeními – např. rozšířením programů nákupu aktiv či poskytováním zvýhodněného financování bankovnímu sektoru.

Vývoj kurzu české koruny vůči vybraným sledovaným měnám (tabulka 1.5) byl také ovlivněn důsledky pandemie COVID-19, tj. zvýšenou nejistotou ohledně vývoje na finančních trzích a propadem objemu globálního obchodu. Zejména v počátku pandemie v březnu 2020 tak docházelo k oslabování měn považovaných za více zranitelné. Tento pokles následně v průběhu roku doznal dílčí korekce díky působení uvolněné měnové politiky hlavních centrálních bank ve světě a také díky nové naději na pozitivní hospodářské dopady vakcinace proti onemocnění COVID-19.

Výsledný průměrný roční kurz české koruny tak oslabil především vůči měnám, které byly v době zvýšené nejistoty považovány investory za tzv. bezpečné útočiště – vůči japonskému jenu o 3,2 %, vůči euru o 3,0 % a vůči americkému dolaru o 1,1 %. Naproti tomu česká koruna posílila vůči ruskému rublu o 9,0 %, maďarskému forintu o 4,6 % a mírně i vůči polskému zlotému (o 0,3 %). V případě všech těchto tří měn se jednalo o pokračování převládajícího trendu uplynulých šesti let sledovaného období.

Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz		2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna (%)
vůči americkému dolaru	CZK/USD	24,6	24,4	23,4	21,7	22,9	23,2	1,1
vůči euru	CZK/EUR	27,3	27,0	26,3	25,6	25,7	26,4	3,0
vůči čínskému renminbi	CZK/CNY	3,9	3,7	3,5	3,3	3,3	3,4	1,2
vůči japonskému jenu	CZK/100 JPY	20,3	22,5	20,8	19,7	21,0	21,7	3,2
vůči britské libře	CZK/GBP	37,6	33,1	30,1	29,0	29,3	29,7	1,6
vůči ruskému rublu	CZK/100 RUB	40,6	36,6	40,1	34,7	35,4	32,2	-9,0
vůči polskému zlotému	CZK/PLN	6,5	6,2	6,2	6,0	6,0	6,0	-0,3
vůči maďarskému forintu	CZK/100 HUF	8,8	8,7	8,5	8,0	7,9	7,5	-4,6

Pramen: ČNB, výpočty MF

2 UMÍSTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků umístěných na finančním trhu³ pokračoval v dlouhodobém růstu, když se v roce 2020 zvýšil o 586,0 mld. Kč (8,5 %) na 7,5 bil. Kč (tabulka 2.1). To představovalo nejvyšší absolutní nárůst a druhé nejvyšší tempo růstu prostředků v rámci sledovaného období od roku 2015.

Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

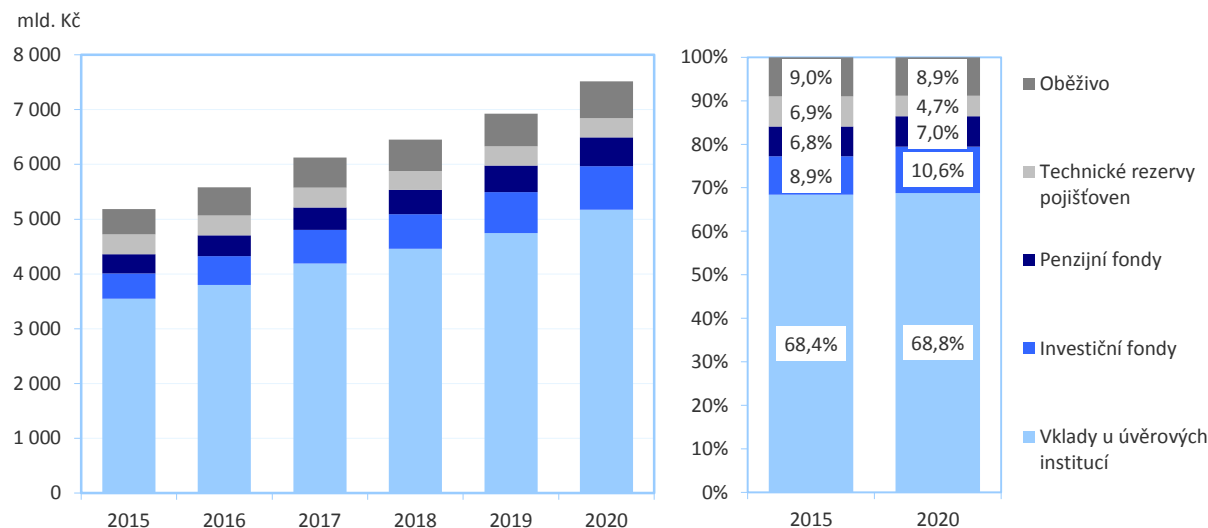
K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Vklady u úvěrových institucí ⁴	3 548,5	3 796,4	4 188,1	4 461,5	4 747,4	5 170,1	422,7	8,9
z toho stavební spoření	384,2	362,6	358,9	355,0	359,7	362,7	2,9	0,8
Investiční fondy	459,4	528,4	614,2	627,8	746,0	798,2	52,2	7,0
Penzijní fondy	352,6	381,6	413,9	447,1	487,1	527,9	40,8	8,4
Technické rezervy pojišťoven	359,5	358,6	359,5	345,3	348,3	349,6	1,3	0,4
Oběživo	467,1	514,3	548,3	571,2	598,9	668,1	69,1	11,5
Celkem	5 187,1	5 579,3	6 124,0	6 452,8	6 927,8	7 513,8	586,0	8,5

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Nejvyšší absolutní přírůstek objemu prostředků nastal stejně jako během celého sledovaného období opět u objemově nejvýznamnější položky, tj. vkladů u úvěrových institucí. Objem vkladů zaznamenal v roce 2020 dokonce svůj nejvyšší absolutní nárůst ve sledovaném období, což následně přispělo i k mírnému zvýšení podílu vkladů u úvěrových institucí na celkových prostředcích, a to na 68,8 % (graf 2.1).

Nejvyšší tempo růstu ze sledovaných kategorií prostředků vykázalo neobvykle oběživo, jehož absolutní přírůstek v roce 2020 byl ve sledovaném období rekordní a zapříčinil zvýšení podílu oběživa na celkových prostředcích po jeho předchozím mírném poklesu na úroveň dosahovanou v roce 2018. Prostředky v investičních fondech byly i přes svůj podprůměrný růst v roce 2020 položkou, jejíž podíl z hlediska vývoje struktury umístění prostředků vzrostl oproti konci roku 2015 nejvíce, a to o 1,8 p. b. na 10,6 %. Naopak nejvýrazněji se snížil podíl technických rezerv pojišťoven (o 2,3 p. b.). Podíl prostředků v penzijních fondech se od roku 2015 pohyboval stabilně v rozmezí 6,8 až 7,0 % z celkových prostředků.

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury umístění prostředků (v %) v letech 2015 a 2020.

³ Tento agregátní ukazatel je jedním ze způsobů vyjádření velikosti finančního trhu s tím, že se zaměřuje na tzv. zprostředkovatelský finanční trh. Zahrnuje prostředky klientů finančních institucí (fyzických i právnických osob), které jsou umístěny na finančním trhu prostřednictvím finančních produktů úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních společností a nástrojů kolektivního investování, a prostředky držené v hotovosti (bez hotovosti na pokladnách bank). Naopak nezahrnuje přímé investice do cenných papírů.

⁴ Zahrnují korunové a cizoměnové vklady klientů (rezidentů a nerezidentů) u bank (včetně stavebních spořitelů, bez ČNB) a družstevních záložen.

3 STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu⁵ pokračoval během roku 2020 v dlouhodobém růstu, když se zvýšil o 612,3 mld. Kč (14,0 %) na téměř 5,0 bil. Kč (tabulka 3.1). Růst celkového objemu úspor domácností a níže uvedené změny v jejich struktuře však byly v roce 2020 značně ovlivněny metodickou změnou spočívající ve zpřesnění odhadů objemu akcií a jiných účastí v držbě domácností, což bylo hlavní příčinou výrazného navýšení objemu kótovaných akcií (tj. akcií obchodovaných na regulovaných trzích) v 1. čtvrtletí 2020 (o 158,7 mld. Kč). Nicméně i v případě, že by k výše uvedené metodické změně nedošlo a objem kótovaných akcií na konci roku 2020 by se meziročně nezměnil, jednalo by se v rámci sledovaného období od roku 2015 o nejvyšší meziroční absolutní i relativní nárůst celkových úspor.

Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Netermínované vklady	1 550,6	1 755,7	1 958,5	2 139,7	2 276,6	2 661,0	384,4	16,9
Termínované vklady	663,6	623,3	563,3	571,3	591,1	537,8	-53,3	-9,0
z toho stavební spoření	379,7	358,3	292,2	349,9	356,6	359,8	3,2	0,9
Penzijní fondy	351,1	380,8	412,8	446,3	483,5	522,9	39,5	8,2
Životní pojištění	270,8	278,8	277,1	265,2	267,6	268,4	0,8	0,3
Investiční fondy	332,8	375,8	433,7	451,6	520,4	566,5	46,1	8,9
Dluhové cenné papíry	232,2	197,8	161,5	128,6	145,3	158,3	13,1	9,0
Kótované akcie	53,5	58,1	71,8	69,7	78,9	260,6	181,7	230,1
Celkem	3 454,8	3 670,3	3 878,7	4 072,4	4 363,3	4 975,6	612,3	14,0

Pramen: ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Ze sledovaných produktů zaznamenaly největší absolutní meziroční nárůst stejně jako během celého sledovaného období opět netermínované vklady, a to o 384,4 mld. Kč na cca 2,7 bil. Kč. Růst netermínovaných vkladů jak v absolutním, tak v relativním vyjádření byl zároveň jejich nejvyšší ve sledovaném období. Podíl netermínovaných vkladů ve struktuře úspor domácností meziročně vzrostl o 1,3 p. b. a v rámci sledovaného období byly netermínované vklady produktem, který oproti konci roku 2015 nejvíce navýšil svůj podíl na celkových úsporách domácností, a to o 8,6 p. b. (graf 3.1).

Naopak produktem, který vykázal největší pokles zastoupení na úsporách domácností jak v roce 2020, tak v porovnání s koncem roku 2015, se staly termínované vklady (bez stavebního spoření), následované stavebním spořením, a to přestože úspory domácností v rámci sektoru stavebního spoření v absolutním vyjádření stejně jako v roce 2019 meziročně mírně vzrostly. Podíl vkladových produktů na úsporách domácností v roce 2020 činil 64,3 % a po svém růstu a dosažení vrcholu v roce 2018 (66,6 %) se vrátil na přibližně stejnou úroveň jako na konci roku 2015.

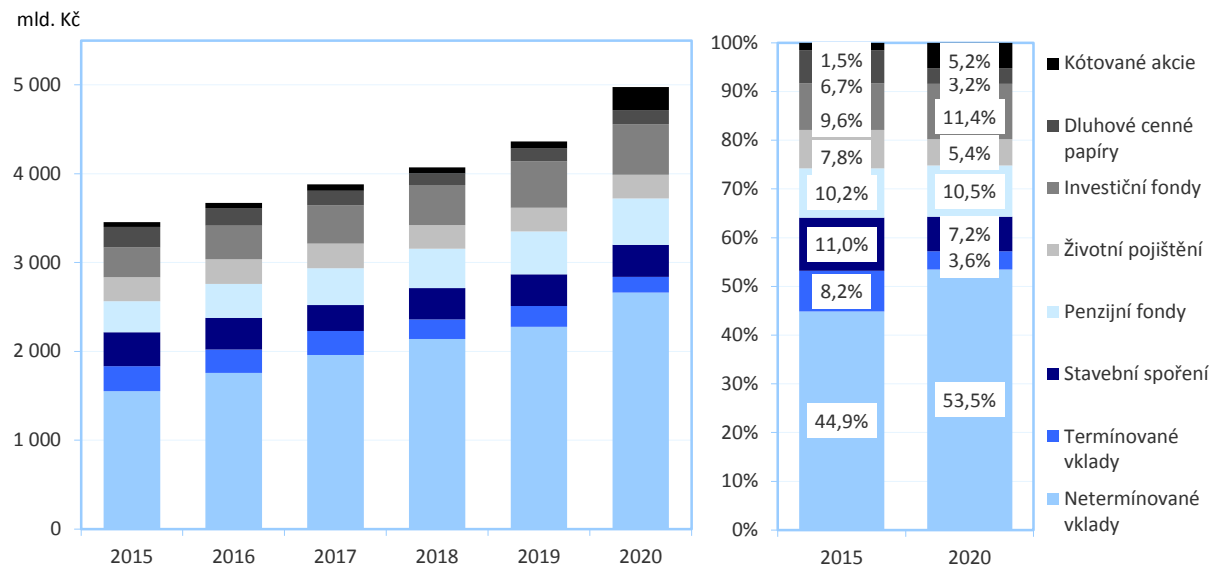
Nejvyššího tempa růstu v roce 2020 dosáhly kótované akcie, které svůj objem více než ztrojnásobily na 260,6 mld. Kč a jejich zastoupení v rámci celkových úspor meziročně vzrostlo na 5,2 %. Tento nárůst však byl z významné části ovlivněn již v úvodu zmíněnou metodickou změnou. Zbývající nárůst objemu akcií během posledních třech čtvrtletí roku 2020 (o 23,0 mld. Kč) byl způsoben jak jejich přeceněním, tak nárůstem transakcí, který mohl souviset se snahou domácností využít potenciální investiční příležitosti po prudkém březnovém poklesu akciového trhu v důsledku pandemie COVID-19, přičemž přímé investování do instrumentů kapitálového trhu se navíc stává díky současným technologickým možnostem pro širší veřejnost stále dostupnější a méně nákladné.

Úspory domácností v investičních i penzijních fondech vykázaly v roce 2020 z hlediska sledovaného období podprůměrný růst a podíly obou těchto produktů na celkových úsporách po postupném růstu v předchozích letech v roce 2020 mírně poklesly. Objem dluhových cenných papírů v držení domácností se do roku 2018 postupně snižoval, nicméně v roce 2020 stejně jako v předchozím roce vzrostl a jejich podíl na celkových úsporách se nadále pohyboval kolem 3,2 %. Naopak v případě úspor domácností v rámci rezervotvorných

⁵ Termín úspory je v rámci kapitoly používán jako označení pro finanční aktiva domácností, která zahrnují korunové a cizoměnové prostředky domácností, které jsou umístěny na finančním trhu v rámci finančních produktů domácích i zahraničních úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních a investičních společností, a přímé investice domácností do dluhových cenných papírů a kótovaných akcií.

produktů životního pojištění pokračoval v roce 2020 i přes jejich mírný opětovný nárůst setrvalý pokles jejich významu.

Graf 3.1: Struktura úspor domácností

Pramen: ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury úspor domácností (v %) v letech 2015 a 2020.

4 INSTITUCIONÁLNÍ POHLED NA FINANČNÍ TRH

4.1 Počty subjektů na finančním trhu

V roce 2020 nedošlo v počtech subjektů v jednotlivých sektorech k podstatným změnám, až na pokračující pokles počtu zprostředkovatelů na kapitálovém trhu a pojišťovacích zprostředkovatelů.

Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna
Úvěrové instituce							
Banky	46	45	46	50	49	49	0
z toho pobočky zahr. bank	23	23	23	27	25	25	0
z toho stavební spořitelny	5	5	5	5	5	5	0
Družstevní záložny	11	11	10	10	9	8	-1
Kapitálový trh							
Obchodníci s CP (vč. zahr. poboček)	62	64	66	79	76	77	1
Investiční fondy s právní osobností	92	108	125	138	156	188	32
Investiční společnosti	29	28	30	31	35	39	4
Podílové fondy	195	201	227	242	252	234	-18
Fondy kvalifikovaných investorů	55	60	79	89	94	90	-4
Fondy kolektivního investování	140	141	148	153	158	144	-14
Investiční zprostředkovatelé	7 459	7 335	7 043	6 847	191	163	-28
Vázaní zástupci	26 658	26 612	26 448	21 409	18 409	13 470	-4 939
Penzijní společnosti	8	8	8	8	8	9	1
Penzijní fondy	35	35	36	36	38	39	1
Pojišťovnictví							
Pojišťovny	55	54	49	48	47	44	-3
z toho pobočky zahr. pojišťoven	23	24	21	20	20	17	-3
Zajišťovny	1	1	1	1	1	1	0
Pojišťovací zprostředkovatelé	169 024	174 092	181 121	185 125	38 481	38 001	-480

Pramen: ČNB, výpočty MF

V dominantním **bankovním sektoru** se počet subjektů nezměnil. V dubnu 2020 se Wüstenrot – stavební spořitelna a.s. stala součástí skupiny MONETA a od července se změnila na MONETA Stavební spořitelna, a.s.

Co se týče sektoru **družstevních záložení**, vstoupila do dříve zamýšlené likvidace Družstevní záložna PSD, počet subjektů tak klesl z 9 na 8.

V oblasti **kapitálového trhu** pokračoval nárůst počtu investičních fondů s právní osobností (o 32 subjektů) a investičních společností (o 4 subjekty). Podílové fondy naopak zaznamenaly poprvé za sledované období pokles subjektů, a to o celkem 18, z toho 4 v kategorii fondů kvalifikovaných investorů a 14 v kategorii fondů kolektivního investování. Počet obchodníků s cennými papíry (OCP) se zvýšil o 1.

U **zprostředkovatelů investičních služeb** nastal v roce 2020 další významný úbytek subjektů, a to zejména u vázaných zástupců. Pokles jejich počtu o téměř 5 tisíc překonal i jejich dřívější snížení v roce 2019. Celkem za roky 2019 a 2020 se tedy počet vázaných zástupců propadl o třetinu. Investiční zprostředkovatelé v roce 2020 zaznamenali již snížení menší, a to jen o 28 subjektů. Nadále se tak do počtu promítala nová pravidla licencování těchto subjektů.⁶

⁶ Vedle obecné nutnosti každoročně hradit poplatek za prodloužení činnosti přestalo od ledna 2020 platit přechodné období pro prokázání odborné způsobilosti. Dále od dubna 2020 byli z kategorie vázaných zástupců pro investice vyčleněni vázaní zástupci pro důchodové produkty, což znamenalo úbytek těch, kteří měli oprávnění pouze podle zákona o doplňkovém penzijním spoření, ale nikoliv podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

V sektoru **penzijních společností** získala v listopadu 2020 licenci Rentea penzijní společnost, a.s., a po 6 letech se tak počet subjektů zvýšil na 9. Počet penzijních fondů se rovněž zvýšil, když v květnu 2020 zahájil činnost Akciový účastnický fond AXA penzijní společnosti a.s.

V **sektoru pojišťoven** ukončily v roce 2020 činnost 4 pobočky zahraničních pojišťoven, a to Basler Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku, Basler Sachversicherungs - Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku, Merkur Versicherung Aktiengesellschaft - Merkur pojišťovna, organizační složka a NN Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku. Svou činnost pak zahájila 1 pobočka zahraniční pojišťovny STARR EUROPE INSURANCE LIMITED, pobočka pro Českou republiku.

U **pojišťovacích zprostředkovatelů** se v roce 2020 snížil počet subjektů o 480.

U počtu subjektů působících na finančním trhu ČR na základě tzv. **jednotného evropského pasu** došlo v roce 2020 v rámci sektorů úvěrových institucí, investičních fondů a investičních společností k nárůstu počtu subjektů, v sektoru pojišťoven pak k jejich poklesu (tabulka 4.2). U počtu úvěrových institucí a investičních fondů tak pokračoval trend postupného kontinuálního zvyšování počtu subjektů za celé sledované období.

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna
Úvěrové instituce	382	404	429	443	467	470	3
Pojišťovny	825	864	890	966	976	974	-2
Investiční fondy	1 192	1 268	1 368	1 659	1 723	1 835	112
Investiční společnosti	39	41	39	41	51	55	4

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

4.2 Garanční schémata

Součástí finančního trhu ČR jsou dva garanční systémy, které mají za úkol posilovat jak ochranu klientů, tak trhu jako celku. Jedná se o Garanční systém finančního trhu a Garanční fond obchodníků s cennými papíry.

Vzhledem k objemu a rozsahu užití záchranných prostředků významnější **Garanční systém finančního trhu** (GSFT) vznikl na počátku roku 2016, a to transformací Fondu pojištění vkladů (FPV) v důsledku změn regulačního rámce⁷. GSFT dále spravuje Fond pro řešení krize (FRK). Uvedené fondy ve správě GSFT jsou majetkově a účetně oddělenými jednotkami. GSFT tak disponuje prostředky, jež mohou být použity pro výplatu náhrad vkladů a rovněž prostředky sloužící pro případné odvrácení úpadku úvěrových institucí a vybraných OCP.

GSFT zajišťuje výplatu náhrad vkladů z FPV v případě, že by některá z bank, stavebních spořitelů nebo družstevních záložen byla označena ČNB za insolventní, nebo v případě, že by soud rozhodl o úpadku takové instituce. Systém pojištění vkladů garantuje náhrady za vklady vedené u bank, stavebních spořitelů a družstevních záložen se sídlem v ČR ve výši 100 % vkladu včetně úroků, maximálně však do výše odpovídající částce 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné instituci. V určitých zákonem stanovených případech dochází ke zvýšení uvedené maximální výše náhrady až do výše odpovídající částce 200 000 EUR⁸.

Za rok 2020 odvedly úvěrové instituce zapojené do systému pojištění vkladů do FPV příspěvky⁹ ve výši 1,1 mld. Kč (tabulka 4.3). Objem finančních rezerv ke konci roku 2020 dosáhl 35,5 mld. Kč. V roce 2020 nebyly z FPV vyplaceny žádné náhrady.

⁷ Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Zvýšená náhrada se vztahuje na vklady plynoucí z příjmů ve specifických životních situacích, např. z prodeje soukromého nemovitého majetku sloužícího k bydlení, rozvodového vyrovnání, inkasa pojistného plnění pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictví, výplaty jednorázové důchodové dávky, odstupného při propuštění ze zaměstnání, náhrady újmy způsobené trestným činem aj.

⁹ Výši příspěvků, které finanční instituce odvádějí do FPV, stanovuje ČNB takovým způsobem výpočtu, jenž zohledňuje nejen objem tzv. krytých vkladů (tj. vkladů do limitu pojištění odpovídajícímu ekvivalentu 100 000 EUR), ale i míru rizika, kterou daná instituce podstupuje.

Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Příspěvky (mld. Kč)	4,4	2,1	0,9	1,0	1,1	1,1
Výplaty náhrad (mil. Kč)	235	3 291	261	25	-7 ¹⁰	0
Finanční rezervy (mld. Kč)	28,8	27,9	30,3	31,7	34,1	35,5

Pramen: GSFT

FŘK je určen k financování řešení krizových situací bank a vybraných OCP. Ve FŘK se soustřeďují prostředky, jež mohou být použity při ohrožení stability některé z finančních institucí tak, aby nebylo nutné vzhledem k možným zásadním funkcím, které vykonává v rámci finančního sektoru i celé ekonomiky, ukončit její existenci a případně zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům. FŘK obdržel v roce 2020 od povinných institucí příspěvky ve výši 3,8 mld. Kč, což byla nejvyšší částka za dobu jeho existence.¹¹ Finanční rezervy od roku 2016 již dosáhly objemu 16,7 mld. Kč.

Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK

K 31. 12.	2016	2017	2018	2019	2020
Příspěvky (mld. Kč)	3,0	3,0	3,1	3,5	3,8
Finanční rezervy (mld. Kč)	3,0	6,0	9,2	12,8	16,7

Pramen: GSFT

Druhý garanční systém na finančním trhu v ČR je **Garanční fond obchodníků s cennými papíry** (GFOCP), jehož účelem je zajistit výplatu náhrad zákazníkům OCP, jenž není schopen plnit své závazky vůči svým klientům. Tento fond tedy nekryje riziko ztráty hodnoty investice do cenných papírů. Náhrada se zákazníkovi poskytne ve výši 90 % částky vypočtené v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o podnikání na kapitálovém trhu¹², nejvýše však do hodnoty odpovídající částce 20 000 EUR.

Hlavním zdrojem majetku GFOCP jsou příspěvky zapojených subjektů, tj. OCP a investičních společností obhospodařujících majetek klientů. GFOCP obdržel v roce 2020 příspěvky ve výši 223,4 mil. Kč, což znamenalo cca 10% meziroční pokles a druhou nejvyšší částku za sledované období. Objem finančních rezerv ke konci roku 2020 dosáhl 1,2 mld. Kč. V roce 2020 nebyly z GFOCP proplaceny žádné náhrady.

Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Příspěvky (mil. Kč)	168,9	164,6	191,7	198,9	249,5	223,4
Výplaty náhrad (mil. Kč)	0,6	1,1	0,3	0,1	0,0	0,0
Finanční rezervy (mld. Kč)	0,8	1,0	1,1	1,3	1,1	1,2

Pramen: GFOCP

4.3 Finanční arbitr

Finanční arbitr (FA) jako orgán mimosoudního řešení některých sporů mezi spotřebiteli a finančními institucemi působí na finančním trhu od roku 2003. Jeho působnost se postupně stále více rozšiřovala, přičemž od posledního zvětšení jeho kompetencí v roce 2018 i na spory vzniklé při poskytování investičních služeb zahraničními institucemi je již oprávněn řešit spotřebitelské spory téměř napříč celým finančním trhem.

Do působnosti FA spadá mimosoudní řešení spotřebitelských sporů při poskytování platebních služeb, z neplatebních účtů a vkladních knížek, elektronických peněz, spotřebitelských úvěrů, včetně hypoték a úvěrů ze stavebního spoření, ze stavebního spoření, z kolektivního investování a investičních služeb, ze směnářských obchodů a životního pojištění. V působnosti FA naopak dosud nejsou spory z finančních služeb, jako jsou penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření, neživotní pojištění, a spory akcionářů a držitelů dluhopisů.

¹⁰ Záporná hodnota byla způsobena tím, že po ukončení výplaty náhrad finanční instituce byla vyplácející bankou zaslána FPV zpět záloha poskytnutá na výplatu náhrad, přičemž vrácená záloha převýšila zbytkové vyplacené náhrady za rok 2019.

¹¹ ČNB stanovuje roční cílovou úroveň příspěvků do FŘK a to tak, aby ke konci roku 2024 cílový objem FŘK byl 1 % celkového objemu krytých pohledávek z vkladů.

¹² Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2020 bylo FA zahájeno 1 228 nových řízení a projednáváno celkem 2 425 sporů, neboť vedle nově zahájených řízení probíhalo dalších 1 197 dříve zahájených řízení. V meziročním srovnání to znamenalo nárůst u nově zahájených řízení (o 50 řízení) a pokles u projednávaných řízení (o 717 řízení). Nejčastější nové spory (64 %) se opět týkaly spotřebitelského úvěru, u nichž došlo k meziročnímu nárůstu počtu o 122. Nejméně sporů se naopak vztahovalo ke směnářenské činnosti (1 návrh) a kolektivnímu investování (1 návrh). V rámci všech projednávaných sporů se jich polovina týkala spotřebitelského úvěru (1 276 řízení), pětina životního pojištění (536 řízení) a šestina platebních služeb (378 řízení). V roce 2020 FA pravomocně ukončil 1 312 řízení.

Tabulka 4.6: Počet zahájených řízení v jednotlivých letech

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Přijaté návrhy na zahájení řízení	964	1 948	1 344	1 401	1 178	1 228	50	4,2
z toho platební služby	110	117	138	130	141	179	38	27,0
spotřebitelský úvěr	190	233	338	513	664	786	122	18,4
životní pojištění	639	1 132	734	626	246	172	-74	-30,1

Pramen: Výroční zprávy FA, výpočty MF

4.4 Hospodaření finančních institucí

Ve všech níže sledovaných sektorech finančního trhu bylo v roce 2020 dosaženo kladného hospodářského výsledku před zdaněním (tabulka 4.7). U bank a pojišťoven došlo meziročně k poklesu zisku, přičemž u bank se jednalo o téměř 48% propad¹³. Penzijní společnosti a investiční společnosti vykázaly zisk přibližně ve stejné výši jako v roce 2019. Naopak nebankovní OCP (včetně zahr. poboček) dosáhli nejvyššího zisku za sledované období, když meziročně vzrostl o 58 %. Největší objem zisku ze všech sledovaných sektorů finančního trhu vytvořily i přes téměř poloviční pokles znovu banky (cca 72 %).

Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Banky	80,5	87,9	90,3	98,0	109,2	57,1	-52,1	-47,7
Pojišťovny	10,0	13,2	10,4	17,4	20,0	17,7	-2,3	-11,5
Penzijní společnosti	0,8	1,4	1,6	1,7	2,3	2,3	-0,1	-2,3
Investiční společnosti	0,8	1,1	1,2	1,4	1,5	1,5	0,0	0,5
Nebankovní OCP	1,0	0,8	1,0	0,8	0,8	1,2	0,5	58,3

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

¹³ Vysvětlení hospodářského výsledku bank je uvedeno v kapitole 5.3.

5 ÚVĚROVÉ INSTITUCE A OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ FINANCOVÁNÍ AKTIV

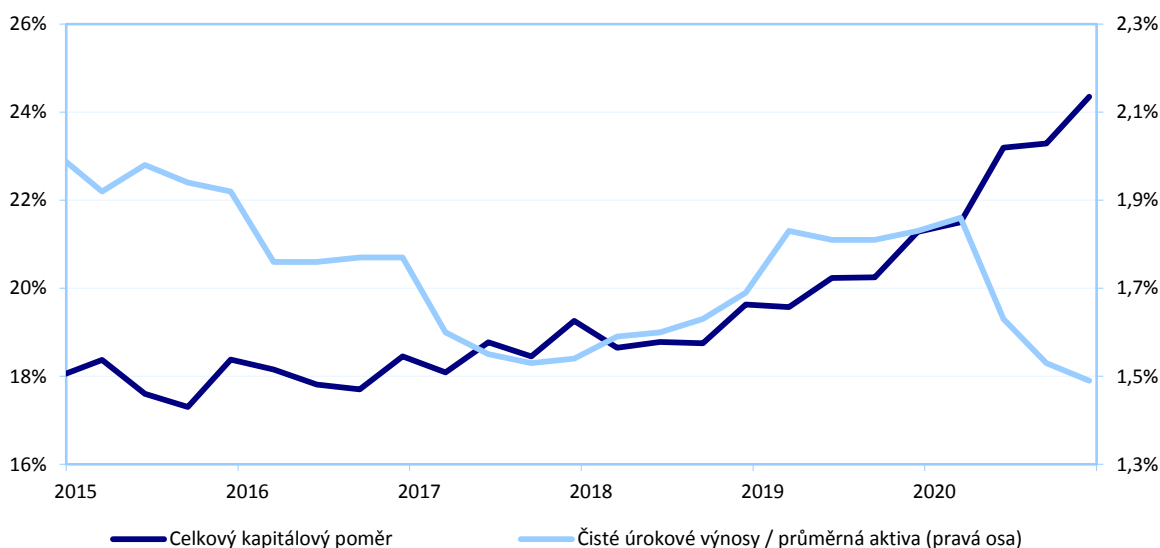
Tato kapitola se primárně věnuje problematice úvěrových institucí, tedy bank (většina částí kapitoly) včetně stavebních spořitelen (kapitola 5.7) a družstevních záložen (kapitola 5.8). Pozornost je věnována i dílčím tématům, jako jsou úrokové sazby (kapitola 5.4), vklady a úvěry (kapitola 5.5) a hypoteční úvěry (kapitola 5.6). Další kapitola (5.9) se pak zabývá vývojem segmentu nebankovních poskytovatelů financování. Tento dílčí sektor totiž nabízí produkty¹⁴, které jsou poměrně blízkým substitutem k bankovním úvěrům a v případě poskytnutí retailovým klientům vstupují do ukazatele celkového zadlužení domácností, jemuž se věnuje poslední kapitola (5.10).

5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru

Hospodářský vývoj v roce 2020 byl významně ovlivněn důsledky pandemie COVID-19, nicméně ve vývoji většiny souhrnných indikátorů bankovního sektoru se tento vliv zásadněji neprojevil. Celkové objemy aktiv, klientských vkladů i úvěrů dosáhly nového maxima a kvalita úvěrů se významněji nezhoršila. Výjimkou byl hospodářský výsledek před zdaněním, který klesl meziročně téměř o polovinu zejm. v důsledku vysokého nárůstu tvorby opravných položek v reakci na očekávané zhoršení kvality úvěrového portfolia a kvůli poklesu čistých úrokových výnosů. Současně však dosud nadále působily dlouhodobé faktory podporující celkovou odolnost sektoru, mezi něž patřily zejména celkově vysoká a dlouhodobě rostoucí míra kapitálové přiměřenosti, spíše nadprůměrná ziskovost zejm. ve srovnání se státy eurozóny a vysoký a dlouhodobě rostoucí podíl krytí klientských úvěrů vklady.

Celkový kapitálový poměr jakožto ukazatel kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru meziročně výrazně vzrostl o 3,1 p. b. na historicky nejvyšší hodnotu 24,4 % (graf 5.1). Napříč skupinami bank dle velikosti, resp. zaměření, však dlouhodobě existovaly mírné rozdíly ve výši celkového kapitálového poměru, kdy velké banky¹⁵ opět vykazovaly hodnotu blízkou průměru (24,8 %), lehce nadprůměrnou hodnotu ukazatele dosahoval segment středních bank (25,4 %) a podprůměrná hodnota připadala pak na malé banky (20,8 %) a stavební spořitelny (20,7 %). Úroková marže k aktivům, jeden ze stěžejních faktorů ziskovosti, meziročně klesla (o 0,34 p. b. na 1,5 % p.a.), čímž v souvislosti s poklesem měnověpolitických sazeb ČNB došlo k obratu trendu předchozích dvou let.

Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže

Pramen: ČNB – ARAD

¹⁴ Některé obdobné služby a produkty (např. v oblasti platebního styku nebo poskytování financování) nabízí subjekty na pomezí finančního sektoru a informačních technologií (FinTech), jako jsou peer-to-peer lending, crowdfunding, aj.

¹⁵ Rozdělení bank podle bilanční sumy bylo ze strany ČNB v čase upravováno, což má následně vliv na zařazení jednotlivých bank a vývoj indikátorů. Od roku 2016 jsou za velké banky považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy sektoru, za střední pak banky s bilanční sumou 2 až 10 % sektoru a za malé banky s bilanční sumou menší než 2 % sektoru.

Celková aktiva sektoru se zvýšila o 5,2 % (tabulka 5.1), což bylo nižší tempo růstu než průměr během sledovaného období od konce roku 2015 (7,6 %). Mírné zpomalení meziroční dynamiky růstu zaznamenaly i klientské úvěry, zatímco klientské vklady vykázaly naopak vyšší tempo růstu než v roce 2019 (o 2,3 p. b. na 8,9 %). Tento vývoj se odrazil v růstu ukazatele poměru vkladů k úvěrům o 6,2 p. b. na nejvyšší hodnotu během sledovaného období, a to 143,6 %.

Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem ¹⁶	5 549,7	6 019,4	7 064,5	7 329,5	7 623,6	8 018,0	394,4	5,2
Klientské úvěry	2 782,4	2 950,4	3 085,5	3 306,4	3 450,5	3 595,6	145,1	4,2
Klientské vklady	3 520,7	3 767,2	4 169,1	4 445,6	4 739,3	5 162,0	422,6	8,9
Poměr klientských vkladů k úvěrům (%)	126,5	127,7	135,1	134,5	137,4	143,6	6,2	4,5
Celkový kapitál. poměr (%)	18,4	18,5	19,3	19,6	21,3	24,4	3,1	14,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia

Celková výše bilance bankovního sektoru včetně stavebních spořitelien (tabulka 5.1) dosáhla ke konci roku 2020 nového maxima ve výši 8,0 bil. Kč.¹⁷ Struktura aktiv se z hlediska nejvýznamnějších položek meziročně zásadně nezměnila. Dominantní složkou zůstaly úvěry a ostatní pohledávky za klienty (44,8 %), které se také přibližně z jedné třetiny podílely na přírůstku objemu aktiv. Téměř třicet procent aktiv (28,6 %) pak banky držely v podobě expozic u centrálních bank¹⁸, když podíl této položky bilance na celku meziročně klesl o 3,0 p. b. Téměř 10 % aktiv pak představovaly dluhopisy domácích ústředních vládních institucí, jejichž objem přitom vzrostl meziročně téměř o 60 %. Meziroční růst pasiv byl opět způsoben zejména zvýšením vkladů od klientů (o 8,9 %), opačným směrem pak působil pokles vkladů jiných úvěrových institucí (o 28,6 %).

Vzhledem k tomu, že klientské úvěry dlouhodobě představovaly klíčovou položku rozvahy bank, je vhodné se blíže zaměřit i na jejich kvalitu.

Podíl nevykonných úvěrů na celkových klientských úvěrech meziročně mírně vzrostl o 0,2 p. b. na 2,7 %.¹⁹ Dlouhodobé zlepšování kvality úvěrových portfolií se tedy v roce 2020 v souvislosti s hospodářskými důsledky pandemie COVID-19 zastavilo. Nicméně vlivem mj. podpůrných fiskálních hospodářsko-politických opatření, úvěrových moratorií a také vzhledem k časovému průběhu hospodářsko-finančních procesů však nebyl rozsah zhoršení v případě celkových klientských úvěrů ke konci roku zásadní.

Vývoj podílu nevykonných úvěrů v jednotlivých klientských sektorech a odvětvích však byl odlišný (graf 5.2). Podíl nevykonných úvěrů na bydlení domácnostem (obyvatelstvu)²⁰ vykázal opětovné zlepšení (o 0,1 p. b.) na 1,1 %, tj. na nejnižší prosincovou hodnotu od roku 2002. Podíl nevykonných úvěrů nerezidentům pak poklesl (o 1,0 p. b.) na 5,4 %, tj. nejnižší hodnotu za více než 10 let. Naopak podíl nevykonných úvěrů nefinančním podnikům zaznamenal nárůst (o 1,0 p. b.) na 4,2 %. Rozdílný vývoj se projevil i v kvalitě úvěrů dle odvětví ekonomické činnosti. Nejvyšší přírůstek podílu nevykonných úvěrů (o 7,7 p. b. na 12,4 %) vykázal sektor ubytování, stravování a pohostinství. Mírný nárůst vykázaly sektory stavebnictví (na 7,2 %) a zpracovatelského průmyslu (na 5,8 %) sledované v grafu. Naopak zlepšení zaznamenaly souhrnně vykazované sektory energetiky a vodního hospodářství (výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla, vzduchu, vody; odpadní vody) a také zemědělství, lesnictví a rybářství.

¹⁶ Dle vyjádření ČNB začaly banky od roku 2015 provádět v souvislosti s nově platnými regulačními požadavky týkajícími se výpočtu příspěvků do Fondu pro řešení krize ke konci roku optimalizaci struktury bilancí.

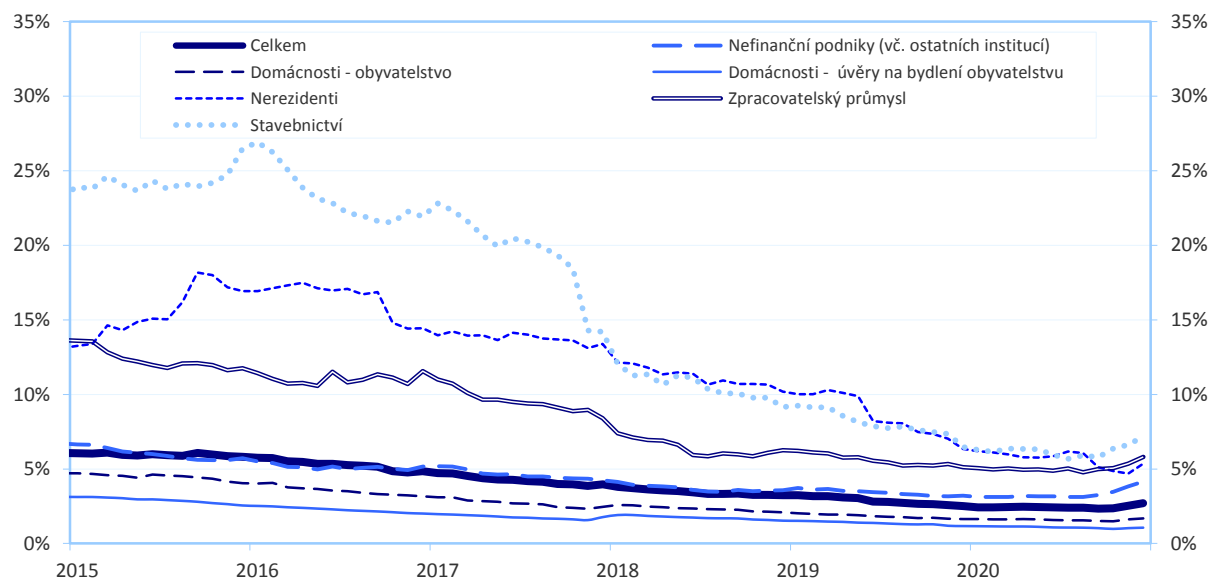
¹⁷ Tyto hodnoty zveřejněné ČNB v rámci databáze ARAD se liší od hodnot publikovaných například v rámci Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem z důvodu rozdílné metodiky, což se pak také může projevovat například u podílových ukazatelů nevykonných úvěrů.

¹⁸ Typicky se jedná o repo operace.

¹⁹ Metodika vykazování navazuje na pravidla obezřetného podnikání, která se v čase měnila, a proto nejsou údaje zcela srovnatelné.

²⁰ Obyvatelstvo představuje jeden z dílčích subsektorů sektoru domácností (tj. zaměstnance, příjemce důchodů z vlastnictví, příjemce penzí, příjemce ostatních transferů) bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle clientských sektorů a odvětví

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl úvěrů v cizí měně na celkových clientských úvěrech meziočasně mírně vzrostl o 0,6 p. b. na 20,1 %, ale značně se lišil napříč jednotlivými clientskými sektory. Na tomto meziočasném růstu se však projevilo i mírné posílení kurzu hlavních zahraničních měn vůči české koruně, který je používán k přepočtu cizoměnových závazků. K celkovému meziočasnmu růstu přispěl zejména růst v případě nerezidentů (o 2,1 p. b. na 75,2 %) a nefinančních podniků (o 1,9 p. b. na 35,2 %), které spolu s finančními institucemi (o 0,7 p. b. na 29,1 %) vykázaly nadprůměrné podíly úvěrů v cizí měně vzhledem k jejich specifické motivaci nebo aktivitám. Naproti tomu domácnosti si dlouhodobě udržovaly zanedbatelný podíl cizoměnových úvěrů (kolem 0,2 %). V rámci šesti let sledovaného období došlo k nejvyššímu růstu tohoto podílu v případě nefinančních podniků (o 12,4 p. b.). Vyplyvající měnové riziko však může být v případě splátek nefinančních podniků snižováno nepřímými cizoměnovými příjmy z vývozu či prostřednictvím jiných nástrojů zajištění.

5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru

Hospodářský výsledek bankovního sektoru před zdaněním za rok 2020 dosáhl 57,1 mld. Kč, a klesl tak téměř o polovinu na nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období (tabulka 5.2).

Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziočasná změna	
							abs.	(%)
Čisté úrokové výnosy	110,9	109,9	112,1	129,8	145,7	126,9	-18,9	-12,9
úrokové výnosy	150,9	143,4	146,7	179,2	225,9	186,1	-39,9	-17,6
úrokové náklady	40,0	33,6	34,6	49,4	80,2	59,2	-21,0	-26,2
Čisté výnosy z poplatků a provizí	34,6	32,4	32,1	33,6	33,1	30,8	-2,2	-6,7
výnosy z poplatků a provizí	47,9	44,8	44,6	46,1	44,3	42,8	-1,5	-3,3
náklady na poplatky a provize	13,3	12,4	12,5	12,4	11,2	11,9	0,7	6,5
Správní náklady	70,7	71,7	73,6	76,7	77,7	73,6	-4,2	-5,3
Ostatní čisté výnosy	5,7	17,3	19,7	11,4	8,1	-27,0	-35,2	-432,6
Zisk (ztráta) před zdaněním	80,5	87,9	90,3	98,0	109,2	57,1	-52,1	-47,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Ze všech třech agregovaných sledovaných položek měly na meziočasný vývoj zisku nejvýznamnější dopad tzv. ostatní čisté výnosy, když došlo k jejich meziočasnmu poklesu o 35,2 mld. Kč. Na vývoj této souhrnné kategorie obsahující několik dílčích položek výkazu zisku a ztráty měl negativní dopad především nárůst ztrát ze znehodnocení (o 25,2 mld. Kč), pokles výnosu z dividend (o 5,4 mld.) a pokles zisku z kurzových rozdílů

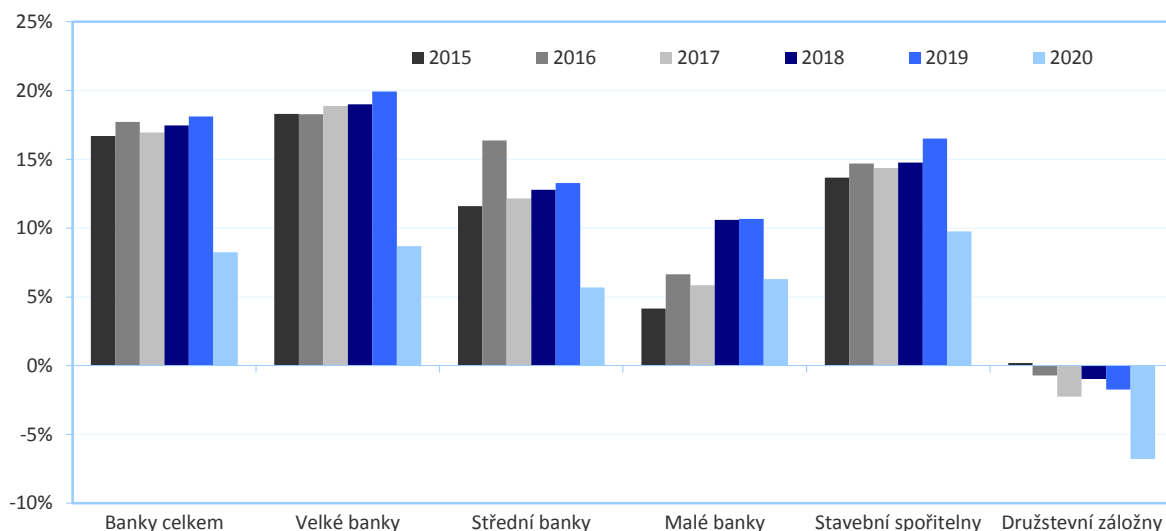
(o 3,4 mld. Kč). Naopak kladně se projevil zejména nárůst zisku z finančních aktiv a závazků k obchodování (o 5,5 mld. Kč).

K poklesu celkového zisku vedl také pokles čistých úrokových výnosů o 12,9 % na 126,9 mld. Kč. Úrokové náklady sice klesly rychleji (o 26,2 %) než výnosy (o 17,6 %), v absolutním vyjádření však byl naopak pokles výnosů vyšší než nákladů. K poklesu čistých úrokových výnosů významně přispěl pokles úročení prostředků alokovaných v rámci repo operací u centrální banky, ale i pokles úročení některých kategorií úvěrů. Čisté výnosy z poplatků a provizí také klesly, i když mírněji než čisté úrokové výnosy, a to o 6,7 % na 30,8 mld. Kč, když na ně působil jak pokles výnosů o 3,3 %, tak růst příslušných nákladů o 6,5 %. V rámci sledovaného období při relativním srovnání s rostoucí velikostí aktiv bankovního sektoru klesl význam čistých výnosů z poplatků a provizí téměř o 40 %.

Naopak mírně pozitivně se na vývoji zisku projevil správní náklady, když meziročně klesly o 5,3 % na 73,6 mld. Kč.

Jako celek vykázal bankovní sektor rentabilitu vlastního kapitálu Tier 1 na úrovni 8,2 %, což znamenalo meziroční pokles o více než polovinu (graf 5.3). K meziročnímu poklesu přitom došlo ve všech segmentech bank dle jejich velikosti, resp. zaměření a s výjimkou malých bank pak všechny segmenty dosáhly nejnižší hodnoty v rámci sledovaného období, a to nejvyšší stavební spořitelny (9,8 %) a nejnižší střední banky (5,7 %). Pro srovnání je uveden i sektor družstevních zálož, který v roce 2020 vykázal pokles rentability (o 5,0 p. b. na -6,8 %). V mezinárodním srovnání ziskovost bankovního sektoru v ČR (měřená rentabilitou aktiv) převyšovala ziskovost bankovního sektoru v eurozóně, a to zejm. v porovnání s největšími zeměmi eurozóny.

Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

Pramen: ČNB – ARAD

5.4 Vývoj úrokových sazeb

Vývoj tržních úrokových sazeb je významně ovlivňován působením nástrojů měnové politiky. ČNB nejprve v únoru 2020 zvýšila základní měnověpolitickou sazbu 2T repo na 2,25 %, což byla nejvyšší hodnota za sledované období. Následně, v souvislosti s důsledky pandemie COVID-19, centrální banka poprvé od roku 2012 přistoupila ke snížení měnověpolitických sazeb. Po trojí redukci v březnu a květnu klesla základní 2T repo sazba na 0,25 %, nejnižší od roku 2017. Vzhledem k tomu, že se jednotlivé sazby opět přiblížily k nulové hranici, užilo se i jejich vzájemné rozpětí (tabulka 5.3).

Tabulka 5.3: Úrokové sazby ČNB

K 31. 12 (% p.a.)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2T repo	0,05	0,05	0,50	1,75	2,00	0,25
Diskontní	0,05	0,05	0,05	0,75	1,00	0,05
Lombardní	0,25	0,25	1,00	2,75	3,00	1,00

Pramen: ČNB – ARAD

Snížení měnověpolitických sazeb se postupně projevilo i v poklesu průměrných ročních klientských sazeb vkladů i úvěrů (tabulka 5.4). V případě vkladů domácností i nefinančních podniků došlo k mírnému meziročnímu poklesu průměrných ročních sazeb, což však nevedlo k dosažení jejich nových minimálních hodnot. Také průměrné roční úročení úvěrů ve všech sledovaných kategoriích kleslo a pohybovalo se opět poblíž dlouhodobě minimálních úrovní. Průměrné roční úročení úvěrů domácností na spotřebu dokonce dosavadní minimum významně překonalo.

Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba

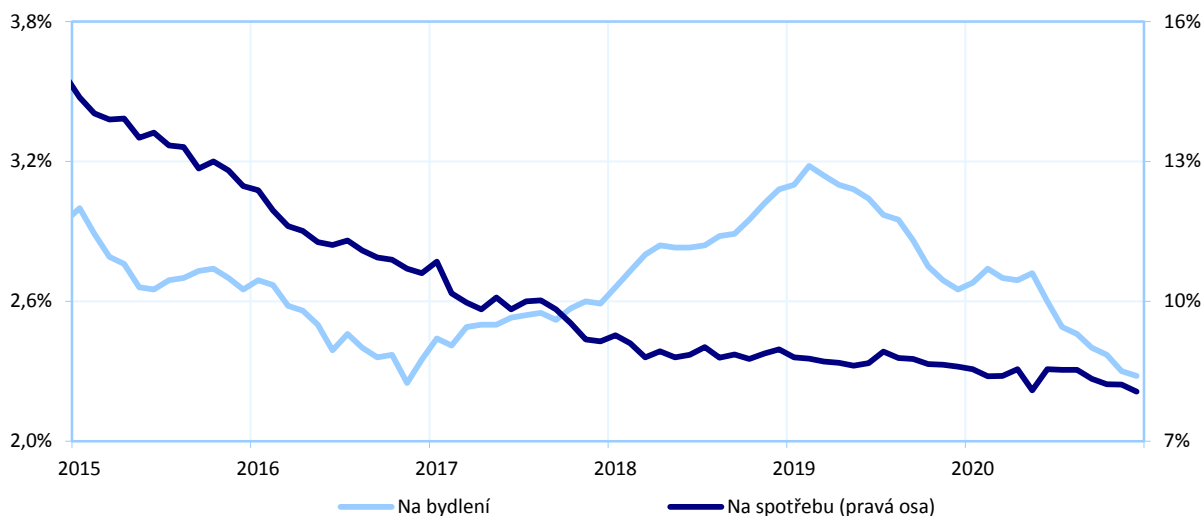
Roční průměr (% p.a.)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vklady	domácností	0,6	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3
	nefinančních podniků	0,2	0,1	0,0	0,1	0,4	0,2
Úvěry	domácnostem	5,1	4,6	4,1	3,8	3,7	3,5
	na spotřebu	13,9	12,8	11,4	10,2	9,5	9,0
	na bydlení	3,5	3,1	2,7	2,5	2,5	2,5
	nefinančním podnikům	2,8	2,6	2,6	3,1	3,8	2,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: Průměrné sazby z celkového objemu korunových vkladů a úvěrů.

V případě úvěrů domácnostem je vhodné sledovat kromě úrokové sazby, jako základního měřítka ceny těchto úvěrů, také komplexnější ukazatel zahrnující i další náklady na úvěr v podobě RPSN.²¹ RPSN nově poskytnutých úvěrů na spotřebu i RPSN nových úvěrů na bydlení podobně jako v roce 2019 meziročně klesly, a to o 0,5, resp. 0,4 p. b. (graf 5.4). RPSN nových úvěrů na spotřebu během sledovaného období postupně, s určitým zpomalením tempa v letech 2018 až 2020, klesla až na svou minimální úroveň 8,1 % p.a. RPSN nových úvěrů na bydlení nejprve klesala, v letech 2017 a 2018 rostla, aby v letech 2019 a 2020 opět vykazovala pokles až na 2,3 % p.a., a přiblížila se tak minimální úrovni z listopadu 2016.

Graf 5.4: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami

Pramen: ČNB – ARAD

5.5 Vklady a úvěry klientů bank

Objem klientských vkladů²² vzrostl o 8,9 % a dosáhl 5,2 bil. Kč (tabulka 5.5). Jednalo se o druhé nejvyšší tempo růstu za sledované období, ke kterému přispěly především objemově největší sektory nefinančních podniků a domácností, které meziročně vykazaly dvouciferné tempo růstu.

²¹ RPSN (roční procentní sazba nákladů) udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úroku, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru.

²² Do údajů nejsou započteny vklady nebo úvěry vůči centrální bance a jiným úvěrovým institucím.

Absolutní přírůstek celkových klientských vkladů (o 422,6 mld. Kč) byl nejvyšší za sledované období. Nejvyšší meziroční absolutní přírůstek vkladů ze všech sektorů zaznamenaly jako již tradičně domácnosti, jejichž podíl na celkových vkladech dlouhodobě přesahoval polovinu a v roce 2020 se zvýšil na 59,2 %. Vklady domácností v roce 2020 mj. s přispěním odložené spotřeby v souvislosti s důsledky pandemie COVID-19 meziročně vzrostly tempem o téměř 70 % vyšším než byl průměrný meziroční růst ve zbytku sledovaného období. Více než pětinový podíl pak měly nefinanční podniky (23,6 %).

Z hlediska struktury vkladů dle splatnosti vzrostl podíl netermínovaných vkladů, a to o 5,7 p. b. na dosud nejvyšší hodnotu 82,8 %. Došlo tak k navázání na dřívější dlouhodobý trend, který byl v předchozích dvou letech přerušen kvůli růstu úročení termínovaných vkladů.

Tabulka 5.5: Vklady u bank dle sektorového hlediska²³

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	2 034,7	2 209,3	2 370,2	2 558,5	2 725,5	3 056,8	331,4	12,2
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	921,6	916,1	996,9	1 041,2	1 094,8	1 217,9	123,1	11,2
Vládní instituce	214,3	234,1	264,7	278,8	301,7	302,4	0,7	0,2
Finanční instituce	150,3	161,7	260,4	282,5	310,8	260,2	-50,6	-16,3
Nerezidenti	167,9	209,5	237,2	244,9	262,8	274,7	11,8	4,5
Neziskové instituce	31,9	36,5	39,7	39,8	43,8	49,9	6,2	14,1
Celkem	3 520,7	3 767,2	4 169,1	4 445,6	4 739,3	5 162,0	422,6	8,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem klientských úvěrů vzrostl o 4,2 % a dosáhl 3,6 bil. Kč (tabulka 5.6.). To představovalo další mírné meziroční zpomalení dynamiky růstu objemu úvěrů o 0,2 p. b. na nejnižší tempo růstu za sledované období.

Téměř všechny sektory, s výjimkou finančních institucí a nefinančních podniků, vykázaly významný meziroční růst objemu úvěrů. Většina sledovaných sektorů vykázala nejen meziroční přírůstek objemu, ale i nárůst dynamiky – domácnosti o 0,3 p. b., vládní instituce o 8,3 p. b., a nerezidenti o 9,7 p. b. Naopak úvěry poskytnuté nefinančním podnikům vykázaly zpomalení tempa jejich růstu o 3,4 p. b., a meziročně se tak jejich objem zásadněji nezměnil. Z hlediska absolutních změn byl stejně jako v předchozích letech dominantní meziroční přírůstek úvěrů poskytnutých domácnostem (o 113,7 mld. Kč).

Tabulka 5.6: Úvěry u bank dle sektorového hlediska

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 321,4	1 417,4	1 527,2	1 642,7	1 745,0	1 858,7	113,7	6,5
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	920,9	975,6	1 022,0	1 080,3	1 119,9	1 123,0	3,1	0,3
Vládní instituce	58,2	48,1	44,4	48,8	49,3	54,0	4,6	9,4
Finanční instituce	158,7	188,3	193,3	206,3	213,4	210,5	-2,8	-1,3
Nerezidenti	320,9	318,6	296,0	325,2	319,8	345,7	25,8	8,1
Neziskové instituce	2,3	2,4	2,7	3,2	3,0	3,7	0,7	22,4
Celkem	2 782,4	2 950,4	3 085,5	3 306,4	3 450,5	3 595,6	145,1	4,2

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Specifickým faktorem, který v roce 2020 do jisté míry ovlivnil výše uvedený vývoj bankovních úvěrů, byla tzv. úvěrová moratoria (viz Box 1).

²³ V tabulce jsou uvedeny vklady u bank. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena depozita u všech úvěrových institucí (tj. včetně družstevních záložen).

Box 1: Úvěrová moratoria

Ve světle možných negativních dopadů pandemie COVID-19 na ekonomickou situaci svých dlužníků umožnila řada úvěrových institucí v ČR již od března 2020 klientům na individuální bázi odklad nebo jinou úpravu splátek úvěrů. K těmto tzv. **individuálně sjednaným moratoriím** však nepřístupily všechny instituce a rovněž podmínky těchto odkladů se lišily.

V průběhu dubna 2020 pak na tato individuálně sjednaná moratoria navázalo tzv. **záonné moratorium**, opírající se o zvláštní zákon (č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19). Ten stanovil jednotný rámec pro odklad splácení úvěrů, a to o zákonem stanovenou dobu. Dlužník musel o moratorium požádat, a to nejpozději do 30. 9. 2020, přičemž mu byl následně umožněn odklad splátek až po dobu 6 měsíců, a to maximálně do 31. 10. 2020 (individuálně sjednaná moratoria nicméně mohla probíhat i nadále). Záonné moratorium se vztahovalo pouze na výkonné úvěry sjednané a současně i čerpané před 26. 3. 2020. Odklad splátek fakticky znamenal jejich posun v čase až za konec ochranné doby, tedy nejdéle za 31. 10. 2020. V této souvislosti došlo k úpravě splátkového kalendáře, resp. režimu umořování. Úvěr se totiž úročil i po dobu odkladu, nicméně zákonem byl v případě úvěrů spotřebitelů (tj. nikoli podnikatelů) stanoven maximální přípustný úrok. Tyto úroky za dobu odkladu splátek by pak měly být uhrazeny dodatečně na konci doby trvání úvěru. Zákon rovněž stanovil prodloužení vybraných lhůt vyplývajících z úvěrových smluv, např. při fixaci úrokových sazeb hypotečních úvěrů.

Záonné moratorium i individuálně sjednaná moratoria se ve vykazovaných objemech úvěrů promítla do kategorie ostatních nových ujednání ke stávajícím smlouvám, která jsou součástí nových obchodů, tedy jako tzv. refixace. Objem nových refixací byl následně v principu vyšší o nesplacenou výši úvěrů, u kterých byla schválena moratoria.

ČNB zavedla mimořádný reporting s cílem sledovat data o odkladech splátek, a to v návaznosti na záonné moratorium i na ostatní odklady poskytnuté bankami. Z těchto dat vyplývá, že v roce 2020 byly schváleny žádosti o odklad splátek nebo jinou formu úlevy u úvěrů v objemu 454,8 mld. Kč, tj. u 14,2 % všech bankovních úvěrů domácností a nefinančních podniků. Z toho domácnostem bylo schváleno 254,4 mld. Kč. V případě nefinančních podniků byly schváleny žádosti v objemu 200,3 mld. Kč. Ke konci roku 2020 klesl objem úvěrů pod moratoriumem o 78 mld. Kč a objem těchto pohledávek tak dosáhl 376,8 mld. Kč, resp. 11,8 % úvěrového portfolia bank, z toho 10,9 % v sektoru domácností a 13,1 % v sektoru nefinančních podniků (tabulka 5.7).

Tabulka 5.7: Záonné moratorium a individuálně sjednaná úvěrová moratoria v roce 2020

K 31. 12. 2020		Schválené žádosti během roku (mld. Kč)	Úvěry s odkladem ke konci roku (mld. Kč)	Úvěry celkem (mld. Kč)	Podíl schválených žádostí během roku (%)	Podíl úvěrů s odkladem ke konci roku (%)
Domácnosti	Hypoteční	181,1	154,0	1 517,7	11,9	10,1
	Spotřebitelské	62,3	46,4	265,4	23,5	17,5
	Ostatní	11,0	8,6	130,2	8,5	6,6
	Celkem	254,4	208,9	1 913,4	13,3	10,9
Nefinanční podniky	Malé a střední podniky	81,5	74,0	461,5	17,7	16,0
	Ostatní	118,8	93,9	820,0	14,5	11,5
	Celkem	200,3	167,9	1 281,5	15,6	13,1
Celkem		454,8	376,8	3 194,9	14,2	11,8

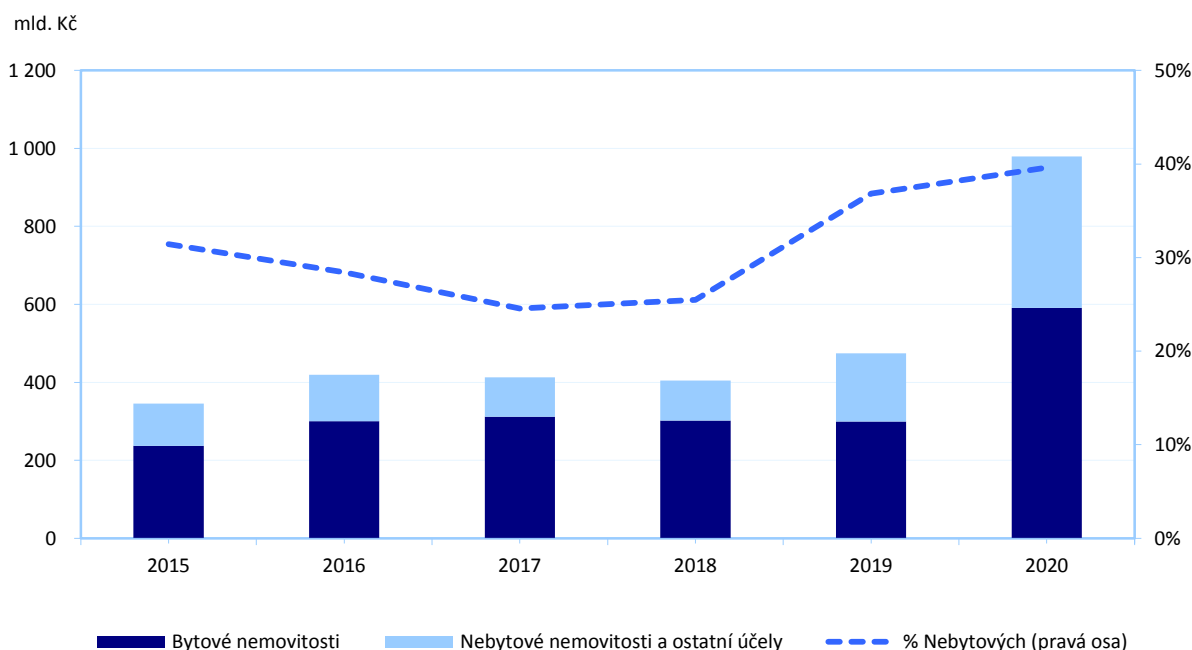
Pozn.: Zdrojem dat je mimořádný reporting ČNB. Další informace viz <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/souhrne-informace-fin-trhy/statistika-odkladu-splatek-a-uveru-v-programech-covid/>.

5.6 Hypoteční trh

V roce 2020 byl trh hypotečních úvěrů²⁴ ovlivněn nadále nízkými úrokovými sazbami souvisejícími s konkurencí v rámci bankovního sektoru a také snížením měnověpolitických sazeb ČNB v situaci pandemie COVID-19. Poptávku po nemovitostech podpořilo rovněž zrušení daně z nabytí nemovitosti a uvolnění podmínek poskytování hypotečních úvěrů ze strany ČNB²⁵. Pokračující omezená nabídka nemovitostí se pak promítla do dalšího růstu cen zejména bytových nemovitostí. Tyto faktory následně vedly k podstatnému růstu objemu nově poskytnutých hypotečních úvěrů.

Celkový objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů (tabulka 5.8) se meziročně zdvojnásobil na 979,1 mld. Kč, když vzrostl o 106,4 %, počet nových smluv se přitom navýšil o 75,4 % na 312,7 tisíc. Průměrná výše nově poskytnutého úvěru tak stoupla o 17,7 % na 3,1 mil. Kč. Tento výrazný růst byl ovšem ovlivněn i započítáním úvěrových moratorií mezi nové úvěry.²⁶ Z pohledu vývoje dvou hlavních dílčích segmentů pak u nových hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti byl tento razantní nárůst (o cca 97 % objemu a 73 % počtu) mírně nižší než u nových úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely (nárůst objemu o cca 122 % a počtu o 96 %). Podíl nově poskytnutých hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely na objemu nově poskytnutých hypotečních úvěrů (graf 5.5) tak dále meziročně vzrostl o 2,8 p. b. na 39,6 % a dosáhl nejvyšší hodnoty za sledované období.

Graf 5.5: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Rostoucí ceny bytových nemovitostí a pokračující růst objemu úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely se promítly do růstu průměrné výše nových hypotečních úvěrů. Ta se během let 2015–2018 pohybovala okolo 2 mil. Kč, v roce 2019 skokově vzrostla na 2,7 mil. Kč a v roce 2020 překonala hranici 3 mil. Kč (tabulka 5.8).

²⁴ Od roku 2019, v souvislosti s úpravami regulatorního rámce, je hypoteční úvěr úvěrem, jehož splacení včetně příslušenství je alespoň částečně zajištěno zástavním právem k nemovitosti.

²⁵ ČNB stanovuje úvěrové ukazatele od roku 2015 formou Doporučení, které se do října 2018 vztahovalo na maximální dobu poskytnutí úvěru a na LTV (poměr výše úvěru k hodnotě zajištění). Od října 2018 začaly platit další dva ukazatele, DSTI a DTI. Ukazatel LTV byl od 1. 4. 2020 uvolněn, ukazatel DSTI byl rovněž od 1. 4. 2020 uvolněn a k 8. 7. 2020 zrušen, ukazatel DTI byl zrušen k 1. 4. 2020.

²⁶ V rámci moratoria bylo odloženo splacení u cca 12 % úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí poskytnutých bankami domácnostem (viz Box 1 v kapitole 5.5).

Tabulka 5.8: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

	K 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	159,9	188,2	171,4	164,6	155,7	268,5	112,8	72,5
	objem (mld. Kč)	236,8	300,3	311,7	301,7	299,6	591,4	291,8	97,4
	podíl na objemu (%)	68,6	71,6	75,4	77,1	63,2	60,4	-2,8	-4,4
	průměrná výše (mil. Kč)	1,5	1,6	1,8	1,8	1,9	2,2	0,3	14,5
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	21,3	23,5	21,2	19,1	22,6	44,2	21,6	95,9
	objem (mld. Kč)	108,6	119,3	101,5	89,6	174,8	387,7	212,9	121,8
	podíl na objemu (%)	31,4	28,4	24,6	22,9	36,8	39,6	2,8	7,5
	průměrná výše (mil. Kč)	5,1	5,1	4,8	4,7	7,7	8,8	1,0	13,2
Celkem	počet (v tis. ks)	181,2	211,6	192,6	183,7	178,2	312,7	134,5	75,4
	objem (mld. Kč)	345,4	419,7	413,2	391,2	474,4	979,1	504,8	106,4
	průměr (mil. Kč)	1,9	2,0	2,1	2,1	2,7	3,1	0,5	17,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

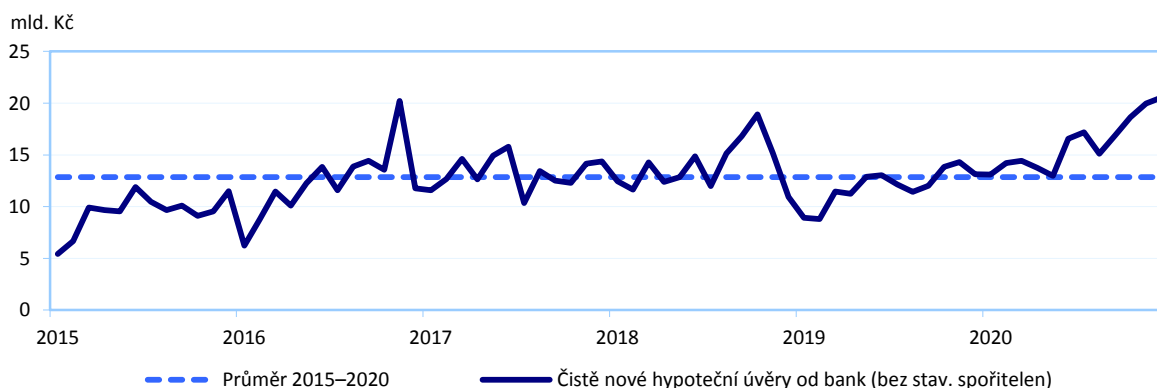
Silný růst nových hypotečních úvěrů v roce 2020 potvrzuje i pohled prostřednictvím užšího vymezení tzv. čistě nových hypotečních úvěrů²⁷ na bytové nemovitosti poskytnutých obyvatelstvu²⁸ bankami bez stavebních spořitelů. Ty v roce 2020 dosáhly rekordních 193,4 mld. Kč (tabulka 5.9), což představuje meziroční nárůst o 35,0 %. Každý měsíc v roce 2020 byly tyto objemy vyšší než v daném měsíci předcházejícího roku. Měsíční objemy přitom byly v roce 2020 průměrně o 3,3 mld. nad průměrem za sledované období, který činil 12,8 mld. Kč, přičemž tento rozdíl se zvyšoval od poloviny roku 2020 (graf 5.6). Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu bankami včetně stavebních spořitelů vykázaly podobný relativní růst, a to o 34,3 % na celkových 216,8 mld. Kč.

Tabulka 5.9: Čistě nové hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Od bank	113,5	148,2	159,4	167,5	143,2	193,4	50,2	35,0
Od stavebních spořitelů	5,5	10,3	14,4	19,5	18,3	23,4	5,2	28,3
Celkem čistě nové HÚ	118,9	158,5	173,8	186,9	161,5	216,8	55,3	34,3
Podíl čistě nových HÚ od bank (%)	95,4	93,5	91,7	89,6	88,7	89,2	0,5	0,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Graf 5.6: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté bankami obyvatelstvu

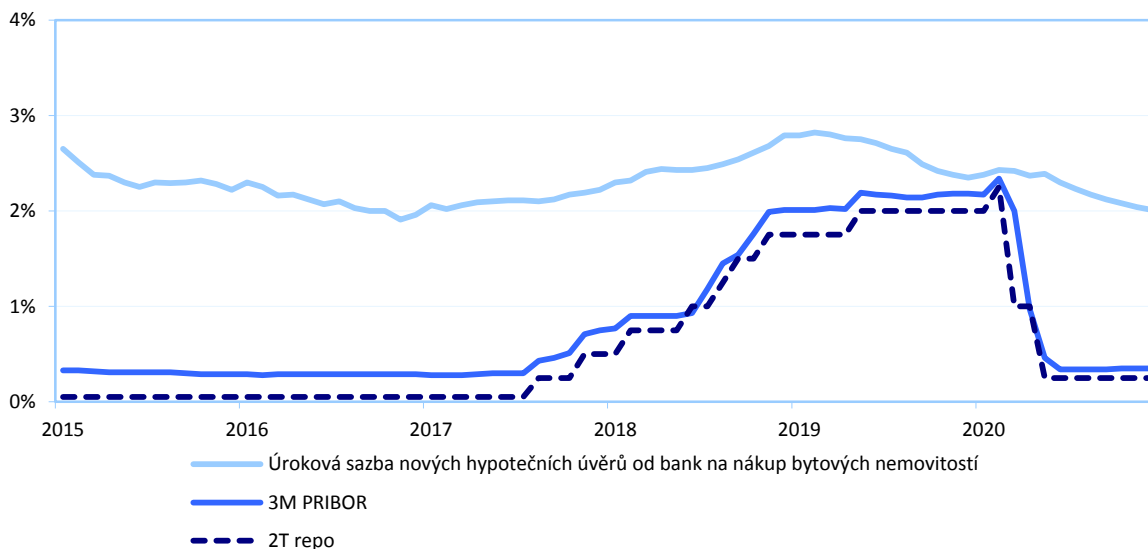
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²⁷ Jedná se o nové hypoteční úvěry včetně navýšení, ovšem bez refinancování a bez ostatních úvěrových ujednání (tedy tzv. refixací a konsolidovaných úvěrů).

²⁸ Dílčí subsektor sektoru domácností (tj. zaměstnanci, příjemci důchodů z vlastnictví, příjemci penzí, příjemci ostatních transferů) bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

Průměrné měsíční hypoteční sazby nových hypotečních úvěrů na nákup bytových nemovitostí klesaly od května 2020 celých 7 měsíců v řadě až na 2,01 % na konci roku, kdy dosáhly ročního minima (graf 5.7). Sazby byly každý měsíc v roce 2020 nižší než stejný měsíc o rok dříve, a to v průměru o 0,38 p. b. Rozpětí mezi průměrnou sazbou hypotečních úvěrů a základní sazbou měnové politiky ČNB (tj. 2T repo sazbou) dosáhlo v únoru minima za sledované období, tj. 0,18 p. b. Od března pak zejm. kvůli snižování základních úrokových sazeb ČNB toto rozpětí rostlo a maxima dosáhlo v květnu (2,14 p. b.). Poté vlivem postupného přibližování tržních sazeb z bankovních úvěrů sazbám ČNB toto rozpětí každý měsíc klesalo až na 1,76 p. b. na konci roku.

Graf 5.7: Vybrané úrokové sazby

Pramen: ČNB – ARAD

Silný meziroční růst objemu hypoték spolu s poklesem úrokových sazeb byly patrně hlavními faktory, které vedly k meziročnímu snížení podílu dosud dominantní kategorie úvěrů s fixací od 1 roku do 5 let. V případě nových hypoték se tento podíl snížil o 3,3 p. b. zejm. ve prospěch fixací od 5 do 10 let a také fixací do jednoho roku, které mezi novými hypotečními úvěry tvořily v roce 2020 nejvyšší podíl 32,8 % (tabulka 5.10). Z pohledu struktury objemu nesplacených úvěrů si nicméně hypoteční úvěry s fixací od 1 do 5 let svůj největší podíl v roce 2020 udržely, a to i přes jeho meziroční snížení o 6,2 p. b. na 37,7 %.

Tabulka 5.10: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby

K 31. 12. (mld. Kč)		2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
								abs.	%
Nové HÚ	Variabilní a fix. do 1 roku	106,4	109,2	84,6	74,8	133,7	320,9	187,2	140,0
	Fix. nad 1 do 5 let včetně	183,2	201,4	212,9	182,6	164,7	307,5	142,8	86,7
	Fix. nad 5 do 10 let včetně	47,4	96,3	103,2	115,0	150,3	316,9	166,6	110,9
	Fixace nad 10 let	8,4	12,8	12,4	18,9	25,6	33,8	8,1	31,7
	Celkem	345,4	419,7	413,2	391,2	474,4	979,1	504,8	106,4
Nesplacené HÚ celkem	Variabilní a fix. do 1 roku	302,5	300,4	285,7	309,3	466,6	518,0	51,4	11,0
	Fix. nad 1 do 5 let včetně	716,7	802,7	843,6	848,1	871,4	821,6	-49,8	-5,7
	Fix. nad 5 do 10 let včetně	117,9	219,4	304,2	419,1	549,9	741,8	191,9	34,9
	Fixace nad 10 let	120,0	66,0	65,0	75,1	98,2	100,4	2,2	2,2
	Celkem	1 257,1	1 388,5	1 498,5	1 651,6	1 986,1	2 181,7	195,6	9,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska celkové dlužné částky (tj. nesplaceného objemu) hypotečních úvěrů bylo v roce 2020 tempo meziročního růstu poloviční oproti dosud nejvíce dynamickému roku 2019, když se snížilo z 20,3 % na 9,9 %, což je nicméně o 0,9 p. b. více než průměrné tempo růstu za roky 2015–2018 (tabulka 5.11). Tempo

meziročního růstu celkového počtu úvěrů kleslo z dosud nejvyšších 7,7 % v roce 2019 na 4,2 %, což je nicméně jen o 0,5 p. b. méně než průměrné meziroční tempo růstu počtu úvěrů v letech 2015–2018. Průměrná dlužná částka se opět zvýšila, a to na 2,0 mil. Kč, zejména vzhledem k růstu průměrného objemu hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely. Již pátým rokem rovněž pokračovalo významné, přibližně 9%, tempo růstu objemu nesplacených hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti, který v roce 2020 dosáhl 1,4 bil. Kč.

Tabulka 5.11: Hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	757,7	779,3	824,3	858,3	920,8	956,6	35,8	3,9
	objem (mld. Kč)	913,1	996,4	1 088,3	1 185,8	1 301,1	1 413,3	112,2	8,6
	podíl na objemu (%)	72,6	71,8	72,6	71,8	65,5	64,8	-0,7	-1,1
	průměrná dlužná částka (mil. Kč)	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	0,1	4,6
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	100,1	108,4	113,2	115,6	128,5	137,3	8,8	6,8
	objem (mld. Kč)	344,1	392,1	410,2	465,8	685,0	768,4	83,4	12,2
	podíl na objemu (%)	27,4	28,2	27,4	28,2	34,5	35,2	0,7	2,1
	průměrná dlužná částka (mil. Kč)	3,4	3,6	3,6	4,0	5,3	5,6	0,3	5,0
Celkem	počet (v tis. ks)	857,9	887,7	937,4	974,0	1 049,3	1 093,9	44,6	4,2
	objem (mld. Kč)	1 257,1	1 388,5	1 498,5	1 651,6	1 986,1	2 181,7	195,6	9,9
	průměr (mil. Kč)	1,5	1,6	1,6	1,7	1,9	2,0	0,1	5,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl nevykonných hypotečních úvěrů ke konci roku 2020 vrostl na 2,0 %, tj. o 0,6 p. b. výše oproti historicky nejnižší prosincové hodnotě 1,4 % z roku 2018. Bylo tak přibližně dosaženo průměrné hodnoty ke konci roku v rámci sledovaného období (tabulka 5.12). Celkový objem nevykonných hypotečních úvěrů vykázal za sledované období nejvyšší absolutní meziroční nárůst o 10,4 mld. Kč a druhé nejvyšší meziroční tempo růstu (31,1 %). Tento vývoj se však promítl do růstu podílového ukazatele nevykonných úvěrů mírněji díky současné působícímu 10% meziročnímu růstu celkového objemu poskytnutých hypotečních úvěrů.

Tabulka 5.12: Hypoteční úvěry (HÚ) podle výkonnosti

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Výkonné HÚ	1 216,1	1 356,4	1 470,1	1 627,9	1 952,5	2 137,7	185,2	9,5
Nevykonné HÚ	41,1	32,1	28,4	23,7	33,6	44,0	10,4	31,1
Celkem nesplacené HÚ	1 257,1	1 388,5	1 498,5	1 651,6	1 986,1	2 181,7	195,6	9,9
Podíl nevykonných HÚ (%)	3,3	2,3	1,9	1,4	1,7	2,0	0,3	19,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.7 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny v roce 2020 čelily téměř 5% poklesu počtu nově uzavřených smluv o stavebním spoření, nicméně pouze v kontrastu s předchozím rokem 2019, kdy byl uzavřen nejvyšší počet nových smluv za sledované období. S počtem cca 462 tis. nově uzavřených smluv byl rok 2020 stále druhým nejsilnějším za dané období (tabulka 5.13). Rovněž průměrná cílová částka těchto smluv ve výši 455,9 tis. Kč byla druhou nejvyšší za sledované období. Naopak počet nově navýšených smluv²⁹ klesl o 4,2 % na svou druhou nejnižší hodnotu, a to 57,8 tisíc, ačkoli objem navýšení ve výši 271,4 tis. Kč byl stále nad průměrem za sledované období.

²⁹ Smlouva o stavebním spoření je uzavírána na konkrétní cílovou částku, která je součtem vkladů a státní podpory (včetně jejich úroků) a úvěru ze stavebního spoření. Navýšením cílové částky se smlouva přizpůsobuje zejm. potřebám financování při žádosti o úvěr ze stavebního spoření.

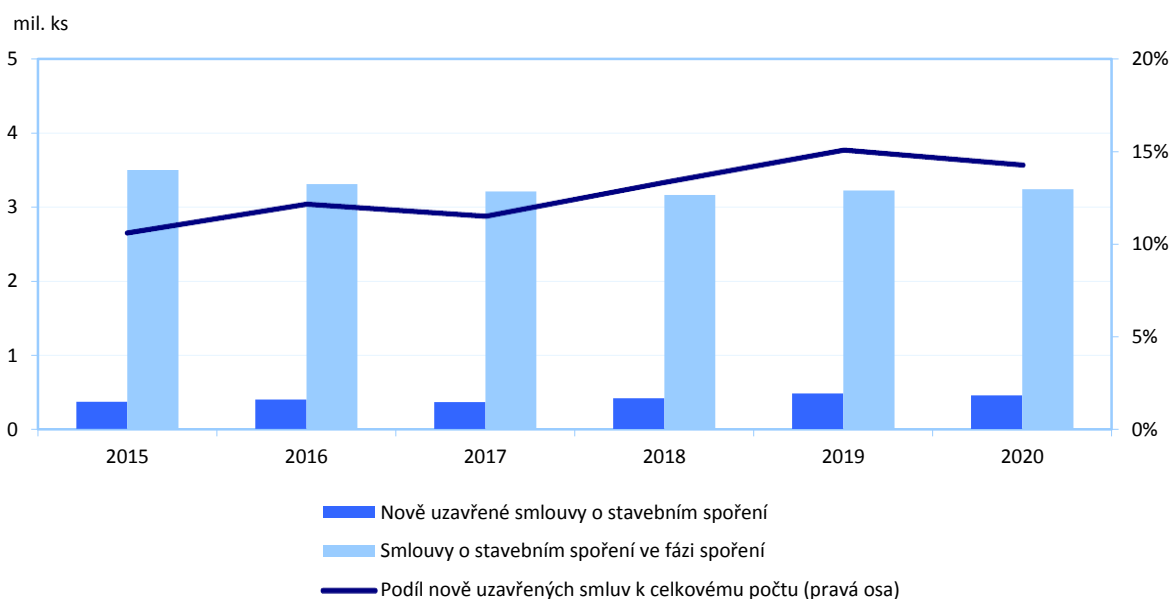
Tabulka 5.13: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady

K 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	373,1	403,3	370,7	422,0	485,2	461,9	-23,3	-4,8
Průměrná cílová částka (tis. Kč) ³⁰	371,1	383,9	396,5	470,1	430,5	455,9	25,4	5,9
Nově navýšené smlouvy (tis. ks)	85,5	70,5	55,7	64,3	60,3	57,8	-2,5	-4,2
Průměrné navýšení (tis. Kč) ³⁰	201,0	224,5	214,8	343,6	333,0	271,4	-61,6	-18,5
Smlouvy ve fázi spoření (tis. ks)	3 503,3	3 312,1	3 212,4	3 166,8	3 226,7	3 242,7	16,0	0,5
Naspořená částka (mld. Kč)	384,2	362,6	358,9	355,0	359,7	362,7	2,9	0,8
Průměrná naspořená částka (tis. Kč)	109,7	109,5	111,7	112,1	111,5	111,8	0,4	0,3
Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelén na vkladech domácností (%)	17,1	15,1	11,6	12,9	12,4	11,2	-1,2	-9,5
Vyplacená státní podpora (mld. Kč)	4,6	4,3	3,9	3,9	4,0	4,1	0,1	3,5

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB - ARAD, výpočty MF

Počet smluv ve fázi spoření meziročně opět mírně vzrostl o 16 tis. na 3,2 mil. smluv a potvrdil tak zvrát trendu z roku 2019, kdy se poprvé po 15 letech kontinuálního poklesu meziročně zvýšil. Celkově naspořených 362,7 mld. Kč představovalo rovněž druhou nejvyšší hodnotu za sledované období, nicméně i přesto se podíl vkladů domácností u stavebních spořitelén na celkových vkladech domácností u úvěrových institucí dále snížil o 1,2 p. b. a dosáhl nejnižší hodnoty 11,2 %. Vyplacená státní podpora činila 4,1 mld. Kč a byla nepatrně vyšší než předchozí 3 roky. Podíl nově uzavřených smluv na celkovém počtu smluv ve fázi spoření ve výši 14,2 % představoval druhý nejvyšší poměr za sledované období (graf 5.8).

Graf 5.8: Počet smluv o stavebním spoření

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

V oblasti úvěrové činnosti poskytly stavební spořitelny v roce 2020 nové úvěry ve druhém nejvyšším objemu za sledované období, a to 65,4 mld. Kč³¹, což představovalo téměř 37% nárůst oproti roku 2019 (tabulka 5.14). Počet nových úvěrů ve výši 55 tisíc přitom zůstal meziročně prakticky nezměněn. Tato skutečnost vedla k nárůstu průměrné výše nového úvěru o historicky nejvyšších 309 tis. Kč na cca 1,2 mil. Kč. Z nových úvěrů tvořily překlenovací úvěry 99,6 % objemu, což je nejvyšší poměr za sledované období.

³⁰ Fyzické osoby.

³¹ V roce 2020 byl nárůst nových úvěrů do jisté míry ovlivněn i úvěrovými moratorii (blíže Box 1 v kapitole 5.5).

Celkový objem úvěrů od stavebních spořitelen meziročně vzrostl o 5,5 % na historicky nejvyšší hodnotu 293,5 mld. Kč, což bylo o 0,04 % (128 tis. Kč) více než v dosud nejsilnějším roce 2010. Na nejvyšší hodnotu 564,0 tis. Kč po cca 13% růstu vystoupala i průměrná výše nesplacených úvěrů. Opakovala se tak situace z roku 2019, kdy se opět téměř 6% nárůst celkového objemu úvěrů spolu s mírným 1% růstem naspořené částky promítl do dalšího výrazného zvýšení ukazatele podílu úvěrů k naspořené částce, a to o 3,6 p. b. na 80,9 %. Tento ukazatel tak v roce 2020 nabyl nejvyšší hodnoty v historii stavebního spoření. Stavební spořitelny tedy nadále kontinuálně zvyšovaly využití zdrojů od účastníků k poskytování úvěrů.³²

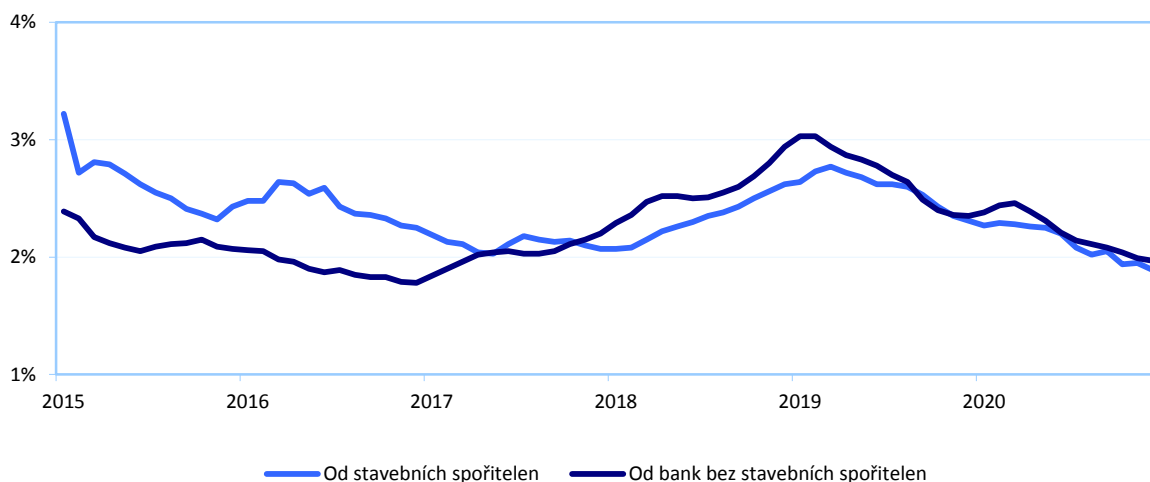
Tabulka 5.14: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry

	K 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nové úvěry	objem (mld. Kč)	45,8	47,9	55,3	67,4	47,8	65,4	17,6	36,8
	počet (tis. ks)	75,0	77,5	72,7	73,0	54,3	55,0	0,7	1,3
	průměrná výše (tis. Kč)	610,0	617,8	761,0	923,8	879,5	1 188,5	309,0	35,1
Úvěry celkem	objem (mld. Kč)	242,7	240,6	245,7	262,9	278,1	293,5	15,4	5,5
	počet (tis. ks)	695,4	650,2	613,0	588,2	555,4	520,3	-35,0	-6,3
	průměrná výše (tis. Kč)	348,9	370,0	400,8	447,1	500,8	564,0	63,3	12,6
Úvěry k naspořené částce (%)		63,2	66,4	68,5	74,1	77,3	80,9	3,6	4,7

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

Stavební spořitelny v roce 2020 svými úrokovými sazbami konkurovaly bankovním úrokovým sazbám na hypoteční úvěry. Jejich úrokové sazby byly oproti sazbám komerčních bank každý měsíc v roce 2020 v průměru nižší, a to o 0,09 p. b. (graf 5.9). Nejmenší rozestup sazeb byl přítom v červnu, naopak z pohledu žadatelů nejvýhodnější byly sazby od stavebních spořitelen v březnu 2020, kdy se pohybovaly o 0,18 p. b. níže než průměrné sazby komerčních bank.

Graf 5.9: Úrokové sazby čistě nových hypotečních úvěrů³³ poskytnutých obyvatelstvu na nákup bytových nemovitostí

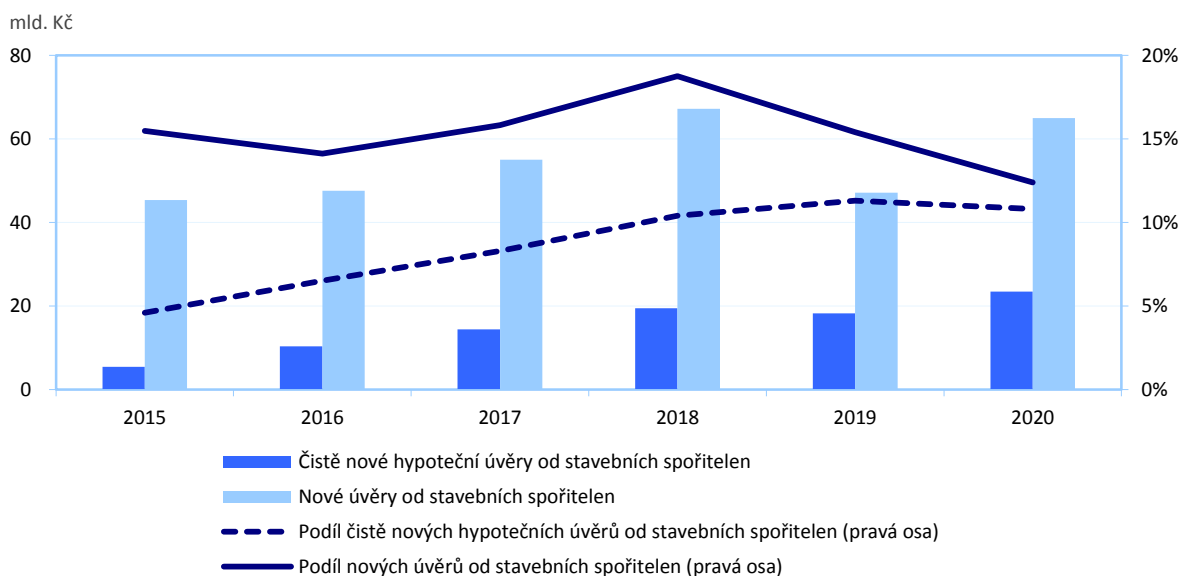
Pramen: ČNB – ARAD

Podíl stavebních spořitelen na trhu nových úvěrů zajištěných nemovitostí poskytnutých domácnostem na bydlení ve výši 12,4 % byl nejnižší za sledované období, což ovšem mohlo souviset i s vývojem na trhu hypotečních úvěrů (blíže kapitola 5.6). Svůj podíl na čistě nových hypotečních úvěrech si stavební spořitelny udržely na cca 11 %, když s meziroční ztrátou pouze 0,5 p. b. dosáhly podílu 10,8 %, což znamenalo druhý nejvyšší výsledek za sledované období (graf 5.10).

³² V zemích s tradicí stavebního spoření je vyšší poměr úvěrů k úsporám, např. v roce 2020 byl v Německu cca 88 %, v Rakousku 102 %.

³³ Hypoteční úvěry od bank, resp. úvěry ze stavebního spoření (včetně překlenovacích) zajištěné nemovitostí, a to nové a navýšené, bez refinancování a refixací.

Graf 5.10: Podíl nových úvěrů od stavebních spořitelen na úvěrech na bydlení

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Podrobnější informace o sektoru stavebních spořitelen jsou pravidelně čtvrtletně aktualizovány na internetových stránkách www.mfcr.cz (viz také tabulka P2.2 v příloze 2).

5.8 Družstevní záložny

Celková bilanční suma sektoru družstevních záložen meziročně mírně poklesla o 0,2 mld. Kč na 10,0 mld. Kč a nadále tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí.³⁴ Objem úvěrů se snížil o 11,7 % a vzhledem k takřka nezměněnému objemu vkladů tak meziročně vzrostl poměr vkladů k úvěrům na 126,5 % (tabulka 5.15).

Tabulka 5.15: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložen

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem (mld. Kč)	32,3	34,2	23,1	20,2	10,2	10,0	-0,2	-1,7
Úvěry a pohledávky (mld. Kč)	21,7	22,5	14,8	14,7	7,3	6,4	-0,9	-11,7
Vklady (mld. Kč)	27,8	29,2	19,0	15,9	8,1	8,1	0,0	0,2
Poměr vkladů k úvěrům (%)	128,1	130,0	127,8	108,4	111,5	126,5	15,0	13,5
Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech (%)	26,6	25,9	30,1	30,1	51,4	49,1	-2,2	-4,3
Podíl nevykonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám (%) ³⁵	-	36,3	22,1	28,1	24,1	28,9	4,8	20,0
Celkový kapitálový poměr (%)	15,4	16,2	18,9	21,1	29,2	26,4	-2,8	-9,6
Zisk před zdaněním (mil. Kč)	60,2	-13,0	-76,0	-52,9	-30,3	-109,5	-79,1	-260,7
Rentabilita vlastního kapitálu (Tier 1; %)	0,2	-0,7	-2,3	-1,0	-1,7	-6,8	-5,0	-289,7
Počet členů (tis.)	51,2	51,6	30,9	22,6	12,2	12,0	-0,2	-1,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

³⁴ Bilanční suma sektoru úvěrových institucí (tj. bank včetně stavebních spořitelen a družstevních záložen) ke konci roku 2020 činila 8,0 bil. Kč.

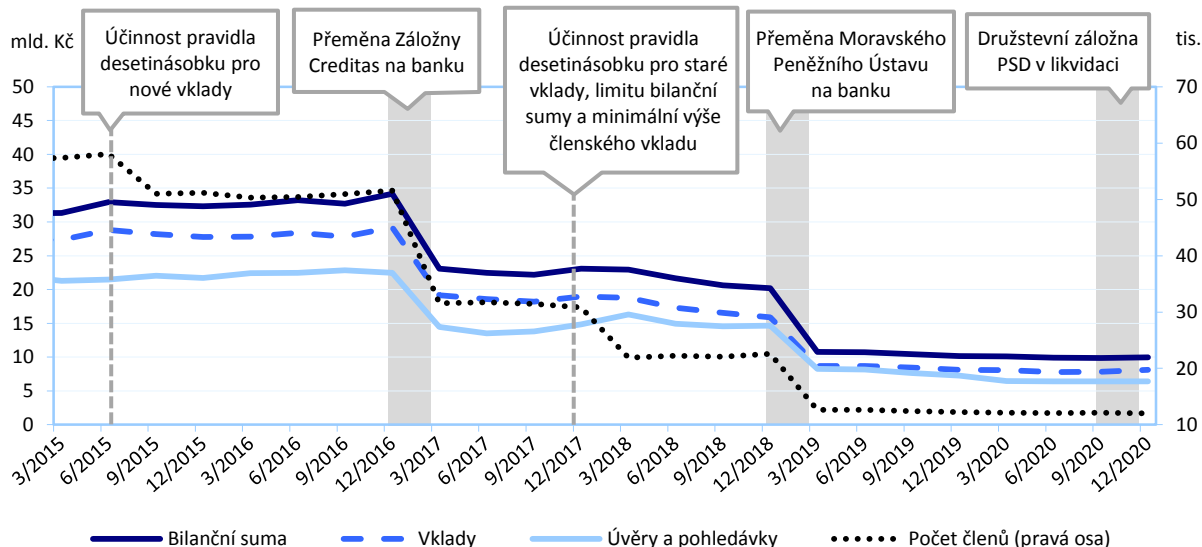
³⁵ Podíl nevykonných úvěrů a pohledávek je vztažen k celkové expozici úvěrů a pohledávek jiných než k obchodování vyjádřených v účetní hodnotě brutto bez zahrnutí expozic vůči centrální bance. Úvěry a pohledávky, které jsou v tabulce vyjádřeny v mld. Kč, jsou uvedeny v účetní hodnotě netto, tj. u úvěrů a pohledávek oceňovaných naběhlou hodnotou v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávků. Podíl nevykonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám jiným než k obchodování je z důvodu odlišného konceptu kategorizace úvěrů a pohledávek dostupný až od roku 2016.

Z hlediska stability sektoru družstevních záložen došlo oproti roku 2019 ke zhoršení všech vybraných poměrových ekonomických ukazatelů, a to zejména podílu nevykonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám, který vzrostl o 4,8 p. b. na 28,9 %, tj. svou nejvyšší úroveň od roku 2017. Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech poklesl o 2,2 p. b. na 49,1 % a celkový kapitálový poměr se snížil o 2,8 p. b. na 26,4 %, nicméně v případě těchto ukazatelů se jednalo o jejich druhé nejlepší a stále nadprůměrné hodnoty v rámci sledovaného období od roku 2015.

Družstevní záložny jako celek opět vykázaly záporný výsledek hospodaření před zdaněním, přičemž vzniklá ztráta ve výši 109,5 mil. Kč byla nejvyšší za sledované období. Prohloubení ztráty meziročně o 79,1 mld. Kč bylo způsobeno zejména poklesem úrokových výnosů a nárůstem ztrát ze znehodnocení finančních aktiv. Nicméně na téměř celé ztrátě sektoru před zdaněním se podílely pouze 3 z 8 družstevních záložen, přičemž ztráta jednoho ze subjektů tvořila více než polovinu ztráty sektoru.

Počet členů družstevních záložen se meziročně snížil o cca 200 členů na 12 tis. členů. Vzhledem k tomu, že tento pokles členské základny byl však zčásti způsoben dobrovolným vstupem Družstevní záložny PSD do likvidace dne 6. 11. 2020, lze počet členů od konce roku 2019 považovat v porovnání s vývojem v předchozích letech za relativně stabilizovaný (graf 5.11).

Graf 5.11: Bilanční suma, výše přijatých vkladů, výše poskytnutých úvěrů a pohledávek a počet členů

Pramen: ČNB – ARAD

5.9 Nebankovní poskytovatelé financování

Nebankovní poskytovatelé financování aktiv představují z hlediska možnosti získání dluhového financování alternativu k úvěrovým institucím³⁶. Bilanční suma těchto poskytovatelů se přitom dlouhodobě pohybovala kolem 6 % bilanční sumy bankovního sektoru³⁷ a tento poměr od roku 2019 kontinuálně klesal, přičemž v roce 2020 dosáhl na nejnižší hodnotu za sledované období, a to 5,2 %. Ke konci roku 2020 navíc došlo k přerušení čtyřletého kontinuálního růstu bilanční sumy sektoru, když meziročně aktiva klesla o 4,7 % na 417,4 mld. Kč (tabulka 5.16).

Sektor je rozdělen do tří dílčích segmentů – společností finančního leasingu, společností ostatního úvěrování a faktoringových a forfaitingových společností. Rozdělení **bilanční sumy** sektoru mezi tyto dílčí segmenty je dlouhodobě stabilní a v roce 2020 se prakticky nezměnilo. Společnosti finančního leasingu meziročně ztratily sice 0,2 p. b. ve prospěch společností ostatního úvěrování, nicméně s podílem 78,6 % byly stále nejsilnějším zástupcem nebankovních poskytovatelů financování. Výše zmíněné snížení bilanční sumy sektoru se dotklo

³⁶ Nebankovní poskytovatelé jsou z hlediska klientské orientace významným alternativním zdrojem financování jak podnikatelských, tak retailových potřeb. Mnohdy jsou tyto subjekty majetkově i finančně propojeny s bankovním sektorem v rámci finančních skupin. Jejich produktové portfolio částečně odpovídá struktuře bankovních úvěrů (splátkový prodej, neúčelový úvěr, kreditní karty, revolvingové produkty), disponují však i specifickými produkty či distribučními modely (leasing, tzv. peer to peer půjčky, zpětné hypotéky či různé formy online krátkodobých půjček).

³⁷ Bilance bankovního sektoru v roce 2020 činila 8,0 bil. Kč.

nejméně společností ostatního úvěrování (pokles o 3,2 %), zatímco ostatní dva dílčí segmenty zmenšily svou bilanci o cca 5 %.

Tabulka 5.16: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Aktiva (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	280,9	301,4	322,7	335,1	345,3	328,3	-17,0	-4,9
	Společnosti ostatního úvěrování	49,8	59,5	63,9	66,2	66,7	64,6	-2,1	-3,2
	Faktoringové a forfaitingové spol.	19,3	22,5	25,3	27,2	25,9	24,6	-1,3	-5,1
Podíl na aktivech sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	80,3	78,6	78,3	78,2	78,8	78,6	-0,2	-0,3
	Společnosti ostatního úvěrování	14,2	15,5	15,5	15,5	15,2	15,5	0,2	1,5
	Faktoringové a forfaitingové spol.	5,5	5,9	6,1	6,4	5,9	5,9	0,0	-0,4
Aktiva celkem (mld. Kč)		350,0	383,4	411,9	428,6	437,9	417,4	-20,4	-4,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem poskytnutých **půjček** (tabulka 5.17) se rovněž poprvé ve sledovaném období meziročně snížil, a to o 2,6 % na 321,1 mld. Kč. Z tohoto objemu většinu (78,2 %) tvořily půjčky nefinančním podnikům (251,0 mil. Kč), půjčky domácnostem představovaly 18,8 % (60,4 mil. Kč). Meziroční pokles objemu poskytnutých půjček zasáhl nejméně společnosti finančního leasingu (snížení o 1,7 %), jimi poskytnutých 250,1 mld. Kč ke konci roku 2020 byl dokonce druhý nejvyšší výsledek za sledované období.

Tabulka 5.17: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Poskytnuté půjčky (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	204,2	219,0	234,2	243,6	254,5	250,1	-4,4	-1,7
	Společnosti ostatního úvěrování	37,1	44,9	48,9	51,6	51,1	48,4	-2,8	-5,4
	Faktoringové a forfaitingové spol.	16,8	20,1	23,2	25,1	24,0	22,7	-1,3	-5,4
Podíl na půjčkách sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	79,1	77,1	76,5	76,1	77,2	77,9	0,7	0,9
	Společnosti ostatního úvěrování	14,4	15,8	16,0	16,1	15,5	15,1	-0,5	-2,9
	Faktoringové a forfaitingové spol.	6,5	7,1	7,6	7,8	7,3	7,1	-0,2	-2,9
Poskytnuté půjčky celkem (mld. Kč)		258,1	284,0	306,2	320,3	329,6	321,1	-8,5	-2,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.10 Zadluženost domácností

Podíl domácností na celkových klientských bankovních úvěrech během sledovaného období setrval na rostl a dosáhl své nejvyšší hodnoty (51,7 %). Domácnosti jsou tak dlouhodobě klíčovým klientským sektorem bank, a je proto vhodné na něj uplatnit širší pohled nad rámec jeho vztahu k bankovnímu sektoru.

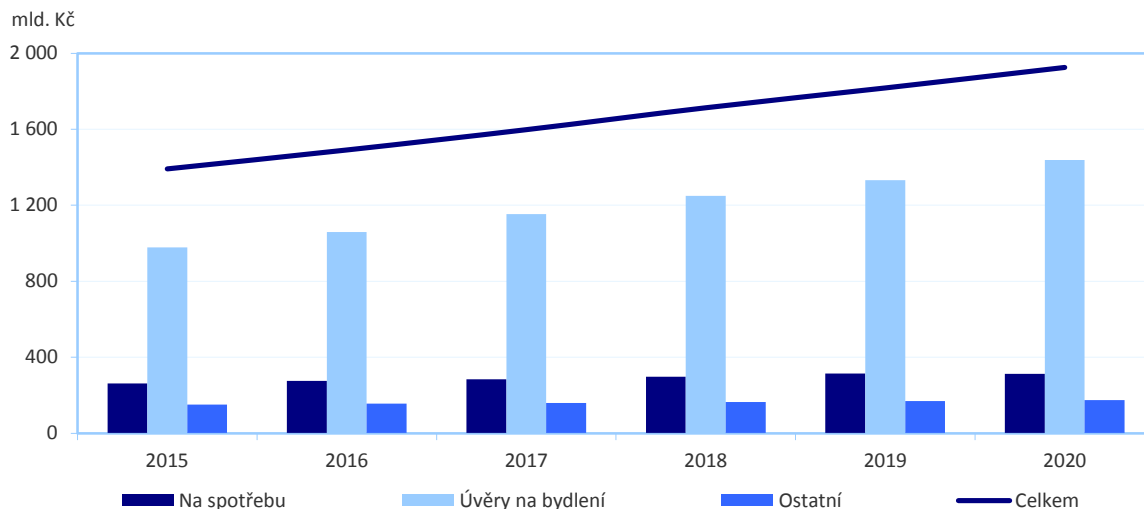
Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí vzrostlo o 107,9 mld. Kč na 1,9 bil. Kč (graf 5.12). Tempo růstu ve výši 5,9 % meziročně mírně kleslo a po celé sledované období se pohybovalo kolem 6 až 7 %.

V absolutním vyjádření dlouhodobě dominovaly úvěry na bydlení (1,4 bil. Kč³⁸) následované úvěry na spotřebu (312,7 mld. Kč) a ostatními úvěry (174,3 mld. Kč), které zahrnují zejména úvěry poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely. Tempo růstu úvěrů na bydlení meziročně vzrostlo o 1,4 p. b. na 8,0 %, což byla i průměrná hodnota růstu během sledovaného období. Naopak úvěry na spotřebu

³⁸ Tyto údaje se liší od ukazatelů v kapitole 5.6, neboť zahrnují nejen hypoteční úvěry, ale i všechny úvěry od stavebních spořitelny a spotřebitelské úvěry (vše za podmínky účelu pořízení či investování do bydlení, včetně stavby a úpravy bytových nemovitostí). Dalším důvodem odlišnosti dat je zahrnutí úvěrů poskytnutých domácnostem (tj. obyvatelstvo, živnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a neziskové instituce sloužící domácnostem) od zprostředkovatelů financování aktiv.

vykázaly mírný meziroční pokles objemu o 0,8 %, což představuje obrat trendu jejich růstu od konce roku 2015. Dynamika tzv. ostatních úvěrů dosáhla 2,6 % a kolem hodnoty 3 % se pohybovala během celého sledovaného období. Podíl úvěrů na bydlení na celkovém zadlužení domácností opětovně meziročně vzrostl o 1,4 p. b. na 74,7 %, během sledovaného období pak o 4,4 p. b.

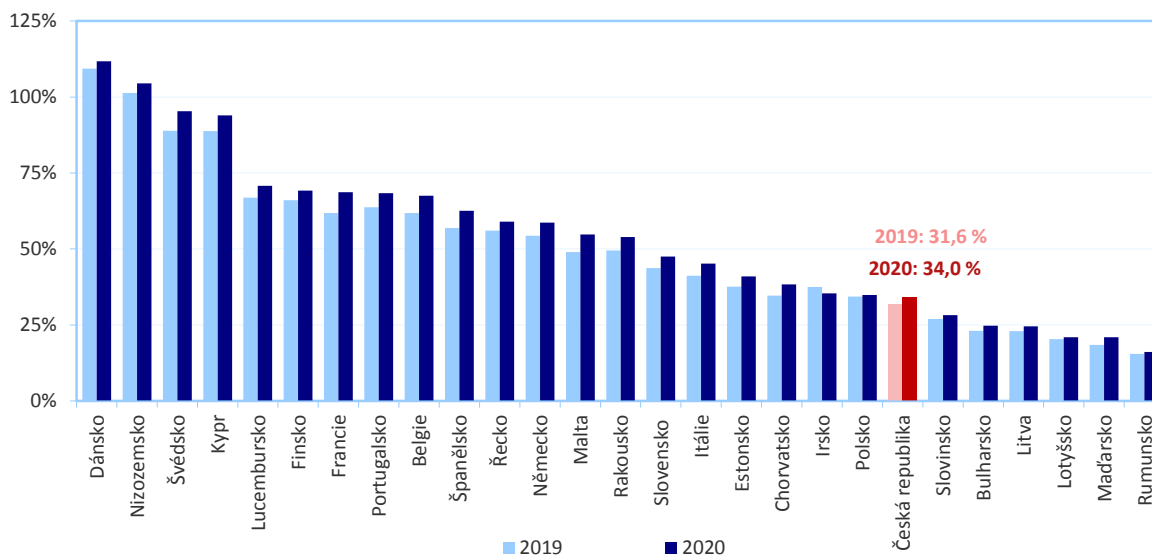
Graf 5.12: Celkové zadlužení domácností

Pramen: ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Zadluženost domácností v ČR vztažená k velikosti HDP sice vzrostla meziročně o 2,4 p. b. na 34,0 % HDP³⁹, přesto však zůstala ve srovnání se zbytkem EU (graf 5.13) relativně nízká.

Graf 5.13: Objem zadlužení domácností vzhledem k HDP v zemích EU

Pramen: ESRB

Meziročně zadlužení domácností vzrostlo nejvíce ve Francii (6,9 p. b.), Švédsku (6,3 p. b.), Maltě (o 5,8 p. b.), Belgii (o 5,7 p. b.) a Španělsku (5,6 p. b.). Celkově však klíčovým faktorem vývoje v EU byl pokles HDP, vůči němuž je zadlužení porovnáváno.

Během sledovaného období od konce roku 2015 došlo v zemích EU k mírnému poklesu zadlužení domácností průměrně o 0,3 p. b. Mezi jednotlivými státy však byly značné rozdíly. ČR vykázala růst o 3,9 p. b. Nejvyšší přírůstek pak byl zaznamenán na Slovensku a ve Švédsku (12,9 p. b.) a ve Francii (12,6 p. b.).

³⁹ Meziroční vývoj tohoto ukazatele má omezenou interpretovatelnost v případě ekonomik s jinou domácí měnou, než je euro. V těchto případech může docházet k meziroční rozkolísanosti hodnot, pokud fluktuuje kurz domácí měny.

6 KAPITÁLOVÝ TRH

6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích

Vývoj na světových kapitálových trzích byl ovlivněn dopady pandemie COVID-19, tj. zvýšenou nejistotou na finančních trzích a pochybnostmi o obnově hospodářského růstu v jednotlivých zemích. Zejména na počátku pandemie v březnu 2020 tak celosvětově razantně poklesla hodnota jednotlivých akciových indexů. Následně došlo v průběhu roku ke korekci díky působení uvolněné měnové politiky hlavních centrálních bank ve světě (viz kapitola 1), některým dalším opatřením hospodářské politiky v jednotlivých státech a také díky naději na pozitivní hospodářské dopady vakcinace proti onemocnění COVID-19.

Hodnota globálního Indexu MSCI ACWI Standard meziročně vzrostla o 14,1 %. K rozdílnému vývoji sledovaných indexů (tabulka 6.1) přispělo očekávání strukturálně a teritoriálně nerovnoměrného hospodářského oživení. Akciové indexy s vyšším podílem odvětví závislých na mezilidském kontaktu či citlivých na hospodářské zpomalení vykázaly slabší růst či dokonce pokles. Naopak k nadprůměrnému růstu hlavního akciového indexu v USA, S&P 500 (o 16,3 %) do značné míry přispěl razantní růst cen akcií globálních technologických firem. Dařilo se i asijským akciím, japonský index vykázal růst o 16,0 % a čínský o 13,9 %. Hlavní akciový index v Německu vzrostl o 3,5 %, ale index Euronext 100, vzhledem k poklesu cen akcií v jiných státech, vykázal pokles o 3,6 %. Určitou roli však v mezinárodním srovnání hrálo i posilování kurzu eura. Nejistota v souvislosti s Brexitem patrně přispěla k poklesu hlavního indexu ve Spojeném království (o 14,3 %). Ve střední Evropě vykázaly všechny sledované indexy meziroční pokles - nejvíce v Rakousku (12,8 %) a nejméně na Slovensku (1,7 %). Přibližně 8% až 9% pokles zaznamenaly indexy v Polsku, ČR a Maďarsku.

Tabulka 6.1: Roční výkonnost globálního akciového indexu a indexů sledovaných států

K 31. 12. (%)	Index	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Svět	MSCI ACWI	-4,3	5,6	21,6	-10,4	25,2	14,1
USA	S&P 500	-0,7	9,5	19,4	-6,2	28,9	16,3
Čína	SSE Index	9,4	-12,3	6,6	-24,6	22,3	13,9
Japonsko	Nikkei 225	9,1	0,4	19,1	-12,1	18,2	16,0
Spojené království	FTSE 100	-4,9	14,4	7,6	-12,5	12,1	-14,3
Rusko	MOEX	26,1	26,8	-5,5	12,3	28,6	8,0
Eurozóna	Euronext 100	8,0	3,0	10,6	-11,2	24,8	-3,6
Německo	DAX	9,6	6,9	12,5	-18,3	25,5	3,5
Rakousko	ATX	11,0	10,6	29,1	-19,7	16,1	-12,8
Polsko	WIG 20	-18,9	4,7	26,1	-7,5	-5,6	-7,7
Česká republika	PX	1,0	-3,6	17,0	-8,5	13,1	-7,9
Maďarsko	BUX	43,8	33,8	23,0	-0,6	17,7	-8,6
Slovensko	SAX	31,5	9,0	2,2	2,1	5,6	-1,7

Pramen: organizátoři trhu, výpočty MF

Pozn.: Data představují meziroční změny uzavíracích cen daných indexů.

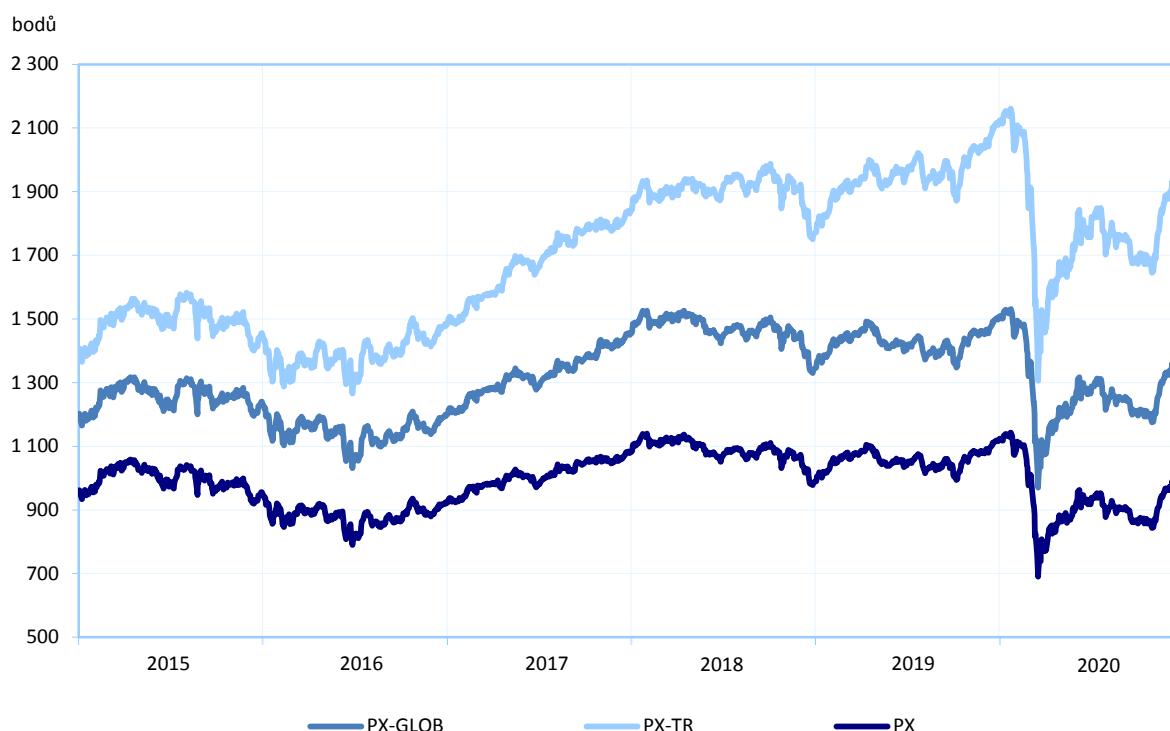
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR

Hlavní akciový index Burzy cenných papírů Praha, a.s. (BCPP) PX z počátku pandemie COVID-19 v březnu 2020 krátce poklesl dokonce až na 690 bodů, ale díky růstu v další části roku 2020 odmazal velkou část počátečních ztrát, a meziročně tak klesl o 7,9 % na 1 027,1 bodů (graf 6.1). Podobně i index PX-GLOB, který zahrnuje všechny obchodované akcie na BCPP, vykázal meziroční pokles, a to o 6,1 %. Poslední ze sledovaných indexů BCPP, který zohledňuje vedle kapitálového zhodnocení i dividendové výnosy, tj. index PX-TR rovněž meziročně zaznamenal pokles o 5,0 %, když v jeho případě kapitálové ztráty byly zmírněny výnosy z dividend, které společně s dalšími běžnými, tj. nekapitálovými, výnosy činily přibližně 3 % p.a.

Celková kapitalizace akcií pražské burzy meziročně klesla o 9,0 %. Srovnání napříč sledovaným obdobím znesnadňuje zahájení obchodování v květnu 2018 s vybranými zahraničními akciovými tituly v segmentu Free Market, čímž jeho velikost vzrostla více než osmsetnásobně a podíl na více než 90 % kapitalizace burzy. Pro

sledování vývoje kapitalizace domácích, resp. více obchodovaných akcií, je proto vhodnější sledovat vývoj kapitalizace ostatních segmentů s výjimkou segmentu Free Market, která klesla o 10,2 % meziročně a o 43,8 % kumulativně během sledovaného období od konce roku 2015.

Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP

Pramen: BCPP

Celkový objem burzovních obchodů (tabulka 6.2) vzrostl meziročně o 11,2 % především díky růstu objemu akcií, a to i navzdory meziročnímu poklesu jejich cen. Opačně působil zejména pokles objemu obchodů s podnikovými dluhopisy. Akcie i podnikové dluhopisy tak meziročně změnily směr svého vývoje, přičemž akcie meziročně zvýšily svůj podíl na celkových obchodech na 93,2 %. I navzdory růstu v roce 2020 však došlo k poklesu celkového objemu obchodů v rámci sledovaného období o více než pětinu.

Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP

Ročně (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	167,9	168,0	138,8	142,6	108,8	125,3	16,5	15,2
Podnikové dluhopisy	5,1	4,2	6,1	9,2	11,9	8,5	-3,3	-28,1
Ostatní aktiva ⁴⁰	0,3	0,2	0,4	0,3	0,3	0,6	0,3	114,8
Celkem	173,3	172,4	145,3	152,0	120,9	134,5	13,5	11,2

Pramen: BCPP, výpočty MF

Počet registrovaných emisí obchodovaných na BCPP meziročně klesl o 27 na 265 (tabulka 6.3), a to především kvůli poklesu dluhopisů podnikového a finančního sektoru i strukturovaných produktů, k mírnému poklesu došlo i v případě instrumentů investičních fondů. Naopak mírně vzrostl počet emisí dluhopisů veřejného sektoru a akcií. V rámci sledovaného období od konce roku 2015 znamenal rok 2020 tedy narušení dřívějšího trendu postupného růstu počtu dluhopisů u podnikového sektoru. Tento vývoj tak opět korespondoval s trendem vývoje celkového objemu dlouhodobých dluhopisů emitovaných podnikovým sektorem (graf 6.2).

⁴⁰ Jedná se o dluhopisy finančního sektoru, strukturované produkty (investiční certifikáty a warranty) a investiční fondy.

Tabulka 6.3: Počty registrovaných emisí na BCPP

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	25	25	23	53	54	55	1	1,9
Dluhopisy	112	115	116	112	118	105	-13	-11,0
z toho veřejný sektor	26	25	25	24	21	24	3	14,3
podnikový sektor	42	49	54	55	63	51	-12	-19,0
finanční sektor	44	41	37	33	34	30	-4	-11,8
Strukturované produkty	89	71	61	72	84	73	-11	-13,1
Instrumenty investičních fondů	17	37	32	38	33	32	-1	-3,0
Ostatní produkty	-	-	-	3	3	-	-3	-100,0
Celkem	243	248	232	278	292	265	-27	-9,2

Pramen: BCPP, výpočty MF

Objem obchodů (tabulka 6.4) v rámci RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (RM-S), jenž se zaměřuje především na drobné investory, se dlouhodobě pohybuje v nižším řádu než na BCPP. Meziročně však došlo k jeho růstu na více než dvojnásobek, a to na 4,6 mld. Kč. Současně ještě více posílila převaha obchodů s akciemi oproti dluhopisům, jejichž význam se stal zcela marginální.

Tabulka 6.4: Objem burzovních obchodů na RM-S

Ročně (mil. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	3 776,3	3 334,5	2 908,6	2 596,5	2 184,4	4 604,9	2 420,5	110,8
Dluhopisy	8,7	12,2	8,8	3,0	6,0	0,3	-5,7	-94,4
Celkem	3 785,0	3 346,6	2 917,4	2 599,5	2 190,4	4 605,2	2 414,8	110,2

Pramen: RM-S, výpočty MF

Objem mimoburzovních transakcí vypořádaných v rámci Centrálního deponitáře cenných papírů, a.s. (CDCP) po celé sledované období řádově převyšoval aktivitu burzovních obchodů (tabulka 6.5).⁴¹ Meziroční vývoj po poklesech v letech 2016 a 2018 pokračoval druhý rok v růstu (o 12,2 %), který však byl mírně nižší než průměrné roční tempo růstu během sledovaného období (14,7 %).

Tabulka 6.5: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP

Ročně (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	2 362,3	2 137,0	5 180,7	3 202,7	4 365,3	4 897,7	532,5	12,2

Pramen: CDCP, výpočty MF

6.3 Financování nefinančních podniků dlouhodobými dluhopisy

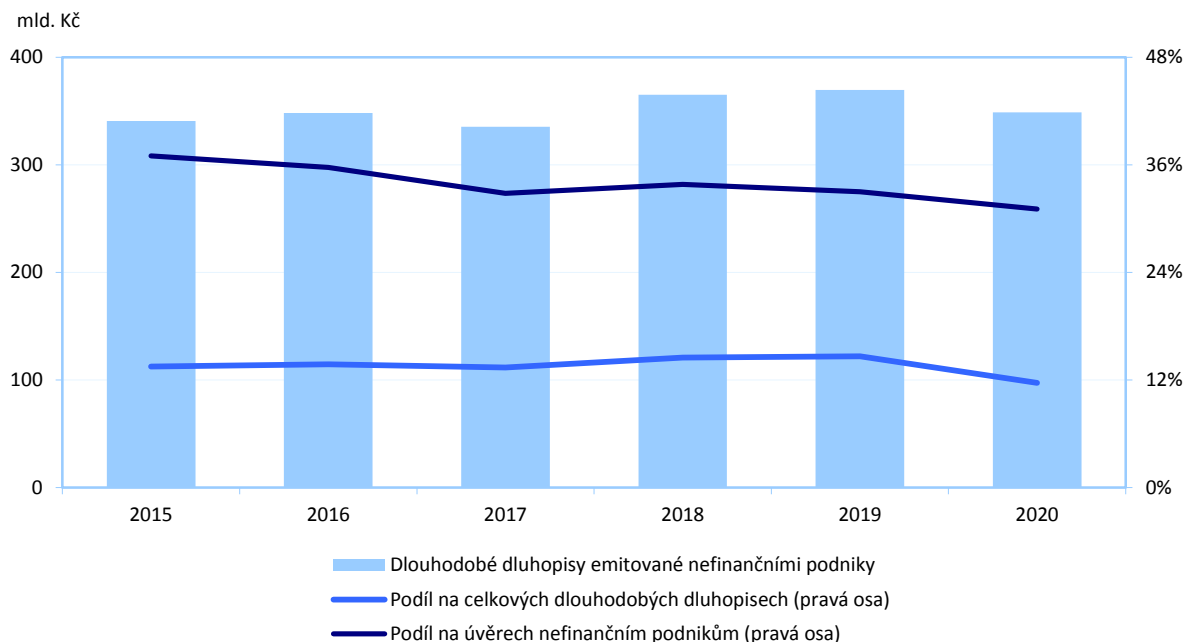
Dlouhodobé dluhopisy jsou doplňkovým zdrojem financování nefinančních podniků, tedy výrobních a obchodních společností, a významnou oblastí kapitálového trhu, která není detailněji popsána v předcházející kapitole. Ke konci roku celkový stav objemu dlouhodobých dluhopisů emitovaných nefinančními podniky meziročně klesl o 5,6 % na 348,8 mld. Kč. (graf 6.2). Tento druhý a současně nejrychlejší pokles během sledovaného období, lze připsat kombinaci faktorů včetně nárůstu nejistoty v souvislosti s pandemií COVID-19 a částečnému vyčerpání potenciálu pro další růst v předchozích letech, když v období od konce roku 2008 do konce roku 2019 jejich objem vzrostl na více než čtyřnásobek.

Pro srovnání lze uvést, že celkový objem úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům bankami činil 1,1 bil. Kč (viz kapitola 5.5). Prostřednictvím dlouhodobých dluhopisů tedy byly poskytnuty zdroje odpovídající 31,1 % celkového objemu úvěrů poskytnutých domácím bankovním sektorem. Pokles hodnoty tohoto poměrového

⁴¹ Mimoburzovní transakce jsou z důvodu ukončení vykazování v rámci BCPP nově sledovány v širším pohledu CDCP.

ukazatele během sledovaného období (o 5,9 p. b.) byl způsoben především růstem bankovních úvěrů o více než 20 %, když celkový objem dluhopisů téměř stagnoval (růst o 2,4 %).

Graf 6.2: Celkový objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

6.4 Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Obchodníci s cennými papíry

Meziročně došlo k opětovnému růstu objemu aktiv nebankovních OCP (tabulka 6.6) o 12,3 % na 29,6 mld. Kč⁴². Objem tak již druhý rok v řadě dosáhl nové maximální hodnoty. Tempo růstu objemu aktiv poboček zahraničních subjektů (83,5 %) bylo téměř osmkrát vyšší než v případě subjektů domácích (o 10,8 %). K vyšší relativní dynamice objemu aktiv zahraničních poboček však přispěla jejich nižší výchozí velikost. Podíl zahraničních subjektů se tak z hlediska objemu aktiv meziročně zvýšil z 2,1 na 3,5 %, a na převaze domácích nebankovních OCP se tedy v rámci sledovaného období nic zásadně nezměnilo.

Tabulka 6.6: Objem aktiv sektoru nebankovních OCP

K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí OCP	20,9	23,7	24,1	23,3	25,8	28,5	2,8	10,8
Pobočky zahraničních OCP	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	1,0	0,5	83,5
Celkem	21,4	24,2	24,6	23,7	26,3	29,6	3,2	12,3

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Správa aktiv

Objem majetku svěřeného ke správě členům Asociace pro kapitálový trh ČR (AKAT) v roce 2020 vzrostl o 5,8 % na celkových 1,7 bil. Kč (tabulka 6.7). Koncentrace odvětví se meziročně zásadněji nezměnila. Tři největší správci aktiv, kteří jsou zároveň členy AKAT, i nadále spravovali téměř 56 % celkového majetku. Pět nejvýznamnějších subjektů pak více než 76 %.

⁴² ČNB upravila rozsah zveřejňování informací o sektoru, což se poprvé projevilo ve Zprávě o vývoji finančního trhu v roce 2019. Aktuálně jsou zveřejňovány objemy aktiv jen pro nebankovní OCP. Kromě toho bylo pozastaveno zveřejňování některých údajů, jako jsou například objem obhospodařovaných prostředků či zákaznického majetku.

Tabulka 6.7: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT

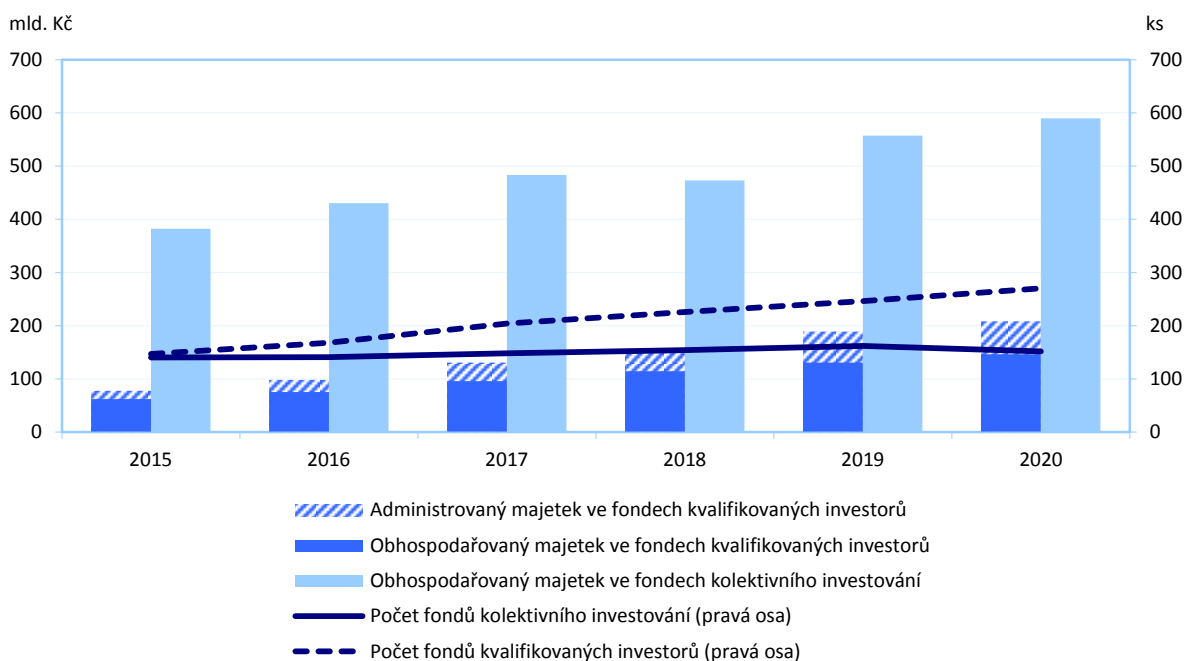
K 31. 12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	1 159,7	1 288,4	1 378,1	1 368,1	1 565,0	1 655,8	90,8	5,8

Pramen: AKAT, výpočty MF

6.5 Investiční fondy

Investiční fondy tvořené fondy kolektivního investování a fondy kvalifikovaných investorů⁴³ v roce 2020 dosáhly objemu obhospodařovaného majetku 735,8 mld. Kč, tj. nejvyšší úrovně za sledované období. Došlo tak k meziročnímu růstu o 48,2 mld. Kč (o 7,0 %), jež byl opět dosažen s přispěním růstu cen aktiv na světových finančních trzích zejm. ve druhé polovině roku, a to i navzdory jejich prudkému propadu a případných odtocích investic klientů v důsledku zvýšení nejistoty v počátku globálního nástupu pandemie COVID-19 v březnu 2020 (graf 6.3).

Graf 6.3: Struktura investičních fondů

Pramen: AKAT, ČNB – ARAD

Objem prostředků ve **fondech kolektivního investování** se meziročně zvýšil o téměř 6 % na rekordních 589,7 mld. Kč (tabulka 6.8). Z tohoto objemu se 375,0 mld. Kč (63,6 % celku) nacházelo v domácích fondech a 214,6 mld. Kč (36,4 % celku) tvořily fondy zahraniční. Přitom prostředky v domácích fondech meziročně vzrostly o 6,8 % a ve fondech zahraničních o 4,4 %.

Z hlediska umístění prostředků do jednotlivých druhů podílových fondů přetrvávaly v roce 2020 mezi domácími a zahraničními fondy rozdíly, nicméně celková struktura kategorií fondů dle jejich velikosti zůstala v zásadě zachována (tabulka 6.8). U domácích fondů došlo k podstatnému nárůstu dominantního podílu domácích smíšených fondů (43,5 %, meziročně o 8 p. b. více) a naopak k oslabení významu domácích fondů dluhopisových (meziroční pokles o 3 p. b. na 27,2 %). Podíl domácích nemovitostních fondů za sledované období kontinuálně rostl, v roce 2020 se meziročně navýšil o dalších 0,5 p. b. a dosáhl tak svého maxima 11,3 %. Mezi zahraničními fondy naopak smíšené fondy poprvé od roku 2015 ztratily své prvenství, když se meziročně jejich podíl snížil o 1,1 p. b. na 31,3 % a předstihly je fondy akciové s podílem 34,3 % (meziroční růst o 3 p. b.).

⁴³ Fondy kolektivního investování shromažďují peněžní prostředky od veřejnosti upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů, provádějí společné investice nebo správu majetku. Naopak fondy kvalifikovaných investorů shromažďují peněžní prostředky od profesionálních zákazníků, a to v rozsahu obchodů nebo investičních služeb týkajících se nabízených cenných papírů.

Tabulka 6.8: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu

K 31.12. (mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí	201,8	234,6	280,2	284,0	351,3	375,0	23,8	6,8
z toho dluhopisové	64,8	70,7	71,1	60,1	106,6	102,0	-4,6	-4,3
z toho akciové	27,1	33,6	44,3	46,2	51,2	66,5	15,3	29,8
z toho strukturované	0,3	0,3	0,2	0,0	0,7	0,7	0,0	2,9
z toho smíšené	80,1	92,4	117,6	116,3	124,6	163,3	38,7	31,0
z toho fondy fondů	17,7	20,0	24,1	24,8	30,0	0,0	-30,0	-
z toho peněžního trhu	0,6	0,5	0,4	6,8	0,0	0,0	0,0	-
z toho nemovitostní	11,3	17,0	22,4	29,8	38,1	42,6	4,4	11,6
Zahraniční	180,2	195,5	203,3	189,0	205,6	214,6	9,0	4,4
z toho dluhopisové	47,0	53,4	47,6	39,6	45,7	49,1	3,3	7,3
z toho akciové	42,3	47,7	55,0	53,7	64,3	73,6	9,3	14,5
z toho strukturované	28,0	27,2	26,7	24,0	23,8	20,5	-3,3	-14,0
z toho smíšené	57,8	63,4	71,0	66,9	66,5	67,2	0,6	0,9
z toho fondy fondů	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,0	-0,3	-100,0
z toho peněžního trhu	3,8	2,6	2,2	4,1	4,5	3,5	-1,0	-22,7
z toho nemovitostní	1,2	1,1	0,5	0,4	0,4	0,9	0,5	117,3
Celkem	382,0	430,1	483,5	473,0	556,9	589,7	32,8	5,9

Pramen: AKAT, výpočty MF

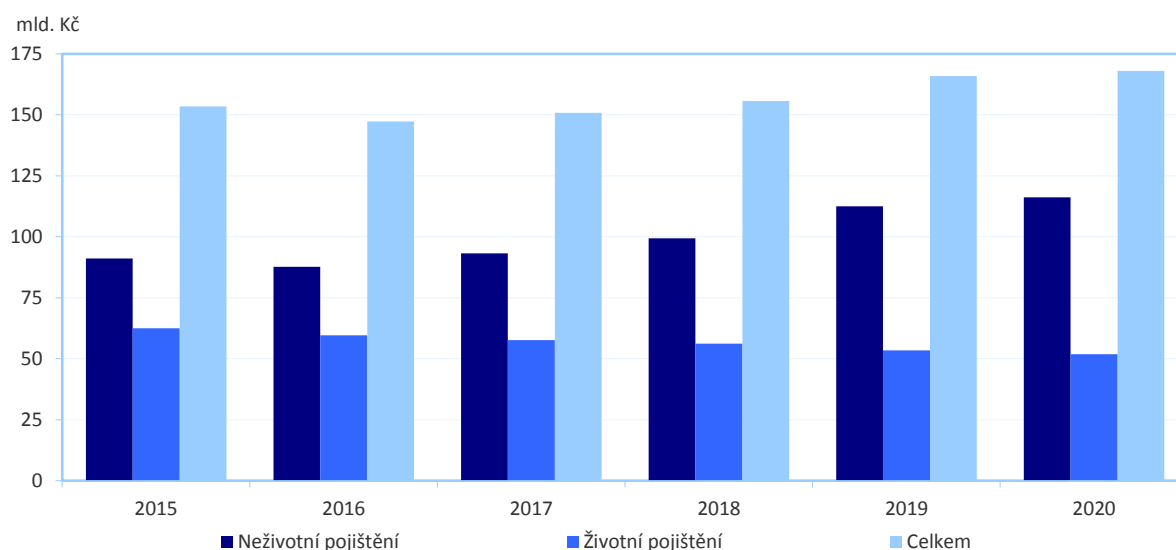
Fondy **kvalifikovaných investorů** zaznamenaly téměř 12% meziroční nárůst obhospodařovaných prostředků na 146,1 mld. Kč (graf 6.3), a zvýšily tak o dalších 0,9 p. b. na 19,9 % svůj podíl na veškerém majetku obhospodařovaném investičními fondy. V rámci sledovaného období od konce roku 2015 tento jejich podíl vzrostl o 5,9 p. b. Objem administrovaného majetku, který po celé sledované období dosud každoročně vzrostl alespoň o 15 %, své tempo růstu snížil, když vzrostl jen o 6,9 % na 62,4 mld. Kč. I přesto si růst objemu celkových prostředků obhospodařovaných a administrovaných fondy kvalifikovaných investorů udržel od roku 2016 dvouciferné tempo, které v roce 2020 dosáhlo 10,3 % (nárůst objemu meziročně o 19,4 mld. Kč na 208,5 mld. Kč).

7 POJIŠŤOVNICTVÍ

7.1 Pojišťovny

Sektor pojišťoven v roce 2020 pokračoval z pohledu vývoje objemu hrubého předepsaného pojistného ve vzestupném trendu započatém v roce 2017. Celkový meziroční růst pojistného činil 1,2 % a byl tažen růstem neživotního pojištění (o 3,2 %), který však dosáhl významně nižší hodnoty v porovnání s rokem 2019. Životní pojištění naopak vykázalo pokles (o 3,0 %), což znamenalo meziroční zpomalení dlouhodobě sestupného trendu tohoto segmentu pojištění. V absolutním vyjádření dosáhl celkový objem hrubého předepsaného pojistného 168,0 mld. Kč (graf 7.1). Ačkoli pojistný sektor v roce 2020 zaznamenal relativně slabší růst v porovnání s předchozím obdobím, došlo k mírnému růstu ukazatele propojištěnosti o 0,1 p. b. na 3,0 %. Zvýšení hodnoty tohoto ukazatele bylo kromě růstu hrubého předepsaného pojistného způsobeno vstupem ekonomiky do recese v důsledku pandemie COVID-19.

Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB – ARAD

Pokračující růst segmentu neživotního pojištění a setrvalý pokles životního pojištění se promítly do výše podílů obou segmentů na pojistném trhu. Ke konci roku 2020 činil poměr 69 : 31 % ve prospěch neživotního pojištění, což vedlo k dalšímu vychýlení obou segmentů pojistného trhu v porovnání s vyspělými zeměmi západní Evropy, kde je tento poměr opačný, tedy ve prospěch životního pojištění. Vyšší podíl neživotního pojištění na pojistném trhu vykázaly i další země Visegrádské čtyřky.⁴⁴

Z pohledu počtu smluv byl v segmentu životního pojištění potvrzen sestupný trend trvajícím od roku 2013, neboť celkový počet smluv se meziročně snížil o 2,0 % (tabulka 7.1). V kategorii nově uzavřených smluv životního pojištění došlo k poklesu o 14,7 %, což představovalo hodnotu o 2,1 p. b. vyšší než v předchozím roce. Klesající počet smluv se též projevil v propadu hrubého předepsaného pojistného, které činilo 51,8 mld. Kč a meziročně tak pokleslo o 3,0 %. Pokles objemu pojistného byl však o 2,0 p. b. nižší než v předchozím roce. Z celkového objemu hrubého předepsaného pojistného v segmentu životního pojištění připadalo 10,6 mld. Kč na smlouvy s jednorázově placeným pojistným. Vybrané ukazatele životního a neživotního pojištění shrnuje tabulka 7.1.

Silnější segment, neživotní pojištění, v roce 2020 v celkovém počtu pojistných smluv stagnoval (pokles o 0,2 %). Naopak počet nově uzavřených smluv zaznamenal významný propad (o 24,7 %) oproti roku 2019, kdy se počet nově sjednaných smluv snížil o 3,3 %. Objem hrubého předepsaného pojistného segmentu neživotního pojištění vzrostl o 3,2 % na 116,1 mld. Kč a jednalo se tak o nejnižší hodnotu růstu pojistného od roku 2017. Ke zvýšení předepsaného pojistného nejvýznamněji přispěl růst segmentu pojištění motorových vozidel (14,6 %) a dále pak pojištění odpovědnosti (růst o 8,8 %) a růst pojištění pro případ požáru a dalších škod na majetku (o 8,5 %).

⁴⁴ Podíly neživotního a životního pojištění v dalších evropských zemích byly dle statistik evropského orgánu EIOPA ke konci roku 2020 následující: Velká Británie 23 : 77 %; Francie 40 : 60 %; Německo 34 : 66 %; Maďarsko 56 : 44 %; Slovensko 57 : 43 %; Polsko 67 : 33 %.

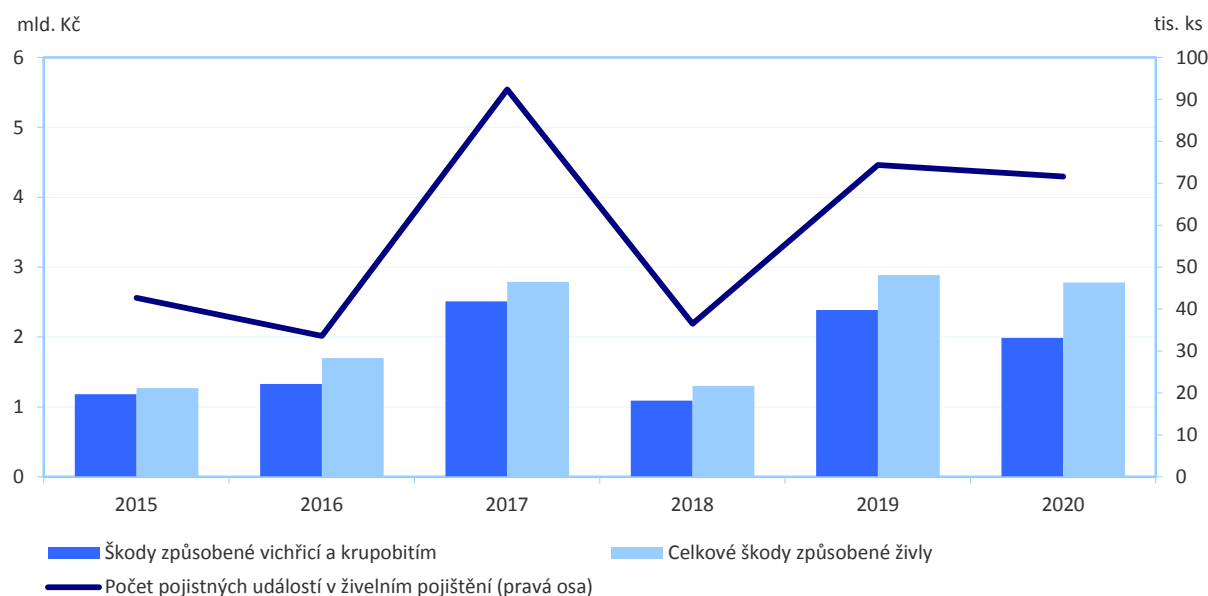
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu

K 31. 12.	2015	2016 ⁴⁵	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Pojistné smlouvy (tis. ks)	27 777	27 119	27 945	28 789	28 514	28 363	-151	-0,5
z toho neživotní pojištění	20 384	21 099	22 080	23 031	23 144	23 098	-46	-0,2
životní pojištění	7 393	6 020	5 865	5 758	5 370	5 264	-106	-2,0
Nově uzavřené poj. smlouvy (tis. ks)	10 861	11 353	12 006	13 138	12 651	9 584	-3 067	-24,2
z toho neživotní pojištění	9 920	10 669	11 372	12 516	12 108	9 120	-2 987	-24,7
životní pojištění	941	684	634	621	543	464	-80	-14,7
Předeepsané pojistné celkem (mld. Kč)	153,4	147,2	150,8	155,6	165,9	168,0	2,1	1,2
z toho neživotní pojištění	91,0	87,6	93,2	99,4	112,5	116,1	3,6	3,2
životní pojištění	62,4	59,6	57,6	56,2	53,4	51,8	-1,6	-3,0
Hrubá výše nákladů na poj. plnění (mld. Kč)	99,7	95,7	96,6	92,6	101,2	91,8	-9,4	-9,3
z toho neživotní pojištění	48,5	50,6	53,9	49,4	58,0	54,3	-3,7	-6,4
životní pojištění	51,2	45,1	42,6	43,2	43,2	37,5	-5,7	-13,2
Celková propojištěnost (%)	3,3	3,1	3,0	2,9	2,9	3,0	0,1	-

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Poslední hlavní ukazatel, hrubá výše nákladů na pojistná plnění, meziročně poklesl v obou segmentech pojištění. V absolutním vyjádření dosáhl 91,8 mld. Kč, což znamenalo meziroční celkový propad o 9,4 mld. Kč z větší části způsobený poklesem nákladů v životním pojištění. Snížení nákladů dosáhly pojišťovny i díky nižšímu vyplacenému pojistnému plnění za škody způsobené přírodními živly (graf 7.2).

Graf 7.2: Živelné pojistné události

Pramen: ČAP, výpočty MF

Z údajů České asociace pojišťoven (ČAP) vyplývá, že celkový objem škod vlivem působení živlů poklesl o 3,5 % a počet škodných událostí se meziročně snížil o 3,7 %. Ačkoli došlo k poklesu v obou kategoriích, řešily pojišťovny třetí nejvyšší počet pojistných událostí za poslední dekádu, což bylo způsobeno výskytem orkánu Sabine v únoru a škodami z povodní v červnu a říjnu. V roce 2020 činil podíl škod v důsledku vichřice a krupobití v korunovém vyjádření na celkových živelních škodách 71,5 % a škody z povodní tvořily 28,3 % objemu škod způsobených živly.

⁴⁵ Údaje od roku 2016 nejsou zcela konzistentní s předchozí časovou řadou z důvodu odlišné metodiky výkaznictví podle druhů pojištění související s požadavkem Solventnost II.

Významný podíl na celkovém objemu pojistných událostí v rámci pojištění majetku tvořily škody zapříčiněné požárem (17,5 %) a vodovodní škody (11,0 %). Zatímco škody v důsledku požáru představovaly relativně vysoký podíl v korunovém vyjádření, jejich počet tvořil relativně malý podíl na celkovém počtu pojistných událostí (1,9 %). Opačně tomu bylo v případě vodovodních škod, jejichž počet tvořil relativně větší podíl na celkovém počtu pojistných událostí v rámci pojištění majetku (16,3 %).

Z pohledu hospodaření pojistný sektor vykázal v roce 2020 kladný hospodářský výsledek před zdaněním ve výši 17,7 mld. Kč. Ačkoli došlo v meziročním srovnání k poklesu zisku o 11,5 %, představoval tento výsledek druhý nejvyšší zisk pojistného sektoru ve sledovaném období. Výsledek technického účtu k životnímu pojištění se snížil o 17,5 %, což bylo způsobeno poklesem výnosů z investic (o 6,8 %) a růstem nákladů na investice, které se meziročně zvýšily o 33,1 %. Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění naopak vykázal růst, a to poměrně znatelný (99,8 %), což bylo způsobeno zejména poklesem nákladů na pojistná plnění (o 7,1 %) souvisejícím se snížením jejich hrubé výše (o 3,8 %). Ten lze přisoudit celkovému poklesu počtu nahlášených pojistných událostí (o 11,9 %) v rámci tohoto segmentu pojištění.

Bilanční suma pojistného sektoru se v roce 2020 mírně zvýšila, a to o 1,3 % na 493,4 mld. Kč. K růstu aktiv přispělo zvýšení investic, u kterých je nositelem investičního rizika pojistník, jež představovaly druhou nejvýznamnější položku aktiv (podíl na bilanční sumě činil 20,3 %), a to o 1,9 %. Meziročně též došlo k růstu objemu pohledávek o 20,1 %. Naopak došlo k mírnému poklesu nejvýznamnější položky aktiv, tj. objemu investic, u nichž nenese investiční riziko pojistník. Meziročně došlo ke snížení jejich objemu o 0,6 % a jejich podíl na celkové bilanční sumě představoval 65,7 %. Z pohledu výše technických rezerv (tj. pasivní strany rozvahy) nedošlo k významným změnám a jejich objem lze označit za stagnující (pokles o 0,2 %). Na mírném snížení rezerv se podílely především rezervy k životnímu pojištění (pokles o 1,5 %) a rezervy na pojistná plnění vztahující se k neživotnímu pojištění (pokles o 2,2 %). Výjimku představovala rezerva na nezasloužené pojistné, která vzrostla ve srovnání s rokem 2019 o 4,2 % a její růst byl tažen především tvorbou této rezervy k neživotnímu pojištění.

Hospodářský výsledek pojistného sektoru je do značné míry ovlivněn schopností jednotlivých pojišťoven odhalovat pojistné podvody. Z údajů ČAP vyplývá, že pojišťovny v roce 2020 prověřily 9 632 podezřelých pojistných událostí, ve kterých byly odhaleny podvody v souhrnné hodnotě 1,2 mld. Kč. Průměrná výše odhaleného pojistného podvodu dosáhla 288 tis. Kč. V meziročním srovnání tak došlo k růstu všech tří ukazatelů, tj. počtu prověřovaných podezřelých událostí (o 13,7 %), objemů podvodů (o 8,7 %) i průměrné výše podvodu (o 25,2 %).

7.2 Zprostředkování pojištění

Na konci roku 2020 činil celkový počet osob oprávněných zprostředkovat pojištění přibližně 38 tisíc. V porovnání s rokem 2019 došlo k mírnému poklesu celkového počtu zprostředkovatelů, a to ve všech sledovaných kategoriích (tabulka 7.2). Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů byl od roku 2019 významně ovlivněn změnami v regulačním rámci v oblasti distribuce pojištění a zajištění⁴⁶ přijatými v roce 2018, které měly za následek pokles osob oprávněných zprostředkovávat pojištění a zajištění mezi lety 2018 a 2019 s tím, že ke konci roku 2018 bylo evidováno více než 185 tis. licencí za celý rok, přičemž 95 % z nich tvořila oprávnění pro fyzické osoby.

Tabulka 7.2: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů

K 31. 12.	2019	2020	Meziroční změna	
			abs.	(%)
Samostatní zprostředkovatelé	1 164	1 121	-43	-3,7
Vázaní zástupci	35 049	34 648	-401	-1,1
Doplňkoví pojišťovací zprostředkovatelé	2 268	2 232	-36	-1,6
Celkem	38 481	38 001	-480	-1,2

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

⁴⁶ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů. Ke změně regulačního rámce došlo též v souvislosti s vypuknutím pandemie COVID-19, blíže viz kapitola 9.

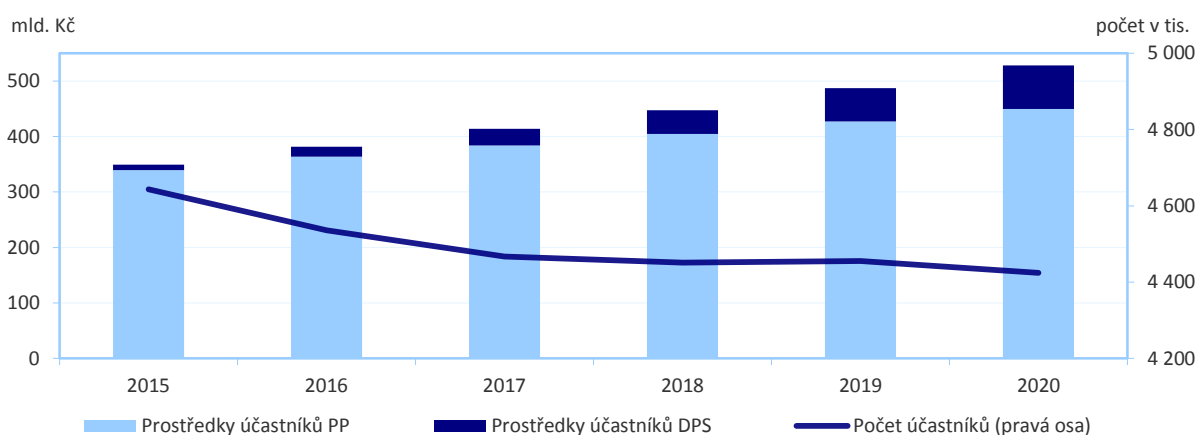
8 SOUKROMÝ PENZIJNÍ SYSTÉM

8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Objem prostředků a počet účastníků

Prostředky účastníků III. penzijního pilíře⁴⁷, který je tvořen systémy penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, dosáhly celkové výše 527,9 mld. Kč (graf 8.1) poté, co meziročně vzrostly o 8,4 %, tj. mírně nižším tempem než v roce 2019. V roce 2020 byly prostředky III. penzijního pilíře nadále spravovány primárně v rámci transformovaných fondů, a to ve výši 449,4 mld. Kč (85,1 %). Do těchto fondů byly v souvislosti s velkou reformou soukromého penzijního systému z roku 2013 účastníkům penzijního připojištění automaticky převedeny jejich úspory při zachování podmínek smluv o penzijním připojištění (zejména garance tzv. nezáporného zhodnocení) a již do nich nemohou vstupovat žádní noví účastníci. Od roku 2013 lze v rámci III. penzijního pilíře vstoupit do systému doplňkového penzijního spoření, přičemž úspory účastníků se ukládají do účastnických fondů, v nichž v roce 2020 došlo ke zvýšení prostředků o 18,4 mld. Kč na 78,5 mld. Kč.

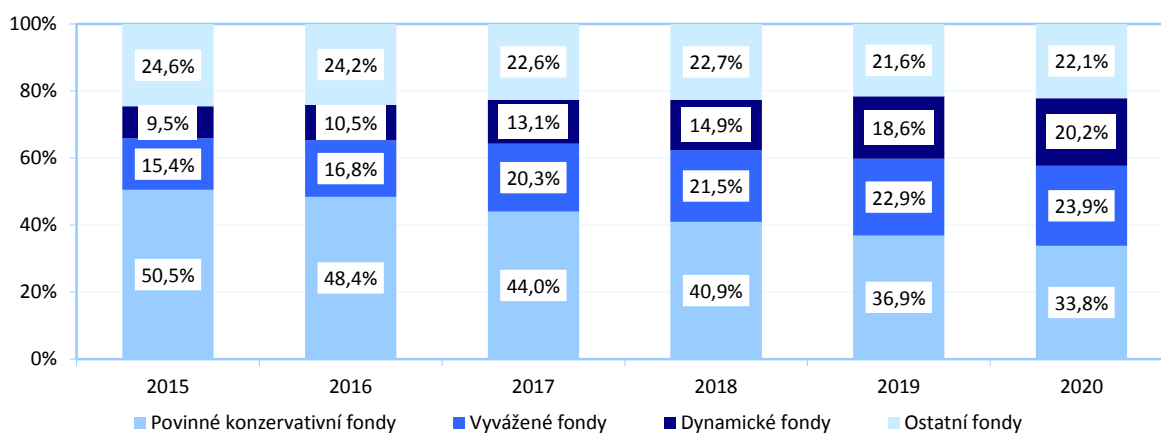
Graf 8.1: Prostředky⁴⁸ a počet účastníků ve III. pilíři

Pramen: APS ČR, MF

V rámci systému doplňkového penzijního spoření jsou prostředky účastníků umísťovány do vybraných účastnických fondů podle investiční strategie, kterou si účastníci zvolili z nabídky penzijní společnosti. Z hlediska rozdělení prostředků spravovaných v jednotlivých typech účastnických fondů pokračoval trend růstu podílu úložek ve fondech s méně konzervativními investičními strategiemi, tj. ve vyvážených a dynamických fondech, které přinejmenším část svých zdrojů investují do akcií (graf 8.2).

Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

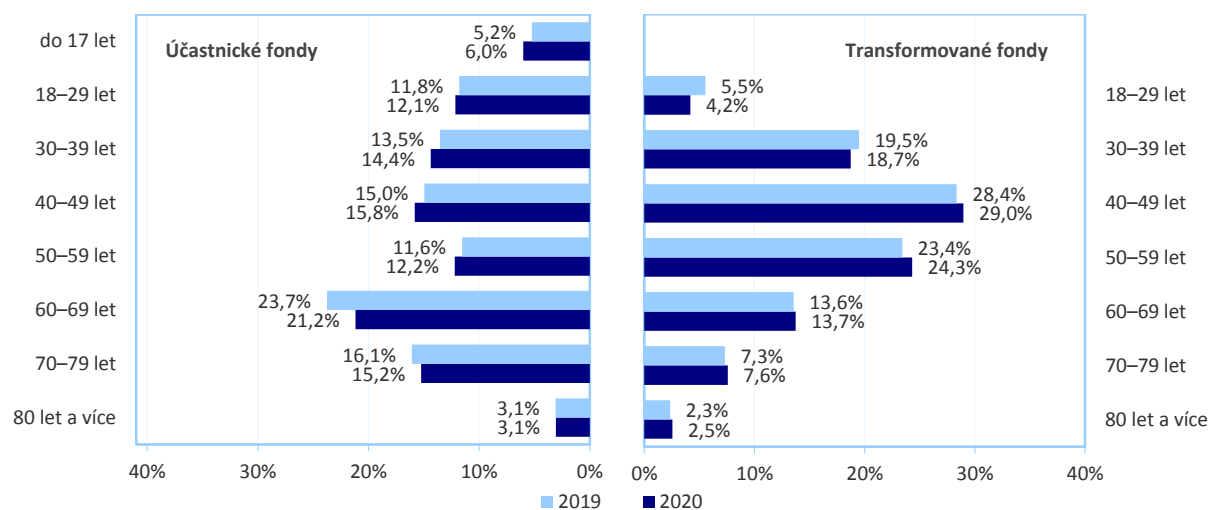
⁴⁷ I. pilíř představuje státní povinný průběžně financovaný důchodový systém. II. pilíř, který tvořilo nepovinné důchodové spoření, vznikl v roce 2013 a v roce 2016 byl ukončen.

⁴⁸ Zkratky: PP = penzijní připojištění a DPS = doplňkové penzijní spoření.

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře se po nepatrném meziročním růstu v roce 2019, prvním od provedení reformy soukromého penzijního systému v roce 2013, meziročně snížil o 0,7 % na 4,42 mil. osob (graf 8.1). V transformovaných fondech mělo své prostředky uloženo 3,15 mil. účastníků, když jejich počet meziročně poklesl o 5,2 %. V účastnických fondech vzrostl počet účastníků o 12,6 % na 1,27 mil. osob, tj. o 5,3 p. b. nižší tempem než v roce 2019.

V rámci věkové struktury účastníků III. penzijního pilíře byli již tradičně nejvíce zastoupeni účastníci ve věku 40 až 49 let, jejichž podíl se mírně zvýšil na 25,2 %. Přestože do účastnických fondů vstoupilo v roce 2020 meziročně o 20 tis. nových účastníků méně, pokračoval v systému doplňkového penzijního spoření postupný trend omlazování věkové struktury vzhledem ke zvyšujícímu se podílu mladších ročníků mezi novými účastníky. Zatímco v roce 2015 podíl účastníků do 49 let na celkovém počtu nově vstoupivších účastníků za daný rok činil pouze 29 %, v roce 2020 dosahoval již 57 %. Podíl dětských účastníků v systému doplňkového penzijního spoření vzrostl stejně jako v roce 2019 o 0,8 p. b., a to na 6,0 % (graf 8.3).

Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku v účastnických a transformovaných fondech

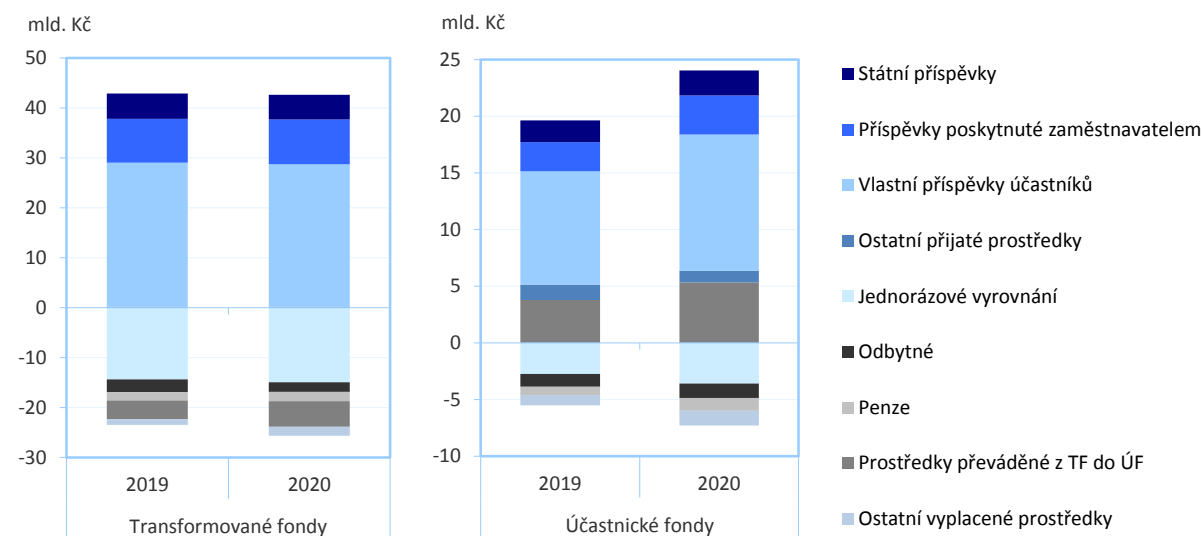

Pramen: MF

Příspěvky a vyplacené prostředky

Na celkových ročních objemech prostředků plynoucích do fondů III. penzijního pilíře se dlouhodobě nejvíce podíleli sami účastníci. V roce 2020 vlastní příspěvky účastníků v obou typech penzijních fondů vykázaly nárůst o 4,6 % na 40,6 mld. Kč a tvořily 67,5 % všech přijatých příspěvků. Příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem vzrostly o 9,1 % na 12,4 mld. Kč a jejich podíl na celkovém objemu ročních příspěvků se oproti roku 2019 mírně zvýšil na 20,6 %. Zbýlých 11,9 % přijatých prostředků poté připadalo na státní příspěvky.

Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vyplacené prostředky z transformovaných fondů bez započtení prostředků převedených do účastnických fondů měly nadále z převážné části (cca 73 %) formu jednorázového vyrovnání (graf 8.4), zatímco podíl vyplacených penzí činil 8,8 %. V případě účastnických fondů se jednorázová vyrovnání podílela na všech vyplacených prostředcích přibližně z 49 % a peníze navýšily svůj podíl na 15,2 %.

Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění vzrostl o nižší částku než v roce 2019, a to o 32 Kč na 754 Kč (tabulka 8.1). Průměrná výše měsíčního účastnického příspěvku v systému doplňkového penzijního spoření se zvýšila o 12 Kč na 812 Kč, a oproti roku 2019 tak vykázala mírně vyšší absolutní i relativní nárůst. V rámci sledovaného období se však u obou typů penzijních fondů jednalo o podprůměrné absolutní i relativní přírůstky účastnického příspěvku.

Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

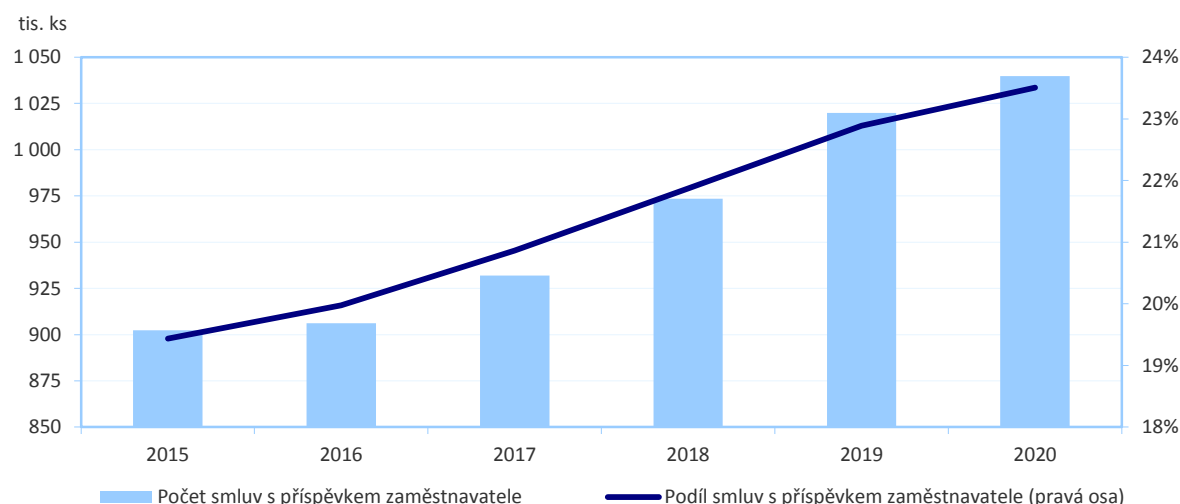
Průměr (Kč/měsíc)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Účastnický příspěvek	589	606	624	680	722	754	32	4,4
TF Příspěvek zaměstnavatele	741	770	837	877	914	1 017	103	11,3
Státní příspěvek	122	124	120	128	133	137	4	3,0
Účastnický příspěvek	722	741	776	790	800	812	12	1,5
ÚF Příspěvek zaměstnavatele	857	846	885	973	989	1 099	110	11,1
Státní příspěvek	152	156	159	160	160	161	1	0,6

Pramen: APS ČR, MF, výpočty MF

Průměrný měsíční příspěvek zaměstnavatele zaznamenal v systému jak penzijního připojištění, tak doplňkového penzijního spoření nejvyšší meziroční absolutní i relativní nárůst za sledované období od roku 2015, a to o více než 100 Kč na 1 017 Kč, resp. 1 099 Kč (tabulka 8.1).

Počet účastníků, jimž při spoření na stáří aktuálně přispíval zaměstnavatel, se již pátým rokem za sebou meziročně zvýšil, přičemž v roce 2020 vzrostl o 2,0 % na 1 039,8 tisíc (graf 8.5), což znamenalo pokles meziročního tempa růstu o více než polovinu oproti roků 2018 a 2019. Tím v roce 2020 došlo i ke zpomalení nárůstu podílu těchto účastníků na celkovém počtu účastníků, když se podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele zvýšil o 0,6 p. b. na 23,5 %. V případě ekonomicky aktivních účastníků ve věku 18 až 64 let podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele vzrostl na 29,3 % a nejvyšší hodnoty pak dosahoval u účastníků ve věku 50 až 59 let (34,4 %).

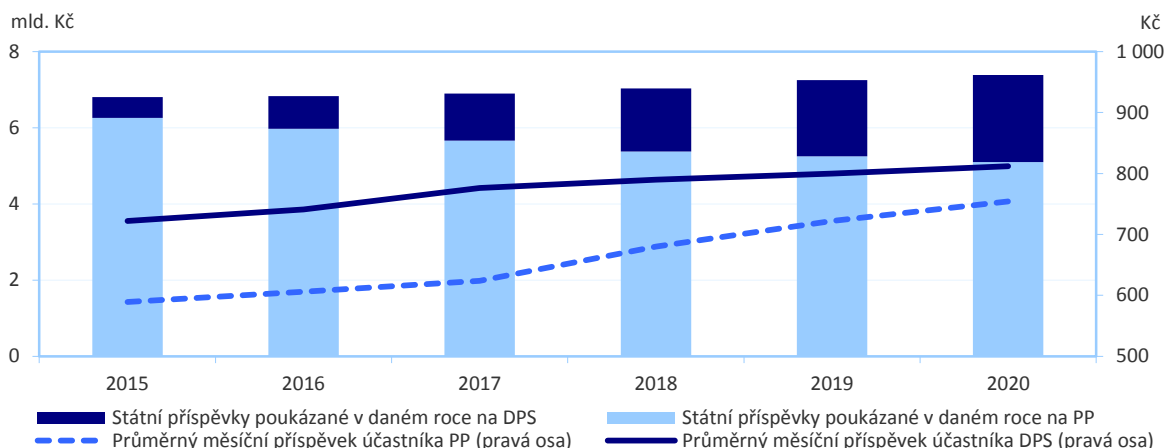
Graf 8.5: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel

Pramen: MF

Celková výše státních příspěvků vyplacených za rok 2020 účastníkům penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření činila 7,4 mld. Kč poté, co meziročně vzrostla o 136 mil. Kč. Z celkového objemu poukázaných státních příspěvků byly 2,3 mld. Kč vyplaceny účastníkům doplňkového penzijního spoření (graf 8.6).

Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech

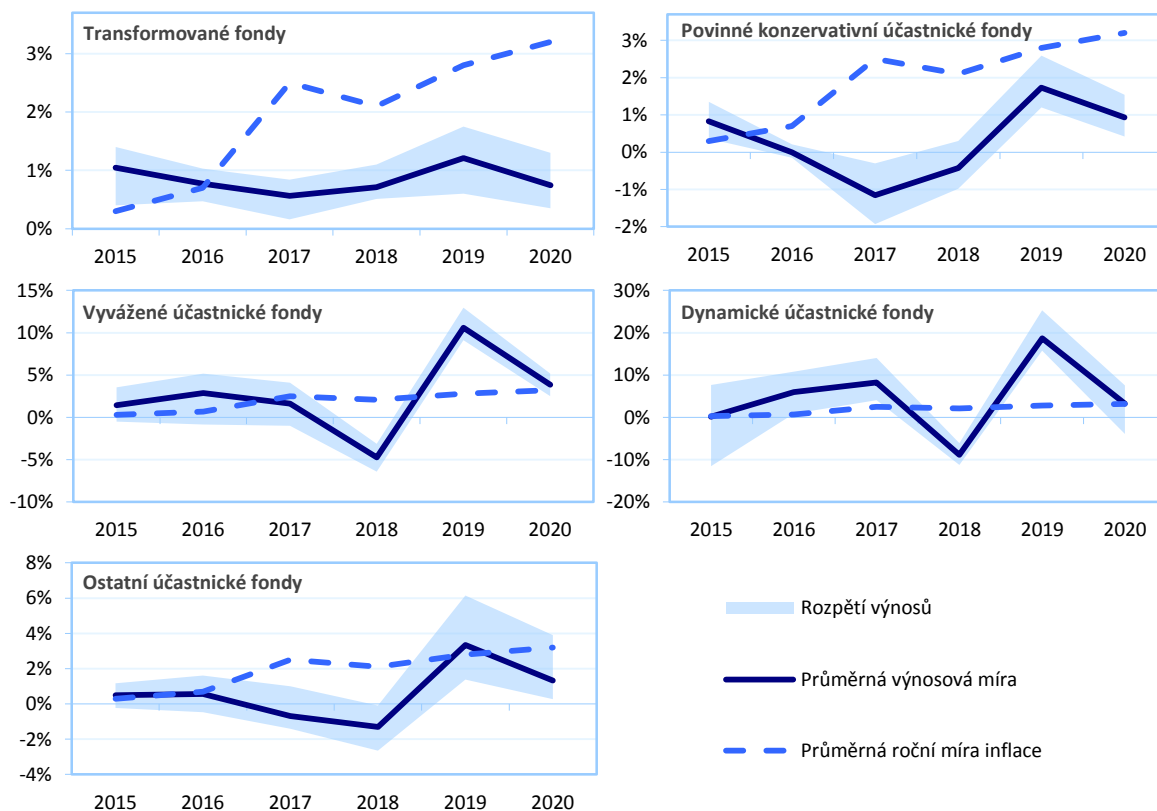
Pramen: MF

Výnosnost a struktura aktiv penzijních fondů

Hospodářské výsledky jak účastnických, tak transformovaných fondů se oproti roku 2019 snížily, přesto však dosáhly druhých nejvyšších hodnot od roku 2015. Ačkoliv prostředky v účastnických fondech tvořily jen 14,9 % všech prostředků ve III. penzijním pilíři, podíl účastnických fondů na celkovém zisku penzijních fondů činil 33,7 %.

I přes silný propad na finančních trzích při propuknutí pandemie COVID-19 na jaře 2020 se ke konci roku 2020 většině účastnických fondů s dynamickými a vyváženými strategiemi podařilo svými výnosy alespoň mírně překonat průměrnou roční míru inflace ve výši 3,2 %, když jejich průměrná výnosová míra dosáhla 3,3 %, resp. 3,9 % p.a. Naopak stejně jako v letech 2017 až 2019 žádný z povinných konzervativních účastnických fondů ani transformovaných fondů nenabídl v roce 2020 zhodnocení přesahující přírůstek průměrného ročního indexu spotřebitelských cen (graf 8.7).

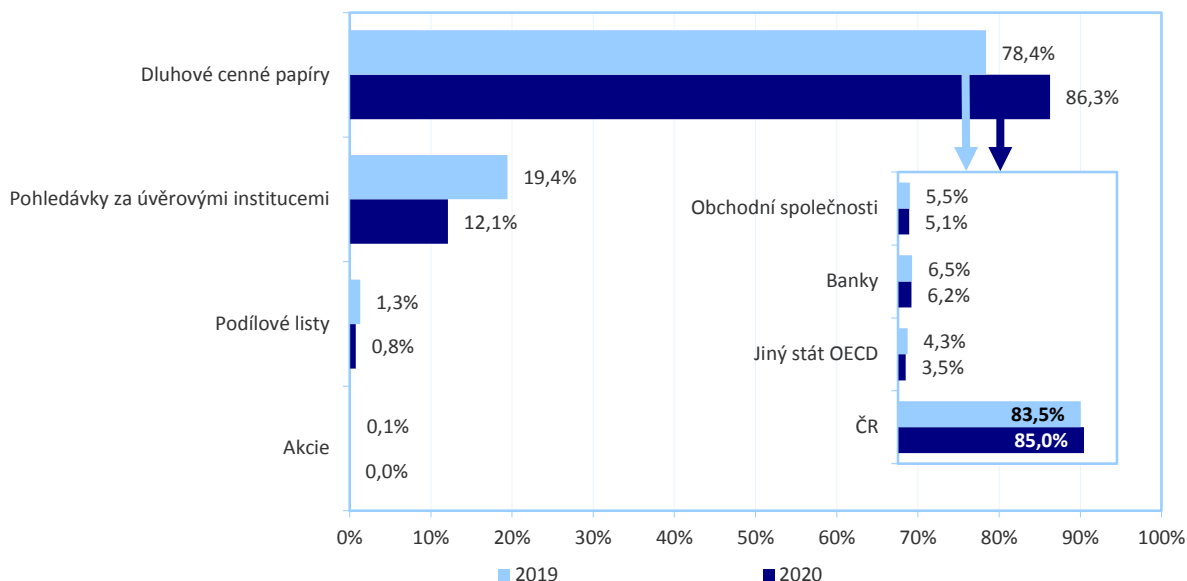
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

V rámci nadále velmi konzervativního investičního portfolia transformovaných fondů došlo k nárůstu podílu dluhových cenných papírů na úkor pohledávek za úvěrovými institucemi (graf 8.8). V portfoliu cenných papírů pak mírně vzrostlo zastoupení českých státních dluhopisů a pokladničních poukázek.

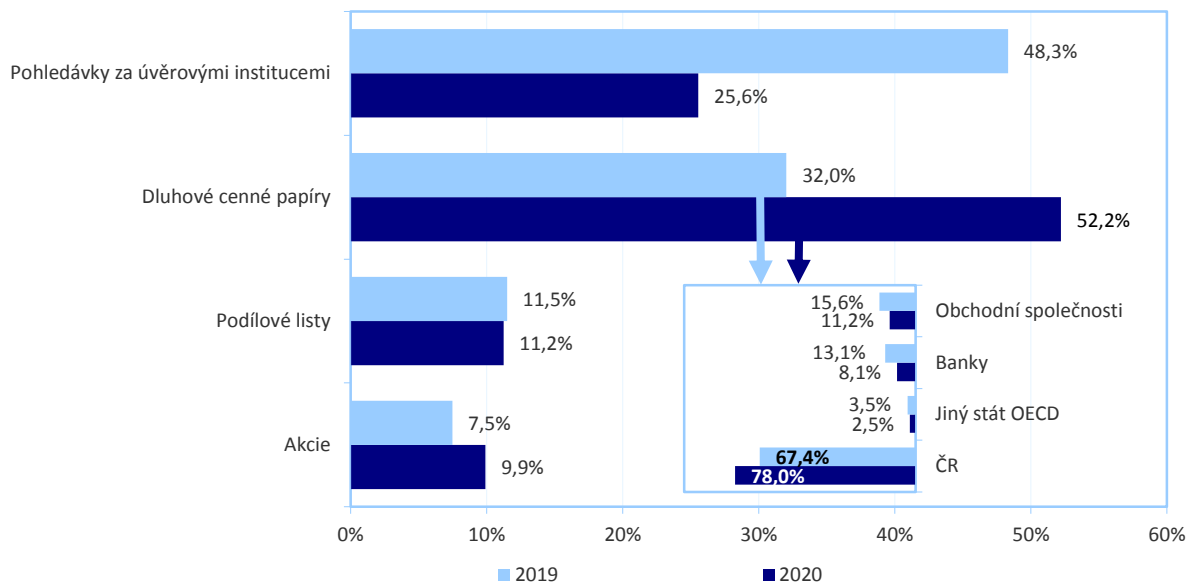
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Investiční portfolio účastnických fondů prošlo během roku 2020 podobným vývojem jako u transformovaných fondů, ovšem s vyšší intenzitou jak poklesu podílu vkladů uložených u úvěrových institucí, tak nárůstu podílu dluhopisů (graf 8.9). V portfoliu dluhových cenných papírů upevnily svou převahu státní dluhopisy vydané ČR. Poměrně rychlé oživení na akciových trzích po jejich březnovém propadu a rostoucí podíl prostředků umístěných ve fondech s dynamickou a vyváženou investiční strategií potom napomohly zvýšení podílu akcií na celkových aktivech.

Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vybrané podrobnější informace o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, které jsou pravidelně publikovány na internetových stránkách www.mfcr.cz, obsahují tabulky P2.3 a P2.4 v příloze 2.

8.2 Penzijní společnosti

Penzijní společnosti působí na finančním trhu od roku 2013 jako správci prostředků evidovaných na osobních penzijních účtech účastníků v účastnických a transformovaných fondech. Zisk z běžné činnosti před zdaněním v sektoru penzijních společností v roce 2020 mírně poklesl (tabulka 8.2), a došlo tak k přerušení trendu rostoucí hodnoty zisku započatého již v roce 2014.

Poměr regulatorního kapitálu penzijních společností k jejich souhrnnému kapitálovému požadavku dosáhl své nejvyšší hodnoty (215,6 %) za dobu jejich existence, k čemuž přispěl jak výrazný nárůst kapitálu o 19,5 %, tak zároveň pokles kapitálových požadavků z důvodu změny struktury portfolia transformovaných fondů směrem k bezpečnějším nástrojům z hlediska rizikových vah (viz graf 8.8).

Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností

K 31. 12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Zisk nebo ztráta z běžné činnosti před zdaněním (mld. Kč)	0,8	1,4	1,6	1,7	2,3	2,3	-0,1	-2,3
Kapitál celkem (mld. Kč)	8,8	8,9	9,0	9,3	10,4	12,5	2,0	19,5
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (%)	132,6	119,9	139,7	153,8	167,8	215,6	47,8	28,5

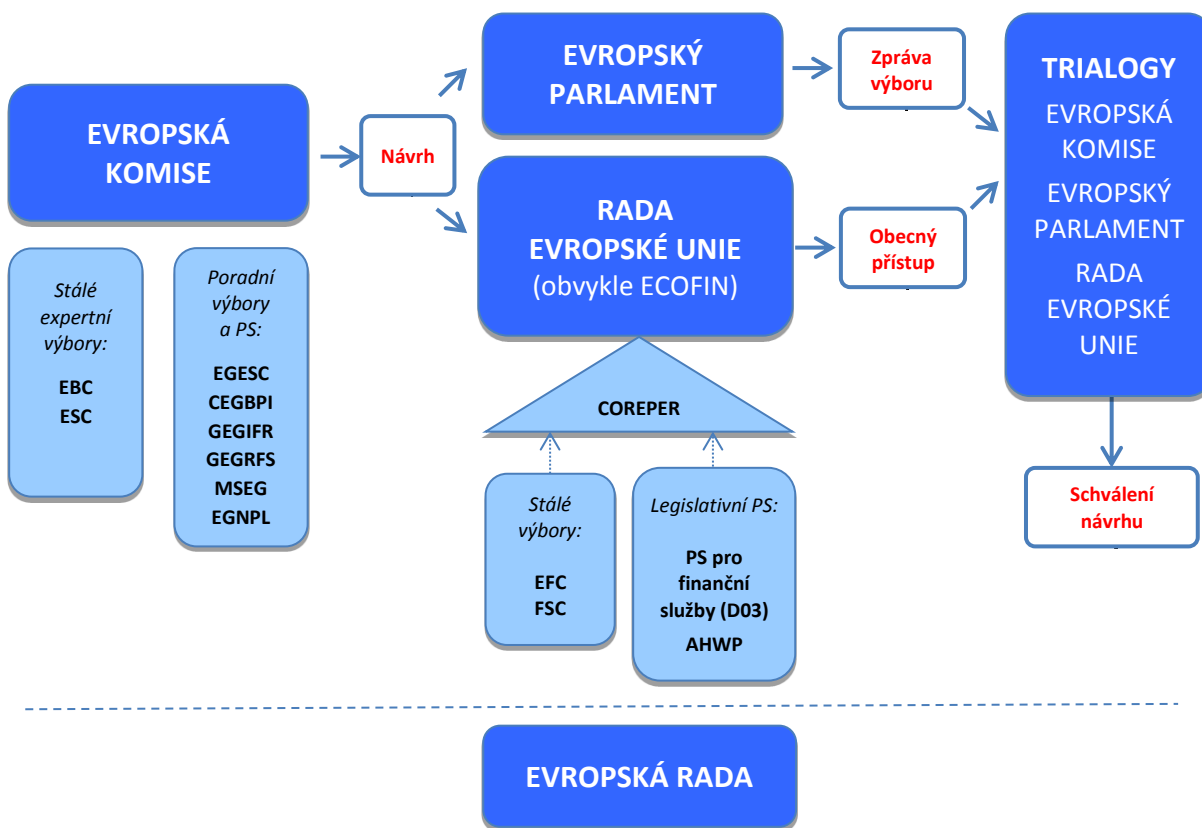
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

9 AKTIVITY MF A LEGISLATIVA V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

9.1 Aktivity na evropské úrovni

Aktivity MF na evropské úrovni jsou spojeny s legislativním procesem projednávání, resp. schvalování směrnic a nařízení regulujících finanční trh. Schéma 9.1 zobrazuje jeho základní průběh. Přípravou legislativních návrhů se zabývá Evropská komise (Komise), která má v této oblasti tzv. iniciační monopol. Své záměry či texty návrhů v řadě případů diskutuje se zástupci členských států na expertní úrovni, a to na platformách stálých expertních výborů (tzv. výborů druhé úrovně), poradních expertních výborů a pracovních skupin. Návrh Komise je následně dokončen, zveřejněn na internetových stránkách Komise a postoupen k paralelnímu projednávání v Evropském parlamentu a Radě Evropské unie (Radě EU). Na úrovni Evropského parlamentu jsou návrhy projednávány v příslušném výboru (návrhy upravující finanční trh jsou projednávány Hospodářským a měnovým výborem ECON), výstupem jednání je pak schválená zpráva výboru obsahující úpravy původního návrhu Komise. V rámci struktur Rady EU jsou návrhy projednávány zástupci členských států v příslušných pracovních skupinách, v případě finančních služeb je to skupina D03 (PS pro finanční služby), příp. ad-hoc zřízené pracovní skupiny (PS). Výsledkem jednání je upravené znění předložené ke schválení v podobě obecného přístupu Výborem stálých zástupců, obvykle ve složení II (COREPER II), a následně Radou EU, obvykle ve složení ministrů financí (Rada ECOFIN). Obecný přístup a zpráva příslušného výboru Evropského parlamentu jsou vstupem do tzv. trialogů, ve kterých je dojednáno kompromisní znění směrnice či nařízení mezi třemi stranami – Komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. Konečné znění je poté formálně schváleno Radou EU a Evropským parlamentem a publikováno v Úředním věstníku EU (Věstníku).

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem

Pramen: konstrukce MF

Následující pasáže kapitoly 9.1 popisují projednávání témata ve strukturách Komise a Rady EU. Více informací k jednotlivým návrhům směrnic a nařízení pak přináší kapitola 9.3.

Komise

Komise je nadnárodní orgán EU nezávislý na členských státech a hájící zájmy EU. Pojem je používán ve dvou významech: buď jako kolegium komisařů, nebo jako kolegium s celým administrativním aparátem. Komise se podílí takřka na všech úrovních rozhodování, má největší administrativní a expertní aparát. Komise je především „strážkyně smluv“, tedy dbá na dodržování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení. Důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy, kde pouze Komisi je vyhrazeno předkládat legislativní návrhy (iniciační monopol). Dalšími pravomocemi Komise jsou vydávání doporučení a stanovisek, výkon pravomocí v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc) a zapojení do jednání EU navenek, včetně udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise také spravuje z převážné části rozpočet EU.

V rámci struktur Komise působí jako její poradní orgány různé pracovní skupiny a výbory. Jejich jednání se účastní zástupci členských států, v případě finančních služeb obvykle zástupci ministerstev a někdy i centrálních bank. V roli pozorovatelů bývají v některých případech členy také zástupci Evropské centrální banky (ECB), evropských orgánů dohledu – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA), Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA), zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), Evropského hospodářského prostoru (EEA) a kandidátských zemí na členství v EU.

Stálé expertní výbory Komise

Evropský bankovní výbor (EBC)

EBC plní úlohu poradního orgánu Komise při tvorbě návrhů prováděcích předpisů (tzv. implementing acts) EU v oblasti bankovníctví. V roce 2020 výbor nezasedal.

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)

ESC je výborem zástupců členských států, který má právo hlasovat o prováděcích předpisech Komise v rámci regulativního postupu s kontrolou (tzv. regulatory procedure with scrutiny; netýká se technických standardů, které Komise jen formálně schvaluje). V roce 2020 hlasoval výbor ESC v listopadu, a to dvakrát. Jednak se v kontextu vystoupení Spojeného království z EU a snahy zajistit finanční stabilitu uskutečnilo hlasování o návrhu dočasného prováděcího rozhodnutí o rovnocennosti právního rámce použitelného na centrální depozitáře cenných papírů ve Spojeném království s nařízením o centrálních depozitářích cenných papírů (CSDR)⁴⁹. Návrh byl schválen a prováděcí rozhodnutí je platné do 31. 6. 2021. Dále proběhlo hlasování o novele prováděcího rozhodnutí o rovnocennosti právního a dohledového rámce platného pro schválené burzy a uznané organizátory trhu v Singapuru v souladu s nařízením o trzích finančních nástrojů (MiFIR)⁵⁰. V jeho rámci došlo k rozšíření seznamu regulovaných subjektů o organizátory trhu se sídlem v Singapuru a povolených Monetary Authority of Singapore.

V roce 2021 zatím výbor ESC rozhodoval rovněž dvakrát a v obou případech ve vztahu k USA. V lednu byl schválen návrh prováděcího rozhodnutí o rovnocennosti regulačního rámce USA pro ústřední protistrany, které jsou povoleny Komisí pro cenné papíry a burzu (SEC) a podléhají jejímu dohledu, s požadavky nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR). V březnu bylo novelizováno prováděcí rozhodnutí o rovnocennosti určených smluvních trhů ve Spojených státech amerických.

Další vybrané platformy Komise

Expert Group of the European Securities Committee (EGESC)

Zasedání EGESC často probíhá ve stejný den jako zasedání ESC, je-li nutno, aby se ESC fyzicky sešel (viz výše), rok 2020 byl však z tohoto hlediska v důsledku pandemie COVID-19 výjimkou. Expertní skupina výboru ESC se v roce 2020 sešla sedmkrát a řešila jiná témata než ta, o nichž hlasoval samotný výbor.

V květnu, červnu a červenci, kdy se sešla expertní skupina dvakrát, diskutovala Komise s členskými státy vhodná opatření pro obnovu hospodářství po krizi způsobené pandemií COVID-19 s cílem usnadnit investice do reálné ekonomiky a umožnit rychlou rekapitalizaci EU společností. Na základě této diskuze byl později

⁴⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. 7. 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012, v platném znění.

⁵⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. 5. 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, v platném znění.

připraven tzv. balíček CMRP (viz dále). Druhým diskuzním tématem byla revize nařízení o benchmarcích (viz dále).

V září se expertní skupina zabývala možnou podobou budoucí revize nařízení CSDR. Smyslem jednání bylo získat přehled o postoji členských států k řadě cílených změn, které by mohly dle názoru Komise napomoci plnění účelu nařízení, tj. zvýšit bezpečnost a fungování vypořádacích systémů a centrálních depozitářů jako jejich provozovatelů, proporcionálnějším, efektivnějším a účinnějším způsobem. Pozornost byla věnována mj. rozsahu působnosti nařízení, procesu udělování povolení, svobodě poskytování služeb, disciplíně vypořádání nebo vlivu technologických inovací.

V říjnu expertní skupina projednala úpravu směrnice o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry (SFD)⁵¹ a rovněž úzce související směrnice o finančním zajištění (FCD)⁵² ve vztahu k systémům, které se řídí právem třetích zemí. Diskuze se zaměřila především na fungování obou směrnic v měnícím se podnikatelském a regulatorním prostředí.

Výstup z diskuze k nařízení CSDR i oběma směrnicím stejně jako výsledky navazujících veřejných konzultací poslouží Komisi jako vstup do zpráv, které je povinna podle těchto předpisů vyhotovit.

Program posledního jednání roku 2020, které se uskutečnilo v listopadu, byl tematicky rozmanitý. Expertní skupina diskutovala změnu požadavků na oznamování týdenních pozičních limitů a vyslechla aktuální informace o revizi nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic (ELTIF)⁵³ a směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD)⁵⁴. V listopadu měla expertní skupina dále příležitost zhodnotit plánovaný přístup Komise k prováděcímu předpisu nařízení EMIR, který má výhledově specifikovat tzv. princip FRANDT, tj. podmínky, za nichž lze (přímý i nepřímý) přístup ke clearingmu považovat za spravedlivý, přiměřený, nediskriminační a transparentní.

Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (CEGBPI)

Expertní skupina CEGBPI byla vytvořena v roce 2013 a do značné míry nahradila Evropský výbor pro pojišťovnictví a zaměstnanecské penzijní pojištění (EIOPC). Jejím cílem je asistence a poradenství Komisi při přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené pravomoci v oblasti bankovníctví, platebního styku a pojišťovnictví. Skupina představuje také platformu pro komunikaci a výměnu názorů mezi orgány členských států a Komisí.

Komise využívá CEGBPI ve formaci pro bankovníctví, resp. bankovní regulaci a dohled, mimo jiné pro konzultaci připravovaných předpisů v přenesené pravomoci (tzv. delegovaných nařízení) vycházejících ze směrnice (CRD⁵⁵) a nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR⁵⁶). Ve formaci pro bankovníctví se skupina v roce 2020 několikrát zabývala implementací finálních prvků tzv. Basel III standardů, přičemž cílem Komise bylo zveřejnit legislativní návrh v polovině roku 2021 (následně byl termín posunut na druhou polovinu roku 2021). Nad rámec Basel III byly zařazeny i legislativní návrhy dalších změn. Z tohoto důvodu se na dvou jednáních skupina věnovala problematice makrobezpečnostních nástrojů, zejména nastavení kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika. Diskuze byly vedeny i o sankčních režimech, pravomocích orgánů dohledu, úpravě outsourcingu stejně jako o zohlednění environmentálních rizik a rizik spojených se společenskou odpovědností.

V rámci této expertní skupiny probíhala rovněž intenzivní diskuse o revizi směrnice o pojištění vkladů (DGSD)⁵⁷, jejímž cílem je zajistit rovné zacházení s vkladateli a zvýšit úroveň jejich ochrany v rámci EU tím, že budou odstraněny stávající rozdíly v uplatňování směrnice v jednotlivých členských státech, zejména pokud jde o rozsah ochrany vkladů a proces výplaty náhrad. Dále v oblasti krizového řízení byla probírána témata

⁵¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. 5. 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, v platném znění.

⁵² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES ze dne 6. 6. 2002 o dohodách o finančním zajištění, v platném znění.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/760 ze dne 29. 4. 2015 o evropských fondech dlouhodobých investic.

⁵⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. 6. 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnice 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010, v platném znění.

⁵⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, v platném znění.

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, v platném znění.

⁵⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. 4. 2014 o systémech pojištění vkladů, v platném znění.

opatření včasného zásahu, preventivní opatření DGS, test veřejného zájmu, tzv. rezoluční spouštěče, vytvoření transferového nástroje pro insolvenční rámec a financování řešení krize a insolvence bank.

Formace pro platební služby a platby během roku 2020 zasedala v květnu, červnu a říjnu a v roce 2021 proběhlo jednání v březnu. Formace pro platební služby a platby se zabývala připraveností členských států na zavedení silného ověření u plateb kartou na internetu, problematikou okamžitých plateb, hotovostním a bezhotovostním placením. Dále proběhla diskuze k nařízení o přeshraničních platbách, bylo představeno digitální euro a proběhla diskuze mezi členskými státy k navyšování limitu u bezkontaktních plateb v souvislosti s opatřeními proti pandemii COVID-19. Komise informovala členské státy o vydání strategie pro maloobchodní platby. Všechna jednání proběhla distančním způsobem.

Ve formaci pro pojišťovnictví expertní skupina zasedala v únoru, květnu, listopadu a prosinci 2020. Klíčovým tématem všech jednání byl přezkum směrnice Solventnost II, zejména oblastí týkajících se dlouhodobých záruk a dlouhodobých investic, proporcionality, přeshraniční spolupráce a skupinového dohledu, nastavení nových makroobezřetnostních nástrojů, reportingu a harmonizace rámce pro ozdravné procesy a řešení krize. Rovněž probíhaly diskuze k možnosti zavedení národních garančních systémů pojištění v pojišťovnictví a k možnosti nastavení jejich harmonizovaného rámce. Systém garančních fondů se pravděpodobně bude řešit odděleně od revize směrnice Solventnost II. Expertní skupina se dále zabývala krizí způsobenou pandemií COVID-19 a zmírněním jejích dopadů na pojišťovací sektor a zhodnotila aktuální stav bilaterální smlouvy mezi EU a USA o obezřetnostních pravidlech týkajících se pojištění a zajištění. Na úrovni EU je přijetí legislativních změn téměř dokončeno, na straně USA proces brzdí nezbytnost přijetí zákona v jednotlivých státech, a pokrok je stále velmi malý. Zástupci Komise konzultovali s CEBPI návrhy týkající se dvou nařízení, kterými se doplňuje nařízení o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP)⁵⁸, pokud jde o další informace pro účely konvergence hlášení v oblasti dohledu a intervence do produktů.

Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (GEGIFR)

Expertní pracovní skupina byla založena v roce 2015 v souvislosti s implementací nařízení o mezibankovních poplatcích (IFR)⁵⁹ do právních řádů členských států a je zaměřena zejména na diskuzi problematiky, která se vyskytla v rámci implementačního procesu. Na jednáních jsou také prezentovány poznatky a zkušenosti členských států a je probírána spolupráce mezi členskými státy. V roce 2020 proběhlo jednání v lednu a říjnu a v březnu 2021 se uskutečnilo další jednání. Na jednáních byly prezentovány výsledky studie, jejímž cílem bylo zhodnocení procesu implementace nařízení IFR účinného od roku 2015. Dále se expertní skupina zabývala vyhodnocením dotazníkového šetření, do kterého se zapojily členské státy a poskytly Komisi informace o implementaci sankcí, postupů řešení sporů, mimosoudního vyřizování stížností a zjednávání nápravy. Členské státy na každém jednání sdílí své zkušenosti s prováděním IFR. Na posledním jednání Komise informovala členy o záměrech společností MasterCard a VISA souvisejících se Spojeným královstvím po jeho vystoupení z EU.

Government Expert Group on Retail Financial Services (GEGRFS)

Expertní pracovní skupina složená ze zástupců členských států a Komise byla založena v roce 2007 a zabývá se otázkami poskytování retailových finančních služeb a jejich regulací. Od roku 2018 je hlavní agendou revize směrnice o spotřebitelských úvěrech na bydlení (MCD)⁶⁰ a finanční vzdělávání. V roce 2020 se podílela především na monitorování národních opatření na pomoc finančním spotřebitelům postiženým pandemií COVID-19. Současně se též zabývá revizí směrnice o platebních účtech (PAD)⁶¹.

Member States expert group on sustainable finance (MSEG)

Expertní skupina pro udržitelné financování obecně slouží jako zdroj informací ohledně připravované primární a sekundární legislativy (a případných nelegislativních aktivit) ze strany Komise v oblasti udržitelného financování a jako následný prostředek dialogu mezi členskými státy a Komisí o těchto tématech. Expertní skupina se schází zhruba v tříměsíčních odstupech od června 2018 s výjimkou období od října 2020 do dubna 2021, kdy se, po uveřejnění návrhu delegovaného aktu stanovujícího technická kritéria pro udržitelnost

⁵⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 ze dne 20. 6. 2019 o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP).

⁵⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. 4. 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

⁶⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

⁶¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. 7. 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

ekonomických činností dle taxonomie⁶², a to pro cíle mitigace a adaptace na změnu klimatu ze dne 20. 11. 2020, scházela v měsíčním intervalu kvůli intenzivním diskusím k výše uvedenému delegovanému aktu.

Expert Group on Non-performing loans (EGNPL)

Expertní skupina EGNPL byla vytvořena v roce 2017, aby po schválení Akčního plánu k řešení NPLs Radou EU v červenci 2017 dále diskutovala navrhované přístupy ke snížení stávajících vysokých podílů nevýkonných úvěrů (NPLs) v některých členských státech a k zamezení jejich budoucího opětovného nárůstu. Akční plán k NPLs, který stanovil návrhy postupu pro jednotlivé evropské instituce a harmonogram jejich realizace, zahrnuje řadu dílčích oblastí: zlepšení v oblasti dohledu nad finančním trhem, rozvoj likvidity sekundárního trhu s NPLs, vymáhání pohledávek včetně insolvenčních řízení a restrukturalizace bankovního sektoru EU. V roce 2020 se expertní skupina sešla ke dvěma jednáním v září (ve formě kulatého stolu se zástupci soukromého sektoru) a říjnu (již pouze za účasti národních expertů) za účelem přípravy pokračování původního Akčního plánu k řešení NPLs. V listopadu se pak expertní skupina sešla ve složení věnujícím se insolvenčním benchmarkům za účelem informování členů o závěrech orgánu EBA z kvantitativního šetření v oblasti analýzy individuálního a kolektivního vymáhání pohledávek v členských státech. Šetřením mezi cca 160 institucemi (více než 1,2 mil. aktuálně vymáhaných úvěrů) byly identifikovány klíčové charakteristiky, které přispívají k zlepšení faktorů souvisejících s návratností vymáhání. Na jejich základě byla následně připravena veřejná konzultace, která předznamenává další harmonizační snahy v oblasti insolvenčních rámců.

V prosinci 2020 pak bylo publikováno Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropské centrální bance k řešení nevýkonných úvěrů v důsledku pandemie COVID-19, které přímo navazuje na předchozí Akční plán k řešení NPLs. Sdělení nepřináší zásadně nové myšlenky, nýbrž akcentuje nedokončené části původního Akčního plánu z roku 2017, popřípadě dále rozvádí dosud nepřilíš využívané nástroje. Konkrétně se Komise zaměřila na oblasti rozvoje sekundárních trhů pro NPLs, reformování a harmonizace insolvenčních rámců a rámců pro vymáhání, snah vytvořit propojenou síť národních společností pro správu aktiv (AMCs) a v neposlední řadě vyjasnění použití preventivních opatření.

Rada Evropské unie / Rada ECOFIN

V Radě Evropské unie (neoficiálně se jí také říká Rada EU) se setkávají ministři členských států EU a přijímají právní předpisy a koordinují chod jednotlivých politik. Mezi hlavní úkoly Rady EU patří schvalování právních předpisů EU, koordinace hlavních směrů hospodářských politik členských států, podepisování dohod mezi EU a dalšími zeměmi, schválení ročního rozpočtu, rozvoj zahraniční a obranné politiky EU a koordinace spolupráce mezi soudními orgány a policejními složkami členských států. Předsednictví v Radě EU rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (ČR předsedala v 1. pololetí 2009 a bude opět předsedat ve 2. pololetí 2022, v roce 2020 předsedalo Chorvatsko a Německo, v 1. pololetí 2021 Portugalsko). Rada EU nemá stálé členy, avšak výjimku představuje Rada pro zahraniční věci (FAC), které předsedá vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tuto funkci v současnosti zastává Josep Borrell. Členské státy posílají na každé zasedání Rady EU zástupce (ministra), který odpovídá za danou politickou oblast. Rada EU se tedy schází v různých formacích (celkem jich je 10) dle oblasti, do které spadají projednávané materiály.

Rada ECOFIN je formací Rady EU složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech, jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank. Dále je zpravidla jednou ročně svolán rozpočtový ECOFIN.

Přípravným výborem pro jednání Rady EU je Výbor stálých zástupců (tzv. COREPER), který má rovněž 2 formace – pro oblast finančních trhů je věcně příslušný COREPER II.

V rámci Rady EU působí různé expertní výbory a stálé či ad-hoc pracovní skupiny projednávající legislativní návrhy. Pro oblast finančních služeb jsou relevantní výbory EFC a FSC a Pracovní skupina pro finanční služby označovaná jako D03.

⁶² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. 6. 2020, o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088.

Schválení legislativních návrhů ve všech formacích Rady EU má stejnou váhu – pokud u některého návrhu dojde ke shodě všech členských států již na nižších úrovních (pracovní skupina, COREPER), může být návrh postoupen Radě EU ke schválení bez diskuse (jako tzv. A-bod). Může jej pak schválit libovolná formace Rady EU (obvykle ta, která zasedá nejdříve); naopak na pořadu jednání Rady ECOFIN se mohou jako „A-body“ objevit i návrhy spadající do působností ostatních formací Rady EU.

Rada EU ve složení ECOFIN v průběhu roku 2020 schvalovala obecné přístupy k návrhům Komise, které byly projednávány v pracovní skupině pro finanční služby; dále zejména diskutovala a informovala o agendách týkajících se dokončení bankovní unie, prohlubování Unie kapitálových trhů, nevykonných úvěrů, boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu nebo opatřeních v souvislosti s pandemií COVID-19. Ministři byli pravidelně informováni na jednáních o pokroku při vyjednávání legislativních návrhů v oblasti finančních služeb a stavu implementace již přijaté legislativy v oblasti finančních trhů na národní úrovni.

Na jednotlivých jednáních Rada ECOFIN:

- vzala na vědomí informace o jednáních s Evropským parlamentem v oblasti legislativy finančních trhů (směrnice o pojištění motorových vozidel, legislativa k řešení nevykonných úvěrů, nařízení o ozdravných postupech u centrálních protistran); diskutovala hospodářské a finanční aspekty Evropské zelené dohody (21. 1. 2020);
- schválila aktualizaci EU seznamu nespolupracujících jurisdikcí a vzala na vědomí informace o jednáních s Evropským parlamentem v oblasti legislativy finančních trhů (18. 2. 2020);
- diskutovala hospodářské dopady krize způsobené pandemií COVID-19 a adekvátní reakci ze strany EU a jednotlivých členských států a jednomyslně přijala Prohlášení ministrů financí EU k Paktu o stabilitě a růstu s ohledem na krizi související s COVID-19 (23. 3. 2020);
- věnovala se opatřením na zmírnění dopadů pandemie COVID-19 a Akčnímu plánu v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu, který byl vydán dne 7. 5. 2020; rovněž se věnovala nové metodologii pro vytváření seznamu vysoce rizikových třetích zemí (19. 5. 2020);
- vyměnila si názory ohledně oživení v EU po krizi způsobené pandemií COVID-19, přičemž se zaměřila na potřeby v oblasti nápravy, oživení a odolnosti (9. 6. 2020);
- vyměnila si názory na priority za účelem pokročení v Unii kapitálových trhů a vyhodnotila konvergenční zprávy zveřejněné Komisí a ECB dne 10. 6. 2020, jež zkoumají, zda členské státy mimo eurozónu splňují nezbytné podmínky pro přijetí jednotné měny (10. 7. 2020);
- diskutovala dopady pandemie COVID-19 na evropskou ekonomiku a zhodnotila možnosti využití aktuálních opatření; diskutovala také potřebu reformy mezinárodního daňového systému a přehodnocení finančních trhů v digitálním věku (12. 9. 2020);
- diskutovala nový legislativní balíček v oblasti digitálních financí a Akční plán k Unii kapitálových trhů, u něhož byl zájem přijmout do konce roku závěry Rady; dále se věnovala například jmenování člena Výkonné rady Evropské centrální banky a přípravě na mezinárodní jednání (G20, MMF) (6. 10. 2020);
- potvrdila závěry Rady k praní špinavých peněz a financování terorismu a byla informována o aktuálním stavu projednávání legislativních návrhů v oblasti finančních služeb nebo snižování podílů tzv. nevykonných úvěrů (NPLs) (4. 11. 2020);
- vzala na vědomí pravidelnou zprávu předsednictví o pokroku v oblasti posilování bankovní unie, byla informována o aktuálním stavu projednávání legislativních návrhů v oblasti finančních služeb a potvrdila shodu na návrhu závěrů Rady k Akčnímu plánu Komise k Unii kapitálových trhů (4. 12. 2020).

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

FSC a EFC patří mezi stálé výbory Rady ECOFIN. Mají stálého předsedu, není v nich praktikováno pravidlo rotujícího předsednictví. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na vyšší expertní úrovni a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a evropských orgánů dohledu (ESAs – EBA, ESMA a EIOPA). Výbor FSC se také věnuje problematice tzv. EU-US regulatorního dialogu, v rámci kterého je EU zastoupena Komisí. Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států eurozóny a EU jako celku, podávat zprávy Radě ECOFIN a Komisi a přispívat k přípravě činností Rady EU v hospodářském a finančním sektoru. Tematický záběr EFC je tedy podstatně širší než u FSC. Jednání výboru EFC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a národních centrálních bank.

Mezi diskutovaná témata finančního trhu v rámci těchto výborů patřila v průběhu roku 2020 například plánovaná revize směrnice Solventnost II, metodické změny společných zátěžových testů v EU pro rok 2020, návrh závěrů Rady EU k Akčnímu plánu Komise k Unii kapitálových trhů, usnadňování poskytování bankovních úvěrů v době pandemie COVID-19, monitorování opatření zavedených v kontextu pandemie COVID-19, návrh závěrů Rady EU k praní peněz a financování terorismu, digitální euro, kybernetické hrozby v oblasti finančních služeb, návrh závěrů Rady EU ke zprávě Evropského účetního dvora ohledně kontroly státní podpory pro finanční instituce v EU nebo národní opatření přijímaná členskými státy v oblasti finančních služeb pro případ Brexitu, resp. vystoupení Spojeného království z EU bez dohody.

Pracovní skupina pro finanční služby (D03)

Pracovní skupina Rady pro finanční služby je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložením COREPER II a Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země EU. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů jsou členské státy zastoupeny svými finančními atašé.

V roce 2020 probíhala jednání k směrnici o pojištění motorových vozidel, legislativě k řešení nevýkonných úvěrů, nařízení o ozdravných postupech u centrálních protistran, návrhu na rychlou úpravu (tzv. quick fix) nařízení o kapitálových požadavcích (CRR/CRRII) k maximalizaci schopnosti institucí poskytovat úvěry a minimalizaci ztrát souvisejících s pandemií COVID-19, souboru legislativních návrhů, který Komise přijala v reakci na pandemii COVID-19 (tzv. balíček obnovy kapitálových trhů) ke zmírnění jejich ekonomických dopadů a podpoře brzkého ozdravení účastníků kapitálového trhu, nařízení upravující stávající nařízení o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, nařízení o trzích s kryptoaktivy, nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastrukturu vedenou na technologii sdíleného registru (DLT) a nařízení o digitální odolnosti finančních institucí.

Ad hoc pracovní skupina k posílení bankovní unie (AHWP)

Ad hoc pracovní skupina k posílení bankovní unie (AHWP), jejíž první zasedání se konalo v lednu 2016, byla založena za účelem projednávání návrhu Komise na zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS) a sdělení Komise k dokončení bankovní unie, věnujícího se zejména otázce snižování rizik finančních systémů. Pracovní skupina v průběhu roku 2020 diskutovala mimo jiné klíčové parametry tzv. hybridního modelu EDIS (viz dále). Projednávalo bylo také nastavení metodiky výpočtu rizikově vážených příspěvků či rozsah působnosti EDIS, tj. jaké instituce působící v jednotlivých členských státech účastnících se bankovní unie by byly pod ochranu EDIS zahrnuty. V 2. pololetí 2020 byla otevřena i témata jako harmonizace hierarchie věřitelů, opatření včasného zásahu či úprava krizového řízení zaměřená na středně velké banky. V neposlední řadě byla nastolena i otázka silnější integrace bankovního sektoru EU, obsahující zejména možnost rozvolnění obezřetnostních požadavků na úrovni individuálních dceřiných společností. Tato otázka si ze strany tzv. hostitelských států (tj. členských států, v jejichž bankovním sektoru hrají významnou roli dceřiné instituce bankovních skupin usídlených v jiných, tzv. domácích členských státech) vyžádala reakci v podobě společného dokumentu, který vysvětloval obavy z narušení stávající rovnováhy mezi zájmy domácích a hostitelských orgánů dohledu.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Evropská rada

Evropská rada (ER) je nejvýznamnějším politickým orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád) a předseda Komise. ER se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směřování EU. Nevykonává legislativní funkce, výstupem z jednání každé ER jsou Závěry Evropské rady. Jejich účelem je určit konkrétní otázky, jež jsou pro EU důležité, a nastítnit zvláštní opatření, jež je třeba přijmout, nebo cíle, jichž je třeba dosáhnout. Závěry ER také mohou stanovit lhůtu pro dosažení dohody o určité záležitosti nebo pro předložení legislativního návrhu. ER může tímto způsobem ovlivňovat politickou agendu EU a určovat její směřování. ER má stálého předsedu (tuto funkci v současnosti zastává Charles Michel), stálý předseda ani předseda Komise se však neúčastní hlasování ER. Rozhodování ER probíhá až na výjimečné případy konsenzem. Po každém svém zasedání je ER povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém EU (tu pak projedná jak Rada EU, tak Evropský parlament).

ER se na svých zasedáních v průběhu roku 2020 zaměřila na bankovní unii a Unii kapitálových trhů. Vedoucí představitelé na eurosummitu vyzvali Euroskupinu, aby vytvořila pracovní plán s jednotlivými kroky a harmonogramem, pokud jde o všechny zbývající prvky potřebné k dokončení bankovní unie. Vedoucí představitelé uvítali dohodu, již Euroskupina v inkluzivním formátu dosáhla o reformě Evropského mechanismu stability (ESM) na základě pověření z června 2018. Reforma mimo jiné zavádí společné jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí ve formě úvěrové linky z ESM, které bude zavedeno na začátku roku 2022, o dva roky dříve než se původně plánovalo. Lídři EU dále vyzvali k rychlému pokroku v souvislosti s novým akčním plánem Komise pro unii kapitálových trhů. V prohlášení uvedli, že je nezbytné urychleně pokročit v práci na krátkodobých prvcích, jak jsou uvedeny v závěrech Rady EU ze dne 3. 12. 2020, jakož i na opatřeních nezbytných pro podporu vedoucího postavení EU v oblasti zeleného financování. Pokrok bude přezkoumán na zasedání v červnu roku 2021. Vedoucí představitelé EU rovněž jednali o hospodářských výzvách, jimž Evropa čelí v důsledku pandemie COVID-19.

9.2 Aktivity na globální úrovni

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezivládní organizace 37⁶³ ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Mezi hlavní cíle OECD patří koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, a jelikož OECD sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa, má také důležitou roli v prosazování liberalizace mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Mezi hlavní orgány OECD patří rada složená z ministrů zastupujících členské země a dále výkonný výbor, sekretariát v čele s generálním tajemníkem a několik odborných komisí. Některé aktivity OECD překračují geografický rámec členských zemí. Příkladem je Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE), jejíž členové jsou ze 130 zemí světa.

Committee for Financial Markets (CFM)

Výbor CFM je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou finančních trhů. Je platformou pro diskuzi vývojových trendů na finančních trzích a opatření usilujících o jejich lepší fungování v jednotlivých zemích a v širším nadnárodním měřítku. Členy CFM jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji, dále pak také zástupci z přidružených rozvíjejících se ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností, než jsou např. diskuse mezi členskými státy EU.

Specifickým prvkem zasedání výboru jsou pravidelná setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, zejména vývojové tendence na světovém finančním trhu. Několik jednání v roce 2020, která se konala formou telekonference, bylo zaměřeno především na možné důsledky pandemie COVID-19 pro finanční trhy a možná opatření, včetně reakce na případný růst objemu nevykonných úvěrů. Důležitým bodem jednání byly i aktivity OECD v oblasti digitalizace (včetně blockchain, FinTech a tokenizace aktiv) a tzv. udržitelných financí (ESG faktory) a problematika související s klimatickou změnou. Jednání na začátku roku 2021 se věnovala podobným tématům – předmětem jednání byly mj. opět udržitelné finance a reakce na klimatickou změnu, opatření reagující na pandemii COVID-19, technologické inovace (umělá inteligence) a strategie reakce na nevykonné úvěry.

Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (ATFC)

Zasedání výboru CFM obvykle časově předchází jednání pracovní skupiny Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation. Jednání pracovní skupiny se účastní především někteří členové výboru CFM, výboru IPPC a Investičního výboru OECD z různých zemí. Obsahem diskuzí v roce 2020 konaných formou telekonferencí byly především kroky reagující na změny v kapitálových tocích a přijatá opatření v důsledku působení pandemie COVID-19.

⁶³ Novým členem se stala Kolumbie (duben 2020). Kostarika byla oficiálně přizvána (květen 2020), aby se stala dalším členem.

Task Force on Financial Consumer Protection (TFFCP)

Pracovní skupina TFFCP při OECD má za cíl zpracování mezinárodních standardů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, především v oblasti týkající se architektury dohledu, pravidel jednání se zákazníkem, řešení spotřebitelských sporů, finančního vzdělávání a finanční inkluze. Tyto nejdůležitější zásady (tzv. high-level principles) do značné míry odrážejí příklady již funkční regulatorní praxe v EU, současně však zpětně fungují jako vzor nově vznikající regulace (zejména pro země OECD mimo EU). V roce 2020 se pracovní skupina zabývala především sběrem dat o opatřeních na pomoc finančním spotřebitelům postiženým pandemií COVID-19 a sdílením těchto údajů s členskými zeměmi.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC)

Výbor IPPC je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou pojišťovacího trhu, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení (problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá WPPP). IPPC se podílí na zajištění mezinárodní spolupráce, koordinace a větší kompatibility regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast pojišťovnictví a soukromých penzí.

Jednání se účastní také zástupci dohledových orgánů členských států OECD a při jednáních, která jsou otevřená, i zástupci trhu nebo odborů. V roce 2020 výbor projednával zejména dopady pandemie COVID-19 na pojišťovací sektor, omezené krytí ztrát z přerušení podnikání a z katastrofických rizik obecně, nepojišitelná rizika a žádoucí spoluúčast veřejného sektoru. Dále se zabýval možnostmi integrace kritérií ESG do procesu investičního rozhodování institucionálních investorů a zapojení veřejného a soukromého sektoru v oblasti dlouhodobé péče a zdravotní péče. V září proběhl webinář zaměřený na možnosti důchodového spoření v době ovlivněné pandemií COVID-19, nové trendy v modelování pandemických a katastrofických rizik a střednědobé dopady pandemie na pojišťovací sektor a pojistníky. Na jednání v prosinci diskutoval využití cloudů a IT technologií v sektoru pojišťovnictví a případný outsourcing těchto služeb. Byly představeny dva projekty týkající se dlouhodobé péče a zdravotní péče na podporu dostupnosti tohoto pojištění a na zlepšení úrovně pojišťovacího krytí. Výbor rovněž pravidelně sleduje na základě sběru dat OECD globální trendy na pojišťovacím trhu

Working Party for Private Pensions (WPPP)

Pracovní skupina WPPP se věnuje obdobným tématům jako IPPC s větším zaměřením na sektor penzijních fondů, jejich správců a účastníků soukromých penzijních systémů, a to jak individuálních, tak zaměstnaneckých. V roce 2020 zasedal výbor virtuálně v červnu a v prosinci. V červnu se řešily zejména dopady pandemie COVID-19 na penzijní spoření, strategie pro posouzení přiměřenosti důchodového příjmu, problematika posílení role důchodového spoření pro pracovníky v nestandardních formách práce, investiční strategie, sdílení rizik udržitelnosti a techniky zmírňování rizik. Jednání v prosinci se zabývalo problematikou nerovnosti v penzích mezi muži a ženami a řešením této mezery. Dále se řešily trendy dlouhodobosti a jejich modelování, návrhy projektů zaměřených na vytvoření úspěšné komunikační strategie u penzijních schémat a na analýzu dopadu různých struktur poplatků na výkon penzijního spoření pro účastníky, investování se zohledněním ESG faktorů a další předpokládaný vývoj v oblasti soukromého penzijního spoření.

International Network on Financial Education (INFE)

Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE) je platformou institucí (zpravidla ministerstev financí a centrálních bank) nejen členských států OECD, která vytváří strategické dokumenty na globální úrovni. Internetové stránky sítě⁶⁴ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám. MF je členem a zároveň národním koordinátorem INFE od jejího založení v roce 2008. V roce 2020 byla vydána Doporučení Rady OECD k finančnímu vzdělávání, která konsolidují a aktualizují veškeré standardy, doporučení a nástroje finančního vzdělávání vydané od doby založení INFE. Během roku byla vydána zpráva a srovnání výsledků mezinárodního průzkumu úrovně finanční gramotnosti dospělé populace, jehož se zúčastnila i ČR. Také byla vydána metodika pro měření úrovně finanční gramotnosti mikro, malých a středních podniků.

INFE se dále zabývala podporou seniorů pro zajištění finanční prosperity v pozdějším věku. V poslední době se INFE začíná věnovat také zvyšování finanční gramotnosti na pracovišti a vyhodnocování národních strategií finančního vzdělávání. S ohledem na pandemii COVID-19 se objevilo nově téma zranitelných skupin občanů a finanční odolnost. V roce 2021 se INFE stala poprvé celosvětovým koordinátorem březnového týdne finančního vzdělávání Global Money Week.

⁶⁴ <http://www.oecd.org/finance/financial-education/>

INFE se rovněž zabývá digitálním finančním vzděláváním jak ve smyslu využívání digitálních nástrojů, tak ve smyslu přístupu k digitálním finančním službám a případné exkluze. Finanční inkluze je důležitá i pro stárnoucí populaci. V roce 2020 se INFE ve svých materiálech zaměřila na inkluzi žen, mladých lidí a malých a středních podniků a na využívání osobních údajů ve finančních službách a jejich roli ve finančním vzdělávání. INFE se také zabývala shromažďováním návrhů a dobré praxe z oblasti digitálních způsobů šíření finančního vzdělávání, které souborně vydala v lednu 2021.

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí⁶⁵ a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. ČR není členem G20, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2020 předsedala G20 Saudská Arábie a summit se konal 21. – 22. 11. 2020 v Rijádu, kde vedoucí představitelé skupiny G20 mimo jiné:

- zavázali se ke spolupráci při překonávání pandemie COVID-19;
- zavázali se k principům Rady pro finanční stabilitu (FSB), které jsou základem národních a mezinárodních reakcí na pandemii COVID-19, včetně potřeby jednat důsledně v souladu s mezinárodními standardy;
- podpořili plán G20 na zlepšení přeshraničních plateb;
- požádali FSB o dokončení vyhodnocení účinků reformy určených pro globální systémově významné banky v roce 2021 za účelem omezení problému „too-big-to-fail“;
- potvrdili důležitost řádného přechodu od sazeb LIBOR k alternativním referenčním sazbám do konce roku 2021;
- dohodli se, že žádné takzvané „globální stablecoiny“ by neměly zahájit činnost, dokud nebudou odpovídajícím způsobem vyřešeny všechny příslušné právní, regulační a kontrolní požadavky prostřednictvím vhodného designu a dodržování příslušných norem;
- podpořili politické reakce v oblasti boje proti praní peněz, které jsou podrobně popsány v dokumentu Finančního akčního výboru (FATF) o COVID-19, a znovu potvrdili podporu FATF jako globálního standardizačního orgánu pro prevenci boje proti praní peněz a financování terorismu;
- potvrdili závazek k posílení globální sítě regionálních orgánů FATF, mimo jiné zvýšením jejich odbornosti ve vzájemných hodnoceních, a vyzvali k úplné, efektivní a rychlé implementaci standardů FATF po celém světě.

FSB

Vznik a fungování Rady pro finanční stabilitu je úzce spjato se skupinou zemí G7 a G20. Přímý předchůdce FSB, Financial Stability Forum (FSF), bylo založeno v roce 1999 skupinou zemí G7. V dubnu 2009 z podnětu G20 vznikla Financial Stability Board (FSB), která se kromě podpory finanční stability zaměřila na podporu reformy v oblasti finanční regulace a dohledu. V praxi znamenala přeměna FSF na FSB rozšíření počtu členských zemí účastnících se na práci tělesa o instituce ze zemí G20. Jednotlivé země jsou v FSB zastoupeny orgány, které mají za cíl udržovat finanční stabilitu (ministerstva financí, centrální banky, dohledové a regulatorní orgány). Jednání se dále účastní mezinárodní finanční instituce (BIS, MMF, OECD, Světová banka) a tělesa, která stanovují mezinárodní standardy (Basilejský výbor pro bankovní dohled, Committee on Payment and Settlement Systems, Committee on the Global Financial System, IASC, IAIS, IOSCO).

S cílem zajistit celosvětový přesah FSB bylo vytvořeno 6 regionálních konzultačních skupin (tzv. RCGs). ČR je zastoupena v Regionální konzultační skupině pro Evropu.

V roce 2020 se zástupci z členských zemí pravidelně setkávali jak na úrovni FSB (tzv. pléna), tak jednotlivých regionálních konzultačních skupin. Diskutovány byly celosvětové i regionální zranitelnosti pro finanční systém, dopady pandemie COVID-19 na finanční stabilitu a politická opatření přijatá jednotlivými jurisdikcemi ke zmírnění těchto dopadů. FSB v souvislosti s pandemií COVID-19 koordinovala opatření sloužící k udržení globální finanční stability, fungování trhů a zachování schopnosti rozvoje finančního systému a pravidelně

⁶⁵ Členskými státy jsou Argentina, Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Francie, Německo, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Mexiko, Rusko, Saudská Arábie, Jihoafrická republika, Jižní Korea, Turecko, Spojené království a USA.

sdílela informace o vznikajících a vyvíjejících se rizicích pro finanční stabilitu a opatřeních přijatých ze strany finančních orgánů.

Kromě toho se FSB také zabývala:

- vyhodnocením účinků reforem určených pro globální systémově významné banky za účelem omezení problému „too-big-to-fail“;
- hodnocením pokroku v implementaci opatření ke zlepšení způsobilosti řešení krizí systémově významných finančních institucí (bank, pojišťoven i centrálních protistran);
- posouzením globálních trendů a rizik v sektoru nebankovního finančního zprostředkování, který tvoří zejména penzijní fondy, pojišťovny a další finanční zprostředkovatelé, jako jsou např. investiční fondy, ústřední protistrany nebo makléři;
- zajištěním kontinuity přístupu k infrastruktuře finančního trhu pro instituce v režimu řešení krize;
- řešením fragmentace trhů;
- otázkami regulace a dohledu týkajícími se outsourcingu a vztahů finančních institucí se třetími stranami;
- možnými problémy nahrazení sazeb LIBOR jinými referenčními sazbami; nebo
- šířením rizik souvisejících s klimatickými změnami v rámci finančního systému a zkušenostmi finančních orgánů se zahrnutím těchto rizik do monitorování finanční stability.

BCBS

Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS), který působí při Bance pro mezinárodní platby (BIS), je hlavním tělesem, které vytváří standardy pro regulaci činnosti bank na celosvětové úrovni a zároveň představuje fórum pro spolupráci v záležitostech bankovního dohledu. Výbor vytváří také standardy a doporučení pro bankovní dohled. Mezi nejznámější standardy patří např. Mezinárodní standardy pravidel kapitálové přiměřenosti a Basilejské základní principy efektivního bankovního dohledu. Standardy BCBS nejsou formálně závazné, ale jsou v řadě zemí, a to nejen členských, respektovány a implementovány do národních právních norem. Kromě toho se výbor zaměřuje na zlepšení spolupráce a pravidelné výměny informací v oblasti bankovního dohledu. BCBS byl vytvořen centrálními bankami zemí G10 v roce 1974. V rámci 45 členů zahrnuje centrální banky a orgány dohledu ze 28 zemí, konzultace uskutečňuje také v rámci širší skupiny tzv. Basel Consultative Group, jíž se účastní zástupci dalších nečlenských zemí včetně ČNB. ČR není členem BCBS, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V reakci na pandemii COVID-19 prodloužil BCBS o jeden rok, tj. na 1. 1. 2023 a u některých přechodných opatření na 1. 1. 2028, termíny pro implementaci zbývajících standardů Basel III s cílem poskytnout bankám a dohledovým orgánům dodatečné provozní kapacity, aby se mohly prioritně věnovat zajištění finanční stability. V souvislosti se snahou zmírnit dopady pandemie COVID-19 na globální bankovní systém BCBS vydal technické doporučení týkající se zacházení s kapitálovými požadavky pro úvěrové riziko v případě úvěrů krytých státními zárukami nebo úvěrů, jejichž splátky byly pozastaveny, aby banky mohly zohlednit účinky těchto mimořádných opatření při kalkulaci svých kapitálových požadavků. BCBS také v tomto ohledu doporučil přechodná opatření v oblasti účtování očekávaných úvěrových ztrát s cílem umožnit vyšší flexibilitu při rozložení s nimi spojených dopadů na regulatorní kapitál.

Za účelem dosažení koordinovaného postupu při reakci na krizi, zachování celosvětově rovných podmínek a zabránění fragmentace předpisů BCBS během roku 2020 průběžně sledoval a hodnotil rizika globálního bankovního systému způsobená pandemií COVID-19, sdílel informace a zkušenosti v oblasti dohledu, podporoval v relevantních případech využívání flexibility, která je součástí standardů BCBS, a sledoval zavádění dočasných změn standardů sloužících ke zmírnění rizik pro bankovní systém.

Co se týče tvorby a úprav mezinárodních standardů, BCBS v roce 2020 vydal technickou novelu stanovující kapitálové požadavky pro sekuritizace nevýkonných úvěrů, revidoval standard k riziku úvěrové úpravy v ocenění a spolu s Mezinárodní organizací sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO) prodloužil o jeden rok termín pro dokončení implementace dvou posledních fází maržových požadavků pro deriváty, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana.

Mimo výše zmíněné činnosti dále BCBS:

- pravidelně sledoval pokrok v implementaci pravidel Basel III a prováděl přezkum jejich dopadů na banky;

- zveřejnil hodnotící zprávu o regulatorních a dohledových iniciativách v oblasti finančních rizik spojených s klimatickými změnami, které jsou realizovány v jednotlivých členských jurisdikcích;
- navrhl úpravy svých dříve vydaných zásad řádného řízení operačního rizika;
- zveřejnil konzultační dokument obsahující zásady ke zlepšování provozní odolnosti bank;
- doplnil své pokyny k řízení rizik spojených s praním špinavých peněz a financováním terorismu o instrukce pro spolupráci a výměnu informací mezi obezřetnostními orgány dohledu nad bankami a orgány dohledu v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu; a
- v rámci svého Programu hodnocení regulatorní konzistence hodnotil soulad národní legislativy vybraných zemí s mezinárodními standardy.

9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu

Evropský systém pojištění vkladů (EDIS)

V listopadu 2015 zveřejnila Komise návrh nařízení, který doplňuje nařízení o jednotném postupu pro řešení krize úvěrových institucí (SRMR)⁶⁶ za účelem zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS). Vytvořený systém má doplnit již existující pilíře bankovní unie, zvýšit ochranu vkladatelů napříč zúčastněnými státy, posílit finanční stabilitu a postupně omezit problematickou vazbu mezi bankami a národními vládami. Návrh EDIS by se měl vztahovat na systémy pojištění vkladů v členských státech účastnících se bankovní unie a na úvěrové instituce k nim přidružené. Na základě závěrů Rady EU z června 2016 pokračuje práce na EDIS v čistě technické rovině.

Současné diskuse o EDIS se soustředí na otázku tzv. hybridního modelu, který by spočíval pouze v návratném poskytování likvidity národním systémům pojištění vkladů, pokud by jejich prostředky nestačily na výplatu pojištěných vkladů při krachu banky v příslušném zúčastněném státě bankovní unie. Tento hybridní model by vedle zavedení určitých centrálních prvků na evropské úrovni, jako je společný fond, zachovával významnou roli i pro stávající decentralizovaný systém národních systémů ochrany vkladů.

Unie kapitálových trhů (CMU)

Unie kapitálových trhů je iniciativou, jejímž cílem je prohloubit a dále integrovat kapitálové trhy 27 členských států EU. Smyslem CMU je poskytnout nové zdroje financování pro podniky, zejména pro malé a střední podniky, snížit náklady na získávání kapitálu, rozšířit možnosti střadatelů napříč EU, usnadnit přeshraniční investování, přilákat do EU více zahraničních investic, podporovat dlouhodobé projekty, zvýšit stabilitu, odolnost a konkurenceschopnost finančního systému EU. První fáze CMU byla z velké části finalizována v 1. pololetí 2019, byť o dosažení konečného cíle, tj. vytvoření Unie kapitálových trhů, lze mluvit jen s těžkou hlavou. Od 2. pololetí 2019 prakticky až do současnosti probíhá diskuse o dalším směřování této iniciativy. Za nejdůležitější počiny za rok 2020 lze označit: zprávu fóra na vysoké úrovni Nová vize pro evropské kapitálové trhy z června 2020, kterou vyvrcholila činnost této ad hoc skupiny odborníků, jejímž cílem bylo formulovat teze pro další rozvoj CMU; dále sdělení Komise Unie kapitálových trhů pro lidi a podniky: nový akční plán ze září 2020, na nějž navazovaly Závěry Rady k Akčnímu plánu CMU, které byly schváleny v prosinci 2020. Výslednou podobu další fáze CMU však budou zřejmě ovlivňovat i Zpráva Evropského účetního dvora Unie kapitálových trhů – pomalý rozjezd na cestě k ambicióznímu cíli z listopadu 2020 společně se Závěry Rady k této zprávě, které byly schváleny v březnu 2021.

Solventnost II

V roce 2020 probíhaly diskuse k plánované revizi směrnice Solventnost II. Předmětem revize je zejména oblast dlouhodobých záruk a dlouhodobých investic, proporcionalita, oblast přeshraniční spolupráce a skupinového dohledu, reporting a zveřejňování informací, nové nástroje regulace pojišťovnictví v oblasti makroobezřetnostního dohledu, pravidla pro ozdravné procesy a plány řešení krize. V lednu 2020 se ČR zúčastnila konference zaměřené na výzvy a příležitosti plynoucí z plánované revize směrnice Solventnost II a v říjnu se zapojila do veřejné konzultace Komise ke klíčovým tématům revize. V průběhu roku také probíhaly diskuse k možnosti zavedení národních garančních systémů pojištění v pojišťovnictví a k možnosti nastavení jejich harmonizovaného rámce. Systém garančních fondů se pravděpodobně bude řešit odděleně od revize směrnice Solventnost II. EIOPA zohlednila zpětnou vazbu z veřejné konzultace a expertní skupiny v požadovaném doporučení pro Komisi k přezkumu klíčových oblastí směrnice Solventnost II. V důsledku

⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. 7. 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

pandemie COVID-19 byla finalizace doporučení posunuta na konec roku 2020, aby mohla být zohledněna i data z pandemie COVID-19. Předložení návrhu revize směrnice Solventnost II ze strany Komise se očekává v září 2021.

Novela tzv. motorové směrnice (MID)

Komise přijala v květnu 2018 návrh novely tzv. motorové směrnice⁶⁷. Obsahem návrhu jsou: reakce na vybraná rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se povinnosti členských států zajistit, aby provoz každého motorového vozidla byl kryt pojištěním odpovědnosti; sjednocení minimálních částek pojistného plnění, které pojistné smlouvy musejí zajišťovat; umožnění členským státům provádět kontroly pojištění vozidel, která mají obvyklé stanoviště v jiném členském státě, bez jejich zastavení; zavedení povinnosti členských států zajistit úhradu nároků poškozených ze škodných událostí, které není schopen zajistit insolventní pojistitel; úprava formuláře týkajícího se potvrzení o škodném průběhu pojištění odpovědnosti. V únoru 2019 návrh projednal Evropský parlament. Obecný přístup Rady EU byl schválen v červnu 2019. Z časového hlediska bylo projednávání návrhu negativně ovlivněno pandemií COVID-19. V současné době nadále probíhají jednání v rámci dialogu.

Panevropský osobní penzijní produkt (PEPP)

V červenci 2019 bylo publikováno ve Věstníku nařízení o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP). Účinnost nařízení nebyla pevně stanovena, neboť je navázána na vydání prováděcích předpisů. V březnu 2021 vyšlo ve Věstníku nařízení Komise v přenesené pravomoci, kterým se doplňuje nařízení o PEPP, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky na sdělení informací, na náklady a poplatky zahrnované do maximální výše nákladů a na techniky snižování rizik v souvislosti s PEPP⁶⁸. Nařízení o PEPP se pak použije 12 měsíců po zveřejnění uvedeného nařízení Komise v přenesené pravomoci ve Věstníku. Komise dále v průběhu roku 2020 pracovala na návrzích dalších prováděcích nařízení k nařízení o PEPP⁶⁹. Komise návrhy zveřejnila v únoru a březnu 2021. Schválení těchto prováděcích předpisů a jejich následnou publikaci ve Věstníku lze očekávat v červnu 2021.

Distribuce pojištění (IDD)

V souladu se zmocněními obsaženými ve směrnici o distribuci pojištění (IDD)⁷⁰ bylo v listopadu 2019 ve Věstníku publikováno nařízení Komise v přenesené pravomoci, kterým se mění směrnice IDD, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se přizpůsobují základní částky v eurech pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání a pro finanční kapacitu zprostředkovatelů pojištění a zajištění⁷¹. Obsahem nařízení je aktualizace stanovených podmínek, které podle směrnice IDD musí při své činnosti plnit zprostředkovatelé pojištění a zajištění. Jedná se o minimální limit pojistného plnění z pojištění profesní odpovědnosti těchto zprostředkovatelů a minimální výši jimi udržované trvale likvidní finanční jistoty. Nařízení je použitelné od 12. 6. 2020.

OTC deriváty, centrální protistrany a registry obchodních údajů (EMIR)

Nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách (CCP) a registrech obchodních údajů, tzv. EMIR, vstoupilo v platnost již v roce 2012, nicméně účinnosti nabývá postupně tak, jak jsou k němu vydávány dílčí prováděcí předpisy. Jedná se zejména o předpisy potvrzující rovnocennost regulačního rámce pro CCP tzv. třetích zemí, tj. zemí mimo EU (USA, Indie, Singapur aj.), a předpisy specifikující povinnost clearingů včetně požadavků na vykazování. Počátkem roku 2020 přibyl další takový předpis. V kontextu vystoupení Spojeného království z EU bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný

⁶⁷ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. 9. 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění.

⁶⁸ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/473 ze dne 18. 12. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky na sdělení informací, na náklady a poplatky zahrnované do maximální výše nákladů a na techniky snižování rizik v souvislosti s panevropským osobním penzijním produktem.

⁶⁹ Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci ze dne 24. 2. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238, pokud jde o zasahování do produktů; návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci ze dne 24. 2. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 s ohledem na dodatečné informace pro účely sblížení, pokud jde o oznamování orgánům dohledu; návrh prováděcího nařízení Komise ze dne 4. 3. 2021, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238, pokud jde o formát oznamování příslušným orgánům dohledu a o spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány a s Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění.

⁷⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. 1. 2016 o distribuci pojištění, v platném znění.

⁷¹ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1935 ze dne 13. 5. 2019, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se přizpůsobují základní částky v eurech pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání a pro finanční kapacitu zprostředkovatelů pojištění a zajištění.

na CCP ve Spojeném království je v souladu s nařízením EMIR rovnocenný. Platnost tohoto rozhodnutí je pouze rok a půl a to do 30. 6. 2022.

Pro připomenutí je žádoucí uvést, že hlavním cílem nařízení EMIR bylo řešit nedostatky v oblasti fungování trhu s OTC deriváty zjištěné v průběhu finanční krize, především omezit systémové riziko prostřednictvím zvýšení transparentnosti trhu s OTC deriváty, zmírnit úvěrové riziko protistrany a snížit operační riziko spojené s OTC deriváty. Subjekty podléhajícími regulaci jsou kromě CCP také registry obchodních údajů a finanční i nefinanční instituce.

Centrální depozitáře cenných papírů (CSDR)

Nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů tvoří součást širšího trendu poslední doby v oblasti regulace tržní infrastruktury. Ačkoli vstoupilo v platnost již v roce 2014, účinnosti nabývá postupně. Hlavním cílem nařízení je zvýšit bezpečnost provozování vypořádacích systémů, odstranit právní překážky vyplývající z národního práva upravujícího fungování systémů a centrálních depozitářů cenných papírů jako jejich provozovatelů, zejména překážky spojené s rozdílnou úpravou délky vypořádání, standardů kladených na centrální depozitáře cenných papírů z hlediska obezřetnostní regulace a možnosti přístupu do národních centrálních depozitářů cenných papírů a systémů jimi provozovaných. Dále by v delším horizontu mělo dojít k úplné dematerializaci nebo imobilizaci všech cenných papírů obchodovaných na organizovaných trzích.

V roce 2020 bylo v souvislosti s nařízením a vystoupením Spojeného království z EU přijato prováděcí rozhodnutí Komise, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na centrální depozitář cenných papírů ve Spojeném království je v souladu s CSDR rovnocenný. Toto opatření umožní centrálnímu depozitáři povolenému ve Spojeném království po dobu půl roku poskytovat své služby, tak aby mohli emitenti během této doby migrovat své emise do EU.

Řešení krize ústředních protistran (CCPRR)

Návrh nařízení o ozdravných postupech a řešení krize ústředních protistran uveřejnila Komise již v roce 2016 a jeho cílem je přijetí jednotného přístupu, který bude systémové riziko CCP řešit úměrně, tak aby byla zabezpečena finanční stabilita, zachovány zásadní funkce finančního trhu a ochráněni daňoví poplatníci. V souladu s tímto cílem zavádí návrh nové instituty, z nichž jako nejdůležitější lze uvést orgán řešení krize a koncept kolegií, plány ozdravení a řešení krize, včasný zásah, opatření řešení krize a záruky, tzv. princip žádný věřitel se nesmí dostat do méně výhodného postavení (no creditor worse off).

Vzhledem k tomu, že návrh nařízení byl do značné míry navázán na paralelně projednávané návrhy zabývající se problematikou nové koncepce dohledu (nařízení o ESAs a nařízení EMIR CCP Supervision), po dočasném pozastavení jednání v roce 2018 došlo k jejich obnovení ve 2. čtvrtletí 2019 v návaznosti na dosažení prozatímní politické dohody u obou určujících návrhů. Ve 2. pololetí 2019 byly uspokojivě vyřešeny nejen technické aspekty návrhu, ale především všechny politicky citlivé otázky jako např. governance (složení a úloha kolegií řešení krize, alokace pravomocí a rozdělení dohledové a fiskální odpovědnosti) nebo náklady na ozdravení a řešení krize (alokace ztrát, ochrana daňových poplatníků a záruky) a projednávání v Radě EU bylo uzavřeno. Počátkem roku 2020 byly zahájeny dialogy, které vyústily v červnu v neformální politickou dohodu. Návrh byl schválen v říjnu 2020 a v lednu 2021 publikován ve Věstníku⁷².

Pokud jde o výslednou podobu nařízení, je žádoucí zmínit, že přijatý text do značné míry zohledňuje dlouhodobé priority ČR, a to zejména v případě nástrojů k řešení krize. V dialogích se především podařilo prosadit intenzivnější sdílení ztrát ze strany akcionářů CCP a vytvořit tzv. second skin-in-the-game (další vrstvu vlastních zdrojů vyčleněných ke krytí potenciálních ztrát), a naopak před použitím za tímto účelem ochránit počáteční marži a rovněž prostředky členů clearingového systému, jejich klientů a klientů těchto klientů.

Přeshraniční platby (CBPR)

V březnu 2019 bylo ve Věstníku publikováno nařízení, kterým se mění nařízení o přeshraničních platbách⁷³, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v EU a poplatky za konverzi měny⁷⁴. Nařízení sjednocuje poplatky za přeshraniční transakce v eurech s poplatky účtovanými za obdobné vnitrostátní platby v národní

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23 ze dne 16. 12. 2020 o rámci pro ozdravné postupy a řešení krize ústředních protistran a o změně nařízení (EU) č. 1095/2010, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 806/2014 a (EU) 2015/2365 a směrnic 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2007/36/ES, 2014/59/EU a (EU) 2017/1132.

⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. 9. 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001, v platném znění.

⁷⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/518 ze dne 19. 3. 2019, kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v Unii a poplatky za konverzi měny.

měně členského státu. Cílem nařízení je rovněž zvýšení transparentnosti poplatků účtovaných při konverzi měny. U karetních plateb je nově stanovena povinnost vyjadřovat výhodnost kurzu nabízeného vydavatelem karty a poskytovatelem služby dynamické konverze měn (DCC) jako procentní rozdíl (přirážku) k referenčnímu kurzu ECB (či kurzům ECB, jde-li o konverzi jiné měny EU než EUR), aby uživatelé platebních služeb mohli porovnat alternativní možnosti konverze měny a jejich příslušné náklady. Tyto informace mají být uživatelům zasílány i elektronickou formou po provedení karetní transakce zahrnující konverzi měny. Nařízení dále rozšiřuje informační povinnost při konverzi měny, když zavádí povinnost poskytovatelů platebních služeb informovat uživatele platebních služeb v případě, že zadávají platební příkaz prostřednictvím internetového či mobilního bankovníctví a jde o měny EU, o nákladech na konverzi měny před iniciací platební transakce.

Část nařízení týkající se informační povinnosti u služby DCC a při úhradách zahrnujících konverzi měny je účinná od 19. 4. 2020. V dubnu 2021 pak vstoupila v účinnost část nařízení týkající se zasílání elektronických zpráv s informacemi o směnných kurzech.

Crowdfunding (CRFR)

V říjnu 2020 bylo ve Věstníku publikováno nařízení o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky⁷⁵ (tzv. nařízení o crowdfundingu). Cílem nařízení je harmonizovat právní úpravu a zjednodušit přeshraniční poskytování služeb skupinového financování, známého především pod pojmem crowdfunding. Nařízení zavádí novou licencovanou kategorii poskytovatelů služeb skupinového financování a zavádí podmínky, za jakých je možné služby skupinového financování poskytovat. Působnost nařízení je omezena pouze na ty crowdfundingové projekty, kdy financování poptává podnikatel, nedopadá tedy na financování spotřebitelů. Účinnost nařízení je stanovena na 10. 11. 2021. Crowdfundingové platformy, které nově budou muset plnit povinnosti stanovené nařízením, musí o povolení k činnosti požádat do 10. 11. 2022, nebude-li lhůta Komisí prodloužena.

Řešení rizik spojených s úvěry v selhání (NPLs)

Komise přijala v březnu 2018 návrh směrnice o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu a návrh nařízení, kterým se mění nařízení CRR, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic. Deklarovaným cílem legislativního balíčku je podpora rozvoje sekundárních trhů, snížení současného počtu NPLs a předcházení jejich možnému budoucímu hromadění v bilancích bank a usnadnění vymáhání pohledávek ze zajištěných úvěrů poskytnutých podnikatelům.

Návrh směrnice cílí na ochranu zajištěných věřitelů prostřednictvím efektivnější metody, jak mimosoudně získat zpět peníze ze zajištěných úvěrů poskytnutých podnikatelům, a dále odstranění překážek správy úvěrů třetími stranami a odprodávání úvěrů za účelem dalšího rozvoje sekundárního trhu s NPLs. Návrh nařízení byl veden snahou změnit chování úvěrových institucí *pro futuro* ve vztahu k nedostatečné tvorbě opravných položek a ponechávání NPL/NPE v jejich bilancích po příliš dlouhou dobu. Proto zavádí nástroj obezřetnostního jištění, který fakticky úvěrovým institucím ukládá, aby v rámci opatření Pilíře 1 povinně plně pokryly kmenovým kapitálem Tier 1 nezajištěné části nových nevykonných expozic.

Návrh směrnice rovněž zavádí úpravu správců úvěrů, obchodníků s úvěry a mimosoudní realizaci předmětu zajištění. První část směrnice je věnována úpravě a podpoře sekundárního trhu s nevykonnými úvěry. Působnost směrnice o sekundárních trzích je omezena pouze na úvěry poskytnuté úvěrovými institucemi. Správce úvěrů je osoba, která pro věřitele spravuje úvěry, a návrh dále vymezuje, co přesně se považuje za správu úvěrů a jaké požadavky jsou na správce úvěrů kladeny. Návrh rovněž upravuje, jaké požadavky se vztahují na obchodníky s úvěry. Druhá část návrhu se týká mimosoudní realizace předmětu zajištění, kdy požaduje po členských státech, aby do svého právního systému zavedly alespoň jeden ze systému mimosoudní realizace předmětu zajištění (veřejná dražba, prodej z volné ruky nebo propadnutí předmětu zajištění).

K projednávání návrhů Radou EU se přistoupilo „dvourychlostně“. Návrh směrnice byl rozdělen na 2 části a část týkající se sekundárních trhů byla v březnu 2019 schválena na COREPER II. Část mimosoudní realizace předmětu zajištění byla oddělena a v této části byl v listopadu 2019 na COREPER II přijat obecný přístup. V lednu 2021 přijala komise Evropského Parlamentu zprávu k části návrhu směrnice o sekundárních trzích a v únoru začaly trialogy pod vedením PT PRES. Evropský parlament sice vycházel z návrhu Rady, ovšem přijal k němu řadu dalších úprav. Zatím proběhly 3 politické trialogy a několik technických dialogů.

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 ze dne 7. 10. 2020 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky a o změně nařízení (EU) 2017/1129 a směrnice (EU) 2019/1937.

Návrh nařízení byl v březnu 2019 schválen v rámci prvního čtení v Evropském parlamentu a v dubnu 2019 Radou EU. Následně bylo nařízení publikováno ve Věstníku⁷⁶, přičemž zaváděný nástroj obezřetnostního jištění se použije na veškeré nevykonné expozice vzniklé po nabytí účinnosti nařízení.

Udržitelné financování (SF)

Cílem evropských iniciativ v oblasti udržitelného financování (Sustainable finance) je zajištění dlouhodobé konkurenceschopnosti ekonomiky EU prostřednictvím integrace environmentálních, sociálních a správních faktorů (ESG) do ekonomických procesů a přechodu na nízkouhlíkové oběhové hospodářství, které účinněji využívá zdroje.

V roce 2020 nebyly vyjednávány žádné legislativní akty, nicméně probíhala řada diskuzí, a to zejména na k tomu účelu zřízené Expertní skupině pro udržitelné financování (MSEG), kde předmětem diskuzí byl zejména plánovaný a následně v listopadu 2020 zveřejněný návrh delegovaného aktu, který stanovuje technická kritéria pro udržitelnost ekonomických činností dle nařízení o taxonomii⁷⁷, a to pro cíle zmírňování změny klimatu a adaptace na ni. Dále byly diskutovány budoucí aktivity Komise v této oblasti pro aktuální funkční období, které by měly být shrnuty do tzv. Obnovené strategie pro udržitelné financování, jejíž vydání se předpokládá ve 2. čtvrtletí 2021. Mezi již v tuto chvíli známé plánované legislativní předpisy patří legislativní zakotvení standardu pro zelené dluhopisy, úprava udržitelné správy a řízení společností a revize směrnice o nefinančním reportingu (NFRD)⁷⁸.

Novela nařízení CRR (CRR Quick fix)

Komise v dubnu 2020 uveřejnila návrh novely nařízení CRR (tzv. CRR Quick fix) v rámci opatření k řešení závažného hospodářského šoku vyvolaného pandemií COVID-19. V návaznosti na legislativní návrh vydala Komise i související nelegislativní Interpretáčnické sdělení o uplatňování účetního a obezřetnostního rámce za účelem usnadnění poskytování bankovních úvěrů v EU. Cílem CRR Quick fix bylo zabezpečit náležité fungování finančního sektoru, obzvláště pak jeho nepřetržitou schopnost úvěrovat ekonomiku jednotlivých členských států. Toho mělo být dosaženo úpravou přechodných ustanovení v nařízení CRR pro promítání změn z účetního rámce IFRS 9 do regulačního kapitálu, dále pak rozšířením preferenčního zacházení se zárukami pro účely minimálního krytí ztrát z nevykonných úvěrů (tzv. prudential backstop), dále úpravou diskrece umožňující vyjmout některé expozice vůči centrální bance z požadavků na pákový poměr a v neposlední řadě pak změnou dat použitelnosti některých dílčích částí předchozí novely nařízení CRR.

Projednání CRR Quick fix proběhlo v Radě EU na přelomu května a června 2020. Jelikož se jednotlivá opatření návrhu ukázala být poměrně konsenzuální, byl návrh uzavřen již v polovině června 2020. Po proběhnutí zrychlených dialogů byl návrh přijat 24. 6. 2020 a o dva dny později publikován ve Věstníku.

Balíček týkající se oživení kapitálových trhů (CMRP)

Komise v červenci 2020 uveřejnila balíček týkající se oživení kapitálových trhů, resp. balíček CMRP (Capital Market Recovery Package), jehož cílem je mírnit ekonomické dopady pandemie COVID-19 a podpořit brzké ozdravení účastníků kapitálového trhu. Balíček zahrnuje adresné změny směrnice MiFID II, nařízení o prospektu, nařízení o sekuritizaci⁷⁹ a nařízení CRR. Jeho součástí se stala výhradně opatření, která nebyla kontroverzní a nevyžadovala důkladnou analýzu. V souladu s uvedeným cílem je smyslem revize pravidel týkajících se kapitálového trhu (směrnice MiFID II a nařízení o prospektu) usnadnit investice do reálné ekonomiky a umožnit rychlou rekapitalizaci EU společností. V rámci směrnice MiFID II dále dochází k úpravě režimu pro komoditní deriváty. Změny pravidel pro sekuritizaci (nařízení o sekuritizaci a nařízení CRR) by měly přispět ke zvýšení využití sekuritizace, a tím k uvolnění kapitálu bank, resp. ke zvýšení jejich kapacity poskytovat úvěry reálné ekonomice, aniž by došlo ke snížení obezřetnostních požadavků.

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/630 ze dne 17. 4. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic.

⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. 6. 2020, o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088.

⁷⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/95/EU ze dne 22. 10. 2014, kterou se mění směrnice 2013/34/EU, pokud jde o uvádění nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými podniky a skupinami.

⁷⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. 5. 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU, v platném znění; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. 6. 2017 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, a o zrušení směrnice 2003/71/ES, v platném znění; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402 ze dne 12. 12. 2017, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci a kterým se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 648/2012, v platném znění.

Jednotlivá opatření balíčku CMR měla širokou podporu a projednávání v Radě EU, započaté v září roku 2020, bylo uzavřeno již následující měsíc. Předběžné politické dohody bylo dosaženo v prosinci roku 2020 a počátkem roku 2021 byly dílčí návrhy schváleny (v únoru 2021 směrnice MiFID II a nařízení o prospektu a v březnu 2021 nařízení o sekuritizaci a nařízení CRR). Všechny návrhy již byly publikovány ve Věstníku (v únoru 2021 směrnice MiFID II a nařízení o prospektu a v dubnu 2021 nařízení o sekuritizaci a nařízení CRR).

Revize nařízení o benchmarcích (BMR)

Komise v červenci 2020 uveřejnila návrh novely nařízení o benchmarcích, jenž reaguje na budoucí změny související s ukončením poskytování referenční hodnoty úrokové sazby LIBOR (London Interbank Offered Rate), na níž se odkazuje velké množství smluv a finančních nástrojů, a ukončení jejíhož poskytování tak pro fungování finančních trhů v EU potenciálně představuje značné riziko. Cílem návrhu nařízení je tedy legislativně ošetřit situaci, kdy dojde k ukončení poskytování široce užívané referenční hodnoty, tzv. referenční hodnoty s kritickým významem, pokud do ukončení poskytování příslušné referenční hodnoty nelze smlouvy nebo finanční nástroje, jejichž je referenční hodnota parametrem, sjednat znovu tak, aby obsahovaly záložní smluvní ustanovení.

Projednávání návrhu nařízení v Radě EU bylo započato v září roku 2020 a uzavřeno již následující měsíc. Trialogy se uskutečnily v listopadu 2020, kdy bylo současně dosaženo předběžné politické dohody. Návrh byl v únoru 2021 schválen a též publikován ve Věstníku.

Balíček pro oblast digitálních financí

Komise v září 2020 vydala balíček pro oblast digitálních financí (Digital Finance Package), jehož součástí jsou čtyři legislativní návrhy, a to návrh nařízení o trzích s kryptoaktivy (nařízení MiCA), návrh nařízení o digitální odolnosti finančních institucí (nařízení DORA), návrh nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastrukturu vedenou na technologii sdíleného registru (DLT) (nařízení o pilotním režimu) a návrh změnové směrnice, která reaguje na přijetí návrhů nařízení DORA, MiCA a o pilotním režimu. Součástí balíčku jsou dále dvě nelegislativní opatření, a to Strategie pro maloobchodní platby a Strategie pro digitální finance.

Návrh nařízení MiCA vytváří komplexní úpravu vydávání kryptoaktiv, která nespádají pod současnou evropskou úpravu na finančním trhu, a to zejména pod úpravu směrnice MiFID II nebo směrnice EMD2. Návrh nařízení rozlišuje 3 druhy kryptoaktiv, a to tzv. kryté tokeny (jejichž hodnota se odráží od určitého „koše“ aktiv), e-money tokeny (tj. tokeny, jejichž právní úprava je navázána na úpravu elektronických peněz) a ostatní tokeny, mezi které spadají i např. užité tokeny. Návrh obsahuje obecná pravidla pro vydávání a nabízení kryptoaktiv a dále upravuje konkrétní pravidla pro získání oprávnění k vydávání krytých tokenů a e-money tokenů. Dále obsahuje pravidla pro dohled nad jejich vydavateli včetně úpravy, kdy se z daného e-money či krytého tokenu stane významný token, kterému jsou přiřazeny další požadavky na vydávání a jeho následný dohled. Samostatně jsou upravena pravidla pro osoby, které poskytují služby související s kryptoaktivy. V návrhu jsou upraveny podmínky pro získání povolení k poskytování těchto služeb, dále je upraven i dohled nad těmito osobami. Speciální pravidla jsou věnována i ochraně integrity trhu a předcházení zneužití trhu.

Návrh nařízení DORA představuje komplexní úpravu digitální odolnosti finančních institucí se zaměřením na předcházení a řešení kybernetických rizik. Návrh má za cíl nahradit sektorové úpravy digitální odolnosti v jednotlivých směrnicích a nařízeních EU ve vztahu k finančním institucím jedním přímo účinným omnibus právním předpisem. Nařízení DORA má po svém přijetí stát vedle současné úpravy jednotlivých finančních institucí, auditorů a auditorských společností a bude jednotným způsobem zakotvovat přístup k rizikům plynoucím z využití výpočetních technologií, oznamovací povinnosti vůči dohledovým orgánům v případě významných incidentů (reporting), testování ICT rizik a také bude nově upraven vztah vůči poskytovatelům ICT služeb či zaveden dohled (oversight) nad kritickými poskytovateli ICT služeb. V neposlední řadě nařízení podporuje sdílení informací o kybernetických hrozbách mezi finančními institucemi navzájem i s dohledovými orgány.

Návrh nařízení o pilotním režimu obsahuje speciální úpravu pro centrální depozitáře cenných papírů a mnohostranné obchodní systémy umožňující obchodování s převoditelnými cennými papíry evidovanými na DLT. Jedná se o speciální úpravu na časově omezenou dobu trvání pilotního režimu, nejdéle však na dobu šesti let od udělení povolení. V rámci pilotního režimu mohou tyto osoby požádat o předem stanovené výjimky ze současných evropských předpisů. Návrh nařízení stanovuje podmínky pro udělování, změny a odebrání povolení. Součástí jsou také pravidla pro udělování výjimek, stanovení dodatečných povinností a nápravných opatření. Součástí jsou také pravidla pro provozování tržní infrastruktury DLT a dohledu nad ní. Nastavena je také spolupráce mezi osobami provozujícími DLT tržní infrastrukturu, dohledovými orgány a ESMA.

Návrh změnové směrnice reaguje na přijetí návrhů nařízení DORA, MiCA a návrhu nařízení o pilotním režimu tím, že provádí nezbytné změny v několika směrnících. Konkrétně se jedná o směrnici o povinném auditu, směrnici UCITS, směrnici Solventnost II, směrnici AIFMD, směrnici CRD, směrnici MiFID II, směrnici PSD II a směrnici IORP II. Nejrozsáhlejší změna je prováděna ve směrnici MiFID II. Smyslem provedených změn je sjednotit napříč finančním trhem požadavky na zabezpečení systémů finančních institucí před kybernetickými útoky. Požadavky budou nově vycházet z nařízení DORA, tj. nebudou v každém předpise upraveny zvlášť. Část současného reportingu incidentů bude vyjmuta ze směrnice PSD II a bude přesunuta pod nařízení DORA. Ve směrnici MiFID II je navíc provedena změna v definici finančního nástroje. Nově bude explicitně stanoveno, že mezi finanční nástroje se řadí i ty, které jsou vydány prostřednictvím technologie DLT.

V dokumentu Strategie pro maloobchodní platby Komise představuje předpokládaný budoucí vývoj regulace v oblasti platebního styku a další kroky, které plánuje učinit. Strategie se zaměřuje na 4 základní pilíře:

1. dosažení celoevropského řešení pro digitální a okamžité platby,
2. inovativní a konkurenceschopný retailový platební trh,
3. efektivní a interoperabilní retailové platební systémy a další podpůrné infrastruktury a
4. efektivní mezinárodní platby zahrnující poukazování peněz.

V rámci každého základního pilíře Komise představuje úkoly, které si klade. Mnoho úkolů je navázaných na blížící se přezkum směrnice PSD II. Prostor je věnován i SEPA platbám a okamžitým platbám. Jednou ze zmiňovaných oblastí je i povinné přijímání plateb v hotovosti v eurozóně. Komise rovněž slibuje zvážit v rámci revize SFD umožnit přístup platebních institucí a institucí elektronických peněz do platebních systémů s neodvolatelností zúčtování.

Cílem dokumentu Strategie pro digitální finance je sjednotit digitální trh, zajistit jednotný právní rámec pro digitální inovace, vytvořit společný datový prostor a zaměřit se na výzvy spojené s digitalizací finančního trhu, přičemž jde vždy o maximalizaci příležitostí pro spotřebitele a jejich ochranu. Strategie pro digitální finance vytyčuje hlavní priority a cíle, kterým bude Komise v období do roku 2024 věnovat svou pozornost v souvislosti s digitální transformací finančního trhu. Dokument se kromě kontextu, pozadí trendů v digitálních inovacích a vymezení obecných strategických cílů věnuje čtyřem hlavním prioritám pro digitální transformaci evropského finančního sektoru:

1. odstraňování fragmentace jednotného digitálního trhu,
2. adaptace evropského regulatorního rámce k usnadnění rozvoje digitálních inovací,
3. podpora finančních inovací založených na datech prostřednictvím tvorby Společného evropského prostoru pro finanční data a
4. řešení výzev a rizik spojených s digitální transformací.

9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu

Česká národní banka

Během roku 2020 pokračoval legislativní proces novely zákona o ČNB, která byla předložena Poslanecké sněmovně v červnu 2019 jako sněmovní tisk 532. Návrh obsahuje několik dílčích věcných změn a legislativně technické korekce směřující ke snazšímu a především jednotnému výkladu zákona o ČNB. V rámci věcných změn jde zejména o rozšíření okruhu nástrojů měnové politiky a okruhu subjektů, se kterými může ČNB uzavírat obchody na volném trhu. Dále je navrhováno doplnění oprávnění pro ČNB stanovit horní hranici vybraných úvěrových ukazatelů týkajících se spotřebitelských úvěrů zajištěných obytnou nemovitostí, čímž by byly rozšířeny nástroje makroobezřetnostní politiky. Poslanecká sněmovna v březnu 2021 novelu schválila, Senát ji v dubnu 2021 po projednání vrátil s pozměňovacími návrhy, které byly následně Poslaneckou sněmovnou odmítnuty. Novela tak byla definitivně schválena ve znění odsouhlaseném v březnu 2021 Poslaneckou sněmovnou a nabyde účinnosti 1. 8. 2021 jako zákon č. 219/2021 Sb.

Úvěrové instituce

V červnu 2020 schválila vláda novelu zákona o bankách a některých dalších zákonů, kterou Poslanecká sněmovna projednává jako sněmovní tisk 903. Návrh zákona do českého právního řádu implementuje změny směrnice CRD, která byla společně s novelou nařízení CRR přijata jako součást širšího balíčku opatření ke snížení rizik v bankovním sektoru, resp. balíček RRMP (Risk Reduction Measures Package). Mezi nejdůležitější věcné změny navrhovaného zákona patří změny v pravidlech pro výpočet kapitálového požadavku na úrovni Pilíře 2, úpravy kapitálových rezerv, změny v regulaci finančních holdingových osob a smíšených finančních holdingových osob, změny v úpravě odměňování zaměřené především na zohlednění principu proporcionality

či zavedení povinnosti zřídit tzv. zprostředkující ovládající osobu pro velké skupiny mimo EU. Součástí návrhu zákona jsou také související dílčí úpravy systematiky zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Zejména z důvodu sladění terminologie je okrajově zasahováno do několika dalších předpisů.

V říjnu 2020 nabyl účinnosti zákon č. 338/2020 Sb., kterým se mění zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech. Zákon je z části technickou novelou, která však přinesla i některé dílčí věcné změny. Jednou z takových věcných změn je např. posílení ochrany klientů bank v případech, kdy dochází k přeměně či jakékoliv dispozici s obchodním závazkem banky nebo jeho částí. Dále se nově přiznává podanému rozkladu proti rozhodnutí o odnětí licence banky odkladný účinek. S procesem odnětí licence souvisí také další zásadní věcná změna, která nově váže vykonatelnost rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, kterým bylo zrušeno rozhodnutí ČNB o odnětí licence bance, resp. povolení družstevní záložně, až na okamžik marného uplynutí lhůty pro podání kasační stížnosti. Zákonem byly dále provedeny některé úpravy s cílem snížit administrativní zátěž tržních subjektů. Jedná se např. o zrušení povinnosti bank předkládat orgánu dohledu výpis všech akcionářů a správců z emise akcií banky před konáním valné hromady.

Krizové řízení ve finančním sektoru

V červnu 2020 vláda schválila a postoupila Poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk 904 návrh zákona, kterým se mění zákon o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a některé další zákony⁸⁰, jímž se implementuje novela směrnice o ozdravných postupech a řešení krizí (BRRD II), jež je součástí balíčku RRMP s cílem mj. zohlednit aktuální vývoj v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled (BCBS) a Rady pro finanční stabilitu (FSB) do českého právního řádu. Cílem BRRD II a tedy i předkládaného návrhu zákona je dále posílit odolnost regulovaných subjektů vůči případným ekonomickým otrěsům a přispět k upevnění finančního systému, a to pomocí zavedení či dalšího zpřesnění předmětných institutů, které si výše uvedené kladou za cíl. Mezi nejdůležitější věcné změny navrhovaného zákona patří změny související s implementací globálního standardu pro absorpci ztrát (TLAC), rozlišení dvou hlavních modelů řešení krize instituce ve skupině, změny spočívající v harmonizaci nástroje pro odložení splatnosti závazků (tzv. moratorium) a úpravě ustanovení týkajících se smluvního uznání odpisu či konverze odepisovatelných závazků.

Kapitálový trh

V dubnu 2020 nabyl účinnosti zákon č. 119/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti regulace podnikání na finančním trhu. Tento zákon novelizuje především zákon o podnikání na kapitálovém trhu a obsahuje převážně změny, jimiž se provádí adaptace právního řádu na nařízení o prospektu, které nabylo účinnosti v červenci 2019. Nařízení o prospektu je prvním schváleným předpisem EU v rámci iniciativy vytváření Unie kapitálových trhů. Nařízení si klade za cíl především usnadnit zejména malým a středním emitentům akcií a dluhopisů přístup na kapitálové trhy. Například pro časté emitenty se usnadňuje vyhotovení jednotlivých prospektů a zkracuje se doba pro jejich schválení orgánem dohledu, tedy ČNB. Pro drobné emitenty se upravuje jednodušší forma prospektu, tzv. unijní prospekt pro růst. Nařízení o prospektu rovněž reviduje tzv. shrnutí prospektu (prospectus summary) tak, aby se jednalo o kratší dokument obsahující klíčové informace pro investory prezentované srozumitelnou formou. Tento zákon rovněž ruší příslušná původní transpoziční ustanovení navazující na původní směrnici o prospektu⁸¹, kterou nové nařízení nahradilo. Tato novela také adaptuje zákon o podnikání na kapitálovém trhu na nařízení o fondech peněžního trhu⁸² a na nařízení o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití⁸³. Součástí zákona je i novela zákona o distribuci pojištění a zajištění, která upravila podmínky pro nabízení flotilového pojištění (omezení okruhu pojištění, které mohou být tímto způsobem sjednávány, zavedení reportovací povinnosti pojišťovny o flotilách ČNB) a doplnila informační povinnosti při sjednávání rezervotvorného životního pojištění (modelace vývoje kapitálové hodnoty při různém vývoji trhu) plynoucí ze směrnice Solventnost II.

V souvislosti s přijetím Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR v roce 2019 – 2023 vládou v březnu 2019 byly započaty práce na novele, která do právního řádu implementuje legislativní opatření z koncepce vyplývající. Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu, byl vládou schválen v srpnu 2020 a postoupen Poslanecké sněmovně k projednání (sněmovní tisk 993). Návrh zákona směřuje

⁸⁰ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁸¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES ze dne 4. 11. 2003 o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí převoditelných cenných papírů k obchodování a o změně směrnice 2001/34/ES.

⁸² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu, v platném znění.

⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. 11. 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

k zavedení zejména účtu dlouhodobých investic a alternativního účastnického fondu. Účet dlouhodobých investic je novým produktem na finančním trhu, který je alternativou k existujícím a státem daňově podporovaným finančním produktům spoření na stáří, kterými jsou penzijní fondy a životní pojištění. Obdobně jako tyto produkty rovněž slouží k vytváření úspor na stáří. Nový typ účastnického fondu (tzv. alternativní účastnický fond) má být alternativou k již existujícím dynamickým fondům s tím, že u tohoto typu fondu má být poplatková politika nastavena tak volně, aby bylo penzijním společnostem umožněno investovat např. i do aktiv typu „private equity fondů“, a nabídnout účastníkům možné vyšší zhodnocení, byť za cenu vyšší rizikovosti takové investice. Návrh zákona dále zavádí komanditní společnost na investiční listy, která bude moci vytvářet podfondy. Rovněž je navrhováno povinné používání XML formátu pro účely exekuce, které má vést ke snížení nákladů exekucí na finančním trhu. V rámci boje proti rizikovým (podvodným) dluhopisům dochází k rozšíření emisních podmínek dluhopisů bez prospektu (konkrétně emise do 1 mil. EUR) o údaje o emitentovi tak, aby investor měl možnost dostatečně posoudit rizikovost emitenta, potažmo celé emise (dosud obsahují emisní podmínky, na rozdíl od prospektu, jen informace o dluhopisu). Osoby nabízející tyto dluhopisy budou publikovat emisní podmínky na svých webových stránkách. Dále se v zákoně o doplňkovém penzijním spoření navrhuje opatření k umožnění vyšší mobility mezi transformovanými fondy a účastnickými fondy. Rozšiřuje se také působnost burzovních rozhodčích soudů, a to jak pro organizátora regulovaného trhu (Burzovní rozhodčí soud), tak pro komoditní burzy (Mezinárodní rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze).

Další novelou v oblasti kapitálového trhu je návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací předpisů EU týkajících se unie kapitálových trhů, který schválila vláda v prosinci 2020 a následně byl postoupen Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk 1117). Tato novela zavádí revizi právní úpravy kapitálových požadavků na obchodníky s cennými papíry. Dosud se obchodníci s cennými papíry řídí kapitálovými požadavky pro banky, což je pro většinu z nich zbytečně náročné, a proto dochází ke zmírnění tohoto režimu. Další oblastí je právní úprava krytých dluhopisů, které na evropské úrovni dosud harmonizovány nebyly. Transpozice do českého právního řádu je spíše minimalistická, protože národní právní úprava již požadavky směrnice z velké části splňuje. Dále je touto novelou navrhováno do českého právního řádu implementovat novou úpravu přeshraničního nabízení fondů kolektivního investování, které má být nově značně usnadněno a zpřehledněno. Návrh zákona rovněž implementuje nařízení v oblasti udržitelného financování, známou jako takzvané zelené finance nebo poskytování služeb skupinového financování (crowdfunding). Dále se provádějí některé drobné změny v souvislosti s revizí předpisů upravujících evropský systém dohledu nad finančním trhem.

Panevropský osobní penzijní produkt

V roce 2020 probíhaly legislativní práce na návrhu adaptačního zákona o panevropském osobním penzijním produktu a o změně souvisejících zákonů (zákon o panevropském osobním penzijním produktu). Vláda návrh zákona schválila v lednu 2021 a Poslanecká sněmovna jej projednává jako sněmovní tisk 1145. Nařízení o PEPP je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech. Cílem nové právní úpravy je tak nezbytná adaptace právního řádu, přičemž se jedná zejména o určení příslušného orgánu k výkonu pravomocí podle nařízení o PEPP, vymezení požadavků na odbornou způsobilost týkající se distribuce panevropského osobního penzijního produktu, doplnění některých informačních povinností, vymezení skutkových podstat přestupků za porušení povinností vyplývajících ze zákona a nařízení o PEPP a pokut a jiných opatření. Předmětem úpravy nařízení o PEPP je zavedení panevropského osobního penzijního produktu, kterým se umožní nabídka harmonizovaného dlouhodobého finančního penzijního produktu s výhodami zejména pro občany EU pracující ve více členských státech. Nařízení se snaží o vytvoření nákladově efektivnějšího a transparentního trhu dobrovolných penzijních úspor spravovaných v celoevropském měřítku. Vzhledem k tomu, že není možné zasahovat do organizace národních penzijních systémů, cílem zavedení PEPP není nahrazení ani harmonizace stávajících vnitrostátních důchodových systémů jednotlivých členských států EU. V daném případě se jedná o další doplňkový osobní penzijní produkt na bázi dobrovolné nabídky i dobrovolného účastnictví, jenž může být nabízen širokou škálou finančních institucí. PEPP budou moci nabízet např. pojišťovny, banky nebo investiční společnosti, svojí povahou to tedy může být pojistný produkt, vklad nebo investiční produkt.

Zákony v souvislosti s COVID-19

Nad rámec výše uvedené novely zákona o ČNB byla v březnu 2020 připravena jeho další novela jako rychlá reakce vlády a centrální banky na aktuální situaci v souvislosti s pandemií COVID-19. Tato novela centrální bance dočasně uvolnila stávající omezení v obchodech na volném trhu, a to do konce roku 2021. Cílem novely bylo posílit stabilitu českého finančního trhu a přispět k efektivnímu výkonu měnové politiky ČNB při péči

o cenovou stabilitu v ČR. Novela vyšla ve Sbírce jako zákon č. 192/2020 Sb. dne 24. 4. 2020, kdy současně nabyla účinnosti.

V dubnu 2020 nabyl účinnosti zákon o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19⁸⁴. Zákon zavedl právo dlužníka využít při splácení sjednaných komerčních úvěrů tzv. ochrannou dobu (moratorium).⁸⁵ Jejím využitím bylo až do 31. 10. 2020 odloženo splácení úvěrů sjednaných a ve většině případů čerpaných před 26. 3. 2020. Moratorium mohli z pozice dlužníků využít spotřebitelé, osoby samostatně výdělečně činné i právnické osoby. Zákon přinesl dlužníkům úlevu také tím, že dočasně snížil úrokovou sazbu ze spotřebitelského úvěru (pokud sjednaná sazba přesáhla zákonem stanovený strop, tj. repo sazba ČNB + 8 p. b.), a tím, že po dobu účinnosti tohoto zákona neměl věřitel u dlužníků – fyzických osob právo na jakékoli platby spojené s prodlením. Cílem zákona bylo zabránit vzniku prodlení a s ním souvisejících důsledků pro dlužníky i pro úvěrové instituce v roli věřitelů. Využití instrumentů ochranné doby, bylo-li věřitelem reportováno do tzv. registrů klientských informací, nesmí mít u dlužníků negativní dopad z hlediska jejich úvěrové historie při případném budoucím sjednání úvěru nového. Po skončení plošného zákonného úvěrového moratoria ke dni 30. 10. 2020 se v řadě případů uplatňují tzv. moratoria smluvní, která svou podstatou představují formu společensky odpovědného samoregulačního jednání spočívajícího v individuálních dohodách o odkladu splátek či jejich dočasném snížení sjednaných mezi poskytovateli úvěrů (banky i nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů) a jejich dlužníky (spotřebitelé, OSVČ a právnické osoby), kteří jsou zasaženi negativními ekonomickými následky pokračující pandemie COVID-19. Smluvní moratoria se opírají u bank o veřejný závazek ČBA a u jednotlivých nebankovních společností pak o přihlášení se k závazkům plynoucím z tzv. [Prohlášení](#) na základě výzvy ministryně financí.

V dubnu 2020 dále nabyla účinnosti novela zákona o spotřebitelském úvěru⁸⁶ ve formě zákona č. 186/2020 Sb., jež u spotřebitelů, kteří jsou se splácením svého dluhu více jak 90 dnů v prodlení, omezila sjednanou úrokovou sazbu na úroveň zákonného úroku z prodlení, a u podnikajících fyzických osob v takové situaci omezila sankce z prodlení se splácením dluhu a sjednanou úrokovou sazbu obdobně jako u spotřebitelů. Cílem bylo zamezit nárůstu dlouhodobě nespláceného dluhu na úroveň, kterou již dlužník nebude schopen splatit.

V květnu 2020 nabyl účinnosti zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2. Ke zmírnění negativních dopadů poskytla ČR státní záruku za dluhy Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., které vyplývají z ručení za dluhy z úvěrů poskytnutých bankami, zahraničními bankami, jež vykonávají činnost na území ČR prostřednictvím pobočky, nebo spořitelními a úvěrními družstvy. Tato záruka byla poskytnuta v rozsahu až 150 mld. Kč, a to k úvěrům, které byly sjednány do 31. 12. 2020 k provoznímu financování podnikatele, který má nejvýše 500 zaměstnanců. Pro záruční program se používá označení COVID III. Následně v listopadu 2020 byla přijata novela⁸⁷ tohoto zákona, kterou bylo prodlouženo období pro sjednávání podporovaných úvěrů a rozšířen jejich účel vedle provozního také na investiční financování. Ostatní parametry podpory byly zachovány.

V prosinci 2020 nabyla účinnosti novela zákona o distribuci pojištění a zajištění⁸⁸, která v souvislosti s pandemií COVID-19 upravila délku přechodného období, po které jsou stanovena zvláštní pravidla pro prokazování odborných znalostí a dovedností pro distribuci pojištění a zajištění. Lhůta pro vykonání odborné zkoušky se prodloužila o 6 měsíců a skončila 1. 6. 2021. Vzhledem k prodloužení přechodného období byl upraven i mechanismus stanovený pro první prodloužení oprávnění k činnosti původních pojišťovacích agentů a pojišťovacích makléřů, kdy vykonání odborné zkoušky již není podmínkou pro jeho prodloužení. Součástí novely bylo i prodloužení přechodného období pro složení maturitní zkoušky o jeden měsíc (tj. do 1. 7. 2022).

⁸⁴ Zákon č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19.

⁸⁵ Více Box 1 v kapitole 5.5.

⁸⁶ Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁷ Zákon č. 451/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS-CoV-2.

⁸⁸ Zákon č. 524/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění zákona č. 119/2020 Sb., a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu

Finanční vzdělávání

V lednu 2020 vláda schválila Národní strategii finančního vzdělávání 2.0 (NSFV 2.0), která nahradila dosavadní strategii z roku 2010 a vytyčila základní směr, kterým by se finanční vzdělávání v ČR mělo v příštích letech ubírat. Mezi nejdůležitější změny patří rozšíření záběru o vybrané skupiny dospělé populace a zřízení Národního registru projektů finančního vzdělávání. Na realizaci NSFV 2.0 se bude podílet Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV), která napomáhá plnění cílů NSFV 2.0, umožňuje setkávání relevantních subjektů, výměnu informací a zkušeností. Členy PSFV jsou zástupci veřejného sektoru, profesních sdružení působících na finančním trhu, subjektů realizujících finančně vzdělávací projekty (neziskové organizace, spotřebitelská sdružení a dluhové poradny), akademické sféry a odborníci v oblasti vzdělávání. MF ad-hoc zřizuje podskupiny PSFV řešící konkrétní úkoly. V lednu 2020 byl proveden sběr dat za účelem vyhodnocení měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace ČR, závěrečná zpráva s výsledky byla zveřejněna v červnu 2020, stejně jako zpráva OECD srovnávající výsledky ostatních zúčastněných zemí.

Portál Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?

MF průběžně spravuje rozcestníkový portál finanční gramotnosti „Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?“ <https://financnigramotnost.mfcr.cz/>, který je určen široké laické i odborné veřejnosti. Portál na jednom místě shromažďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o systému finančního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Obsahem jsou mj. rodinné finance včetně tvorby domácího rozpočtu; struktura, instituce a produkty finančního trhu; kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny, které v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci poskytují zdarma pomoc; řešení sporů, rady a návody zaměřené především na předlužení, oddlužení a exekuce a odkazy na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v ČR i v zahraničí. V červnu 2020 byl na portálu nově spuštěn také Národní registr projektů finančního vzdělávání.

Překlady některých zákonů do anglického jazyka

V roce 2020 byly vyhotoveny další informativní překlady právních předpisů z oblasti finančního trhu do anglického jazyka. Z oblasti kapitálového trhu se jedná o překlad novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech (uveřejněn v květnu 2020), překlad novely zákona o dluhopisech a překlad novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu (uveřejněny v červnu 2020). Rovněž byl vyhotoven informativní překlad návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu (sněmovní tisk 993). Překlady zákonů jsou dostupné na internetových stránkách MF v části Legislativa a Legislativní dokumenty.

Konzultace o strategii EU pro maloobchodní platby

Komise zveřejnila v dubnu 2020 konzultaci o strategii EU pro maloobchodní platby s termínem odpovědi do června 2020. Cílem veřejné konzultace Komise bylo získat informace pro strategii EU pro maloobchodní platby. Konzultace byla rozdělena na čtyři okruhy:

1. rychlé, pohodlné, bezpečné, dostupné a transparentní platební prostředky s celoevropským dosahem, které se z hlediska zákaznické zkušenosti rovnají tuzemským platbám;
2. inovativní, konkurenceschopný a konkurenci vystavený evropský trh pro maloobchodní platby;
3. přístup k bezpečným, účinným a interoperabilním platebním systémům maloobchodních plateb a dalším podpůrným infrastrukturám;
4. vylepšený přeshraniční platební styk, včetně převodů peněz, usnadňující mezinárodní úlohu eura.

MF odpovídalo pouze na otázky zaměřené na problematiku okamžitých plateb, využívání hotovosti a otázky týkající se druhé směrnice o platebních službách. Ostatní kategorie otázek nebyly zodpovězeny, neboť nebyly pro MF jako respondenta relevantní.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP	6
Tabulka 1.2: Základní makroekonomické a fiskální ukazatele ČR	6
Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik	7
Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank	7
Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám	8
Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností	10
Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu	12
Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu	13
Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV	14
Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK	14
Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP	14
Tabulka 4.6: Počet zahájených řízení v jednotlivých letech	15
Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním	15
Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru	17
Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru	18
Tabulka 5.3: Úrokové sazby ČNB	19
Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba	20
Tabulka 5.5: Vklady u bank dle sektorového hlediska	21
Tabulka 5.6: Úvěry u bank dle sektorového hlediska	21
Tabulka 5.7: Zákonné moratorium a individuálně sjednaná úvěrová moratoria v roce 2020	22
Tabulka 5.8: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	24
Tabulka 5.9: Čistě nové hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu	24
Tabulka 5.10: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby	25
Tabulka 5.11: Hypoteční úvěry podle účelu pořízení	26
Tabulka 5.12: Hypoteční úvěry (HÚ) podle výkonnosti	26
Tabulka 5.13: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady	27
Tabulka 5.14: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry	28
Tabulka 5.15: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložen	29
Tabulka 5.16: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	31
Tabulka 5.17: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	31
Tabulka 6.1: Roční výkonnost globálního akciového indexu a indexů sledovaných států	33
Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP	34
Tabulka 6.3: Počty registrovaných emisí na BCPP	35
Tabulka 6.4: Objem burzovních obchodů na RM-S	35
Tabulka 6.5: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP	35
Tabulka 6.6: Objem aktiv sektoru nebankovních OCP	36
Tabulka 6.7: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT	37
Tabulka 6.8: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu	38
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu	40
Tabulka 7.2: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů	41
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	44
Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností	47
Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven	84
Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření	85
Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech	86
Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech	87

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Graf 3.1: Struktura úspor domácností	11
Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže	16
Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle klíčových sektorů a odvětví	18
Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1	19
Graf 5.4: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami	20
Graf 5.5: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	23
Graf 5.6: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté bankami obyvatelstvu	24
Graf 5.7: Vybrané úrokové sazby	25
Graf 5.8: Počet smluv o stavebním spoření	27
Graf 5.9: Úrokové sazby čistě nových hypotečních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu na nákup bytových nemovitostí	28
Graf 5.10: Podíl nových úvěrů od stavebních spořitelen na úvěrech na bydlení	29
Graf 5.11: Bilanční suma, výše přijatých vkladů, výše poskytnutých úvěrů a pohledávek a počet členů	30
Graf 5.12: Celkové zadlužení domácností	32
Graf 5.13: Objem zadlužení domácností vzhledem k HDP v zemích EU	32
Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP	34
Graf 6.2: Celkový objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky	36
Graf 6.3: Struktura investičních fondů	37
Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného	39
Graf 7.2: Živelné pojistné události	40
Graf 8.1: Prostředky a počet účastníků ve III. pilíři	42
Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů	42
Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku v účastnických a transformovaných fondech	43
Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	43
Graf 8.5: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel	44
Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech	45
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů	45
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta	46
Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta	46

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem	48
--	----

SEZNAM BOXŮ

Box 1: Úvěrová moratoria	22
--------------------------------	----

SEZNAM ZKRATEK

AHWP	Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union (pracovní skupina k posílení bankovní unie)
AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
AMCs	Asset Management Companies (společnosti pro správu aktiv)
APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
a.s.	akciová společnost
ATFC	Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (pracovní skupina)
ATX	Austrian Traded Index
BCBS	Basilejský výbor pro bankovní dohled
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BIS	Bank for International Settlement (Banka pro mezinárodní platby)
BMR	Benchmarks Regulation (nařízení o benchmarcích)
BoE	centrální banka Spojeného království
BoJ	centrální banka Japonska
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků)
BUX	Budapest Stock Exchange Index
CBPR	Cross Border Payments Regulation (nařízení o přeshraničních platbách)
CCP	Central Counterparty Clearing House (ústřední protistrana)
CCPRR	Central Counterparties Recovery and Resolution Proposal (návrh nařízení o ozdravných postupech a řešení krize ústředních protistran)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CEGBPI	Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (expertní skupina)
CFM	Committee for Financial Markets OECD (Výbor pro finanční trhy OECD)
CMU	Capital Markets Union (Unie kapitálových trhů)
CMRP	Capital Market Recovery Package (balíček k oživení kapitálových trhů)
CNY	čínské renminbi - mezinárodní kód měny
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRFR	Crowdfunding (skupinové financování)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o kapitálových požadavcích)
CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů)
CZK	koruna česká – mezinárodní kód měny
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D03	Pracovní skupina pro finanční služby
DAX	Deutscher Aktien Index
DCC	Dynamic Currency Conversion (dynamická konverze měn)
DGS	Deposit Guarantee Schemes (systémy pojištění vkladů)
DGSD	Deposit Guarantee Schemes Directive (směrnice o pojištění vkladů)
DLT	Distributed Ledger Technology (technologie distribuovaných záznamů)
DORA	nařízení o digitální odolnosti finančních institucí
DPS	doplňkové penzijní spoření
DSTI	Debt Service to Income (úvěrový ukazatel poměřující obsluhu dluhu vzhledem k výši příjmu)
DTI	Debt to Income (úvěrový ukazatel poměřující výši dluhu vzhledem k výši příjmu)
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
EBC	European Banking Committee (Evropský bankovní výbor)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)

ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)
ECON	Committee on Economic and Monetary Affairs (Hospodářský a měnový výbor)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EEA	European Economic Area (Evropský hospodářský prostor)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFTA	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)
EGESC	Expert Group of the European Securities Committee (expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry)
EGNPL	Expert Group on Non-performing loans (expertní skupina pro řešení NPLs)
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovnu a zaměstnanecké penzijní fondy)
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ER	Evropská rada
ESAs	European supervisory authorities (Evropské orgány dohledu)
ESC	European Securities Committee (Evropský výbor pro cenné papíry)
ESG	Environmental, Social and Governance (environmentální, sociální a správní)
ESM	European Stability Mechanism (Evropský mechanismus stability)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EU	Evropská unie
EUR	euro (měna eurozóny) – mezinárodní kód měny
Euronext 100	European New Exchange Technology 100 Index
FA	Finanční arbitř
FAC	Foreign Affairs Council (Rada pro zahraniční věci)
FATF	Financial Action Task Force (Finanční akční výbor)
FCD	Financial Collateral Directive (směrnice o finančním zajištění)
Fed	Federal Reserve System (centrální banka USA)
FinTech	Financial Technology (obor finančních technologií)
FPV	Fond pojištění vkladů
FRANDT	Fair, Reasonable, Non-Discriminatory and Transparent (spravedlivý, přiměřený, nediskriminační a transparentní)
FŘK	Fond pro řešení krize
FSB	Financial Stability Board (Rada pro finanční stabilitu)
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FSF	Financial Stability Forum (Forum pro finanční stabilitu)
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100 Index
G20	Skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank
GBP	britská libra – mezinárodní kód měny
GEGIFR	Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (expertní skupina k implementaci nařízení o mezibankovních poplatcích)
GEGRFS	Government Expert Group on Retail Financial Services (expertní skupina pro retailové finanční služby)
GFOCP	Garanční fond obchodníků s cennými papíry
GSFT	Garanční systém finančního trhu
HDP	hrubý domácí produkt
HÚ	hypoteční úvěr
HUF	maďarský forint – mezinárodní kód měny
IAIS	International Association of Insurance Supervisors (Mezinárodní sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví)
IASC	International Accounting Standards Committee (Výbor pro mezinárodní účetní standardy)

ICT	informační a komunikační technologie
IDD	Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFR	Interchange Fee Regulation (nařízení o mezibankovních poplatcích)
IFRS	International Financial Reporting Standards (mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
INFE	International Network on Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)
IORP	Institutions for Occupational Retirement Provision (instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee
JERRS	Databáze regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ČNB
JPY	japonský jen – mezinárodní kód měny
LIBOR	London Inter-bank Offered Rate (referenční úroková sazba)
LTV	Loan to Value (úvěrový ukazatel poměřující výši úvěru vzhledem k hodnotě zastavené nemovitosti)
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení)
MF	Ministerstvo financí
MiCA	nařízení o trzích s kryptoaktivy
MID	Motor Insurance Directive (směrnice o pojištění motorových vozidel)
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MNB	centrální banka Maďarska
MOEX	Moscow Exchange
MSCI ACWI	Morgan Stanley Capital International All Country World Index
MSEG	Member States expert group on sustainable finance (expertní skupina pro udržitelné financování)
NBP	centrální banka Polska
Nikkei 225	Japan's Nikkei 225 Stock Average
NPLs	Non-performing loans (nevýkonné úvěry)
NPE	Non-performing exposure (nevýkonná expozice)
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OEEC	Organisation for European Economic Co-operation (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)
OTC	over-the-counter (mimoburzovní vypořádání obchodů)
O/N	overnight (přes noc)
p. a.	per annum (za rok)
p. b.	procentní bod
PAD	Payment Account Directive (směrnice o platebních účtech)
PEPP	Pan-European Personal Pension Products (Panevropský osobní penzijní produkt)
PLN	polský zlotý – mezinárodní kód měny
Pozn.	poznámka
PP	penzijní připojištění
PRIBOR	Prague Inter-bank Offered Rate (referenční úroková sazba)
PS	pracovní skupina, případně penzijní společnost
PSD II	Payment Service Directive (směrnice o platebních službách na vnitřním trhu)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
PX	hlavní index BCPP
PX-GLOB	index BCPP se širokouází
PX-TR	index BCPP zohledňující dividendy (Total Return)
RCGs	Regional Consultative Groups (regionální konzultační skupiny)
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RPSN	roční procentní sazba nákladů

RRMP	Risk Reduction Measures Package (balíček pěti legislativních návrhů Komise ke snižování rizik a posílení bankovního sektoru v EU)
RUB	ruský rubl – mezinárodní kód měny
S&P 500	Standard and Poor's 500
SAX	Slovenský akciový index
SEC	Securities and Exchange Commission (americká Komise pro cenné papíry a burzu)
SF	Sustainable finance (udržitelné financování)
SFD	Settlement Finality Directive (směrnice o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí)
SSE Index	Shanghai Stock Exchange Composite Index
TF	transformovaný fond
TFFCP	Task Force on Financial Consumer Protection (pracovní skupina k ochraně spotřebitele na finančním trhu)
Tier 1	Část kapitálu banky, která představuje součet splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, splacené emisní ažio, povinné rezervní fondy, ostatní rezervní fondy ze zisku (bez účelově vytvořených), nerozdělený zisk z předchozích období po zdanění, zisk ve schvalovacím řízení snížený o předpokládané dividendy, zisk běžného období snížený o předpokládané dividendy a snížený o odečitatelné položky.
TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity (kapacita bank absorbovat ztráty)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
ÚF	účastnický fond
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar – mezinárodní kód měny
WIG 20	Warszawski Indeks Giełdowy (Index Varšavské burzy)
WPPP	Working Party on Private Pensions (pracovní skupina)
2T	dvoutýdenní
3M	tříměsíční

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a EU doznala v roce 2020 v oblasti finančního trhu následujících úprav (přehled odpovídá stavu ke dni 30. 4. 2021):

P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2020:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1504 ze dne 7. 10. 2020, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 24. 9. 2020, o identifikaci právnických osob (ESRB/2020/12);
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 305/2019 ze dne 13. 12. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/323];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 92/2018 ze dne 27. 4. 2018, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/1452].

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2020) a další iniciativy Komise:

- Návrh regulačních technických norem pro smluvní uznávání podle čl. 71a odst. 5 směrnice 2014/59/EU (EBA/RTS/2020/10).

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2020:

- Zákon č. 119/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti regulace podnikání na finančním trhu (účinnost 1. 4. 2020 a 1. 5. 2020);
- Zákon č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 (účinnost od 17. 4. 2020);
- Zákon č. 186/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 23. 4. 2020).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2020):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (předpokládaná účinnost v průběhu roku 2021);
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací právních předpisů Evropské unie týkajících se unie kapitálových trhů (předpokládaná účinnost dělená od 2. 8. 2021, 31. 12. 2021, 1. 2. 2022, 8. 7. 2022 a dnem vyhlášení).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 518/2020 Sb., o předkládání informací zprostředkovateli finančních služeb České národní bance (účinnost od 1. 1. 2021);
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelnic a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost v průběhu roku 2021).

P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2020:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. 6. 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1272 ze dne 4. 6. 2020, kterým se mění a opravuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2019/979, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129, pokud jde o regulační technické normy pro klíčové finanční informace ve shrnutí prospektu, zveřejňování a klasifikaci prospektů, propagační sdělení týkající se cenných papírů, dodatky prospektu a oznamovací portál;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1273 ze dne 4. 6. 2020, kterým se mění a opravuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2019/980, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129, pokud jde o formát, obsah, kontrolu a schválení prospektu,

který má být uveřejněn při veřejné nabídce cenných papírů nebo jejich přijetí k obchodování na regulovaném trhu;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1816 ze dne 17. 7. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011, pokud jde o vysvětlení v prohlášení o referenční hodnotě týkající se toho, jakým způsobem jsou v jednotlivých poskytnutých a zveřejněných referenčních hodnotách zohledněny environmentální, sociální a správní faktory;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1817 ze dne 17. 7. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011, pokud jde o minimální obsah vysvětlení, jakým způsobem jsou v metodice pro stanovení referenčních hodnot zohledněny environmentální, sociální a správní faktory;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1818 ze dne 17. 7. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011, pokud jde o minimální standardy pro referenční hodnoty EU pro transformaci hospodářství spjatou s klimatem a referenční hodnoty EU navázané na Pařížskou dohodu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1732 ze dne 18. 9. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402, pokud jde o poplatky účtované Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy registrům sekuritizací;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1989 ze dne 6. 11. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2019/815, pokud jde o aktualizaci taxonomie stanovené v regulačních technických normách pro jednotný elektronický formát pro podávání zpráv provedenou v roce 2020;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1406 ze dne 2. 10. 2020, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o postupy a formuláře pro výměnu informací a spolupráci mezi příslušnými orgány, orgánem ESMA, Komisí a dalšími subjekty podle čl. 24 odst. 2 a článku 25 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 o zneužívání trhu;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2020/2127, ze dne 16. 12. 2020, kterým se mění prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/541 o rovnocennosti právního a dohledového rámce platného pro schválené burzy a uznané organizátory trhu v Singapuru v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014;
- Rozhodnutí Evropské Centrální Banky (EU) 2020/187 ze dne 3. 2. 2020 o provádění třetího programu nákupu krytých dluhopisů;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP ze dne 5. 11. 2020, pro která byly v roce 2019 splněny ústavní požadavky podle článku 103 Dohody o EHP, a související rozhodnutí 2020/C 374/06;
- Doporučení Evropské rady pro systémová rizika ze dne 6. 5. 2020 o riziku likvidity v investičních fondech (ESRB/2020/4) 2020/C 200/01.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2020) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/168 ze dne 10. 2. 2021, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1011, pokud jde o vynětí některých referenčních hodnot spotových směnných kurzů třetích zemí a stanovení náhrady za některé referenční hodnoty, jejichž poskytování je ukončováno, a kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/337 ze dne 16. 2. 2021, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, pokud jde o unijní prospekt pro oživení a cílené změny pro finanční zprostředkovatele, a směrnice 2004/109/ES, pokud jde o používání jednotného elektronického formátu pro podávání zpráv v souvislosti s výročními finančními zprávami, s cílem podpořit oživení po krizi způsobené onemocněním COVID-19;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 7. 2020, kterým se mění nařízení (EU) 2017/2402, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci, s cílem napomoci oživení po pandemii COVID-19;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 8. 6. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/565, pokud jde o integraci faktorů udržitelnosti, rizik a preferencí do určitých organizačních požadavků a provozních podmínek pro investiční podniky;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 20. 11. 2020, kterým se doplňuje nařízení (EU) 2020/852 stanovením technických screeningových kritérií pro určení podmínek, za nichž je hospodářská činnost způsobilá k tomu, aby podstatně přispívala ke zmírňování změny klimatu nebo přizpůsobování se změně klimatu, a k určení, zda tato činnost významně nepoškozuje žádný z ostatních environmentálních cílů;

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/338 ze dne 16. 2. 2021, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, pokud jde o požadavky na informace, řízení produktů a limity pozic, a směrnice 2013/36/EU a (EU) 2019/878, pokud jde o použití těchto směrnic v případě investičních podniků, s cílem napomoci oživení po krizi způsobené onemocněním COVID-19;
- Návrh směrnice Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 8. 6. 2020, kterou se mění směrnice v přenesené pravomoci (EU) 2017/593, pokud jde o integraci faktorů udržitelnosti a preferencí do povinností správy a řízení produktů;
- Návrh směrnice Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 24. 7. 2020, kterou se mění směrnice v přenesené pravomoci (EU) 2017/593, pokud jde o režim výzkumu emitentů s malou a střední kapitalizací a o nástrojích s pevným příjmem, s cílem napomoci oživení po pandemii COVID-19;
- Rozhodnutí Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (EU) 2021/272 ze dne 16. 12. 2020, kterým se obnovuje dočasný požadavek, aby fyzické nebo právnické osoby, které mají čisté krátké pozice, dočasně snížily prahové hodnoty pro oznamování čistých krátkých pozic ve vztahu k upsanému akciovému kapitálu společností, jejichž akcie jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a podaly příslušným orgánům oznámení o překročení určité prahové hodnoty v souladu s čl. 28 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 236/2012.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2020:

- žádné

4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2020):

- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu (předpokládaná účinnost od 1. 1. 2022).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 201/2020 Sb., kterou se mění vyhláška č. 247/2013 Sb., o žádostech podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění vyhlášky č. 344/2014 Sb. (účinnost od 1. 5. 2020);
- Vyhláška č. 267/2020 Sb., o oznamování údajů obhospodařovatelem a administrátorem investičního fondu a zahraničního investičního fondu České národní bance (účinnost od 1. 7. 2020);
- Vyhláška č. 570/2020 Sb., o informačních povinnostech některých osob podnikajících na kapitálovém trhu vůči Garančnímu fondu obchodníků s cennými papíry (účinnost od 1. 1. 2021).

P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2020:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/873 ze dne 24. 6. 2020, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013 a (EU) 2019/876, pokud jde o některé úpravy v reakci na pandemii COVID-19;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/866 ze dne 28. 5. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/101, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy ohledně obezřetného oceňování podle čl. 105 odst. 14 nařízení (EU) č. 575/2013;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/2176 ze dne 12. 11. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 241/2014, pokud jde o odpočet aktiv v podobě softwaru od položek kmenového kapitálu tier 1;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/125 ze dne 29. 1. 2020, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 945/2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o relevantní vhodné diverzifikované indexy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/429 ze dne 14. 2. 2020, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 680/2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2020/216 ze dne 17. 2. 2020 o jmenování místopředsedy a dvou dalších stálých členů Jednotného výboru pro řešení krizí;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 80/2019 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/830];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 81/2019 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/831];

- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 82/2019 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/832];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 83/2019 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/833];
- Stanovisko Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 6. 2. 2020 k nizozemskému oznámení přísnějšího vnitrostátního opatření na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (ESRB/2020/1);
- Stanovisko Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 26. 2. 2020 k belgickému oznámení prodloužení doby uplatňování přísnějšího vnitrostátního opatření na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (ESRB/2020/2);
- Stanovisko Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 19. 5. 2020 k francouzskému oznámení prodloužení doby uplatňování přísnějšího vnitrostátního opatření na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (ESRB/2020/5);
- Stanovisko Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 14. 10. 2020 k švédskému oznámení prodloužení doby uplatňování přísnějšího vnitrostátního opatření na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (ESRB/2020/13);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 27. 5. 2020 o omezení rozdělení zisků v průběhu pandemie COVID-19 (ESRB/2020/7);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 27. 5. 2020 ke sledování finanční stability v návaznosti na přijatá dluhová moratoria, státní záruky a další fiskální opatření, jež byla přijata k ochraně reálné ekonomiky v návaznosti na pandemii COVID-19 (ESRB/2020/8);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 2. 6. 2020, kterým se mění doporučení ESRB/2015/2 o posuzování přeshraničních účinků a dobrovolné reciprocitě pro makrobezpečnostní politická opatření (ESRB/2020/9);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 15. 12. 2020, kterým se mění doporučení ESRB/2020/7 o omezení rozdělení zisků v průběhu pandemie COVID-19 (ESRB/2020/15);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 22. 12. 2020, kterým se mění doporučení ESRB/2015/2 o posuzování přeshraničních účinků a dobrovolné reciprocitě pro makrobezpečnostní politická opatření (ESRB/2020/16);
- Doporučení Evropského orgánu pro bankovnínictví k poskytování a monitorování úvěrů ze dne 29. 5. 2020 (EBA/GL/2020/06);
- Rozhodnutí Jednotného výboru pro řešení krizí (EU) 2020/586 ze dne 25. 3. 2020 o udělení absolutoria za plnění rozpočtu a o účetní závěrce pro rozpočtový rok 2018 (SRB/PS/2020/11).

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2020) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. 11. 2015, kterým se mění nařízení (EU) 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů (tzv. EDIS);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/424 ze dne 17. 12. 2019, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o alternativní standardizovaný přístup k tržnímu riziku;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/517 ze dne 11. 2. 2021, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 2017/2361, pokud jde o způsoby placení příspěvků na správní výdaje Jednotného výboru pro řešení krizí;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/539 ze dne 11. 2. 2021, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1222/2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy pro upřesnění metodiky určování globálních systémově významných institucí a vymezení podkategorií globálních systémově významných institucí;
- Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2021/325 ze dne 22. 2. 2021 o jmenování místopředsedy Rady dohledu Evropské centrální banky.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2020:

- Zákon č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů (zákon o realitním zprostředkování), (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, účinnost od 3. 3. 2020);
- Zákon č. 192/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 24. 4. 2020);

- Zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2 (účinnost od 6. 5. 2020);
- Zákon č. 238/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, účinnost od 1. 7. 2020);
- Zákon č. 338/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 10. 2020);
- Zákon č. 451/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS-CoV-2 (účinnost od 3. 11. 2020).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2020):

- Zákon č. 49/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (účinnost od 1. 1. 2021);
- Zákon č. 174/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, účinnost od 12. 5. 2021);
- Zákon č. 219/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 8. 2021);
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů, předpokládaná účinnost od 1. 2. 2022).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 355/2020 Sb., o žádostech a některých informacích podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (účinnost od 1. 10. 2020).

P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2020:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 ze dne 7. 10. 2020 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky a o změně nařízení (EU) 2017/1129 a směrnice (EU) 2019/1937;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1423 ze dne 14. 3. 2019, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy pro kritéria určení ústředních kontaktních míst v oblasti platebních služeb a pro funkce těchto ústředních kontaktních míst;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/447 ze dne 16. 12. 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria pro stanovení ujednání, která náležitě snižují úvěrové riziko protistrany spojené s krytými dluhopisy a sekuritizacemi, a o změně nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205 a (EU) 2016/1178;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/448 ze dne 17. 12. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, pokud jde o upřesnění zacházení s OTC deriváty v souvislosti s určitými jednoduchými, transparentními a standardizovanými sekuritizacemi pro účely zajištění;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1212 ze dne 8. 5. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2018/1229, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014, pokud jde o regulační technické normy pro zajištění disciplíny při vypořádání;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1302 ze dne 14. 7. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o poplatky účtované Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy ústředním protistranám usazeným v třetích zemích;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1303 ze dne 14. 7. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o kritéria, která by orgán ESMA měl vzít v úvahu, aby mohl rozhodnout, zda ústřední protistrana usazená v třetí zemi je, nebo se pravděpodobně stane systémově významnou pro finanční stabilitu Unie nebo jednoho či více jejích členských států;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1304 ze dne 14. 7. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o minimální prvky, jež má orgán ESMA posoudit při posuzování žádostí ústředních protistran z třetích zemí o srovnatelný soulad, a způsoby a podmínky tohoto posuzování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/2145 ze dne 1. 9. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 876/2013, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o změny ve složení, fungování a řízení kolegií pro ústřední protistrany;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2020/1308 ze dne 21. 9. 2020, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na ústřední protistrany ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 rovnocenný (oznámeno pod číslem C(2020) 6539);
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2020/1766 ze dne 25. 11. 2020, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na centrální depozitáře cenných papírů ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 rovnocenný;
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů ze dne 24. 9. 2020 o strategii EU pro malé platby.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2020) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23 ze dne 16. 12. 2020 o rámci pro ozdravné postupy a řešení krize ústředních protistran a o změně nařízení (EU) č. 1095/2010, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 806/2014 a (EU) 2015/2365 a směrnic 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2007/36/ES, 2014/59/EU a (EU) 2017/1132;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 9. 2020 o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 9. 2020 o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologii sdíleného registru;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 9. 2020 o digitální provozní odolnosti finančního odvětví, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 909/2014;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/70, ze dne 23. 10. 2020, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2018/1229 týkající se regulačních technických norem pro zajištění disciplíny při vypořádání, pokud jde o jeho vstup v platnost;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/236 ze dne 21. 12. 2020, kterým se mění technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, pokud jde o lhůtu, od kdy se začnou uplatňovat některé postupy řízení rizik za účelem výměny kolaterálu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/237 ze dne 21. 12. 2020, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízeních v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, (EU) 2016/592 a (EU) 2016/1178, pokud jde o den, kdy u určitých druhů smluv nabývá účinnosti povinnost clearingů;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. 3. 2018 o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 9. 2020, kterou se mění směrnice 2006/43/EC, 2009/65/EC, 2009/138/EU, 2011/61/EU, EU/2013/36, 2014/65/EU, (EU) 2015/2366 a EU/2016/2341;

- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2021/85, ze dne 27. 1. 2021 o rovnocennosti regulačního rámce Spojených států amerických pro ústřední protistrany, které jsou povoleny Komisí Spojených států amerických pro cenné papíry a burzu a podléhají jejímu dohledu, s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012.
- 3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2020:**
- žádné
- 4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2020):**
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 5/2019 Sb., a další související zákony (předpokládaná účinnost od 1. 1. 2021).
- 5) Sekundární legislativa:**
- žádná

P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů

- 1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2020:**
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/442 ze dne 17. 12. 2019, kterým se opravuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/35, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II);
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/193 ze dne 12. 2. 2020, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2019 do 30. 3. 2020 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/641 ze dne 12. 5. 2020, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 3. 2020 do 29. 6. 2020 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/744 ze dne 4. 6. 2020, kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1800, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o přidělování úvěrových hodnocení od externích ratingových agentur podle stupnice úvěrového hodnocení v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1145 ze dne 31. 7. 2020, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 6. 2020 do 29. 9. 2020 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1647 ze dne 9. 11. 2020, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 9. 2020 do 30. 12. 2020 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2020/1358 ze dne 28. 9. 2020 o uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES, pokud jde o kontroly pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, která mají obvyklé stanoviště v Bosně a Hercegovině;
 - Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 62/2018 ze dne 23. 3. 2018, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/79];
 - Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 111/2018 ze dne 31. 5. 2018, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2020/1615].
- 2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2020) a další iniciativy Komise:**
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/473 ze dne 18. 12. 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky na sdělení informací, na náklady a poplatky zahrnované do maximální výše nákladů a na techniky snižování rizik v souvislosti s panevropským osobním penzijním produktem;
 - Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 24. 2. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 s ohledem na dodatečné informace pro účely sbližování, pokud jde o oznamování orgánům dohledu;
 - Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 24. 2. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238, pokud jde o zasahování do produktů;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/178 ze dne 8. 2. 2021, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. prosince 2020 do 30. března 2021 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/744 ze dne 6. 5. 2021, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. března 2021 do 29. června 2021 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Návrh prováděcího nařízení Komise (EU) ze dne 4. 3. 2021, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238, pokud jde o formát oznamování příslušným orgánům dohledu a o spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány a s Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění;
- Návrh prováděcího nařízení Komise (EU), pokud jde o regulační technické normy, jimiž se upravuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/653 ze dne 8. 3. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou stanovením regulačních technických norem týkajících se prezentace, obsahu, kontroly a úpravy sdělení klíčových informací a podmínek pro splnění požadavků na poskytnutí těchto sdělení;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 5. 2018, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. 9. 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění;
- Přezkum Směrnice Solventnost II a související iniciativa k ozdravným postupům u pojišťoven a garanční systém v tomto sektoru.

3) **Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2020:**

- Zákon č. 524/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění zákona č. 119/2020 Sb., a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 11. 12. 2020).

4) **Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2020):**

- Zákon č. 527/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů (změna zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, účinnost od 1. 1. 2021);
- Návrh zákona o panevropském osobním penzijním produktu a o změně souvisejících zákonů (účinnost dnem, kdy nabývá účinnosti nařízení o PEPP, která je navázána na publikování prováděcích předpisů, tj. 22. 3. 2022).

5) **Sekundární legislativa:**

- Vyhláška č. 199/2020 Sb., o žádostech podle zákona o doplňkovém penzijním spoření (účinnost od 1. 5. 2020);
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 305/2016 Sb., o předkládání výkazů pojišťovny a zajišťovny České národní bance.

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven

Banky	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Bilanční suma	7 623,6 mld. Kč	+4,0 % ↑	8 018,0 mld. Kč	+5,2 % ↑
Celkový kapitálový poměr	21,3 %	+1,7 p. b. ↑	24,4 %	+3,1 p. b. ↑
Poměr klientských vkladů k úvěrům	137,4 %	+2,9 p. b. ↑	143,6 %	+6,2 p. b. ↑
Podíl nevýkonných úvěrů	2,5 %	-0,8 p. b. ↓	2,7 %	+0,2 p. b. ↑
Klientské vklady	4 739,3 mld. Kč	+6,6 % ↑	5 162,0 mld. Kč	+8,9 % ↑
Klientské úvěry	3 450,5 mld. Kč	+4,4 % ↑	3 595,6 mld. Kč	+4,2 % ↑

Stavební spořitelny	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Počet smluv	3,23 mil.	+1,9 % ↑	3,24 mil.	+0,5 % ↑
Naspořená částka	359,7 mld. Kč	+1,3 % ↑	362,7 mld. Kč	+0,8 % ↑
Státní podpora	4,0 mld. Kč	+1,6 % ↑	4,1 mld. Kč	+3,5 % ↑
Celkové úvěry	278,1 mld. Kč	+5,8 % ↑	293,5 mld. Kč	+5,5 % ↑
Nové úvěry	47,8 mld. Kč	-29,1 % ↓	65,4 mld. Kč	+36,8 % ↓
Poměr naspořené částky k úvěrům	77,3 %	+3,2 p. b. ↑	80,9 %	+3,6 p. b. ↑

Hypoteční úvěry	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Čistě nové hypoteční úvěry	161,5 mld. Kč	-13,6 % ↓	216,8 mld. Kč	+34,3 % ↑
Celkový nesplacený objem	1 986,1 mld. Kč	+20,3 % ↑	2 181,7 mld. Kč	+9,9 % ↑

Družstevní záložny	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Počet členů	12,2 tis.	-45,9 % ↓	12,0 tis.	-1,9 % ↓
Bilanční suma	10,2 mld. Kč	-49,7 % ↓	10,0 mld. Kč	-1,7 % ↓
Podíl nevýkonných úvěrů	24,1 %	-4,0 p. b. ↓	28,9 %	+4,8 p. b. ↑
Celkový kapitálový poměr	29,2 %	+8,1 p. b. ↑	26,4 %	-2,8 p. b. ↓

Nebankovní poskytovatelé financování	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Bilanční suma	437,9 mld. Kč	+2,2 % ↑	417,4 mld. Kč	-4,7 % ↓
Poskytnuté půjčky	329,6 mld. Kč	+2,9 % ↑	321,1 mld. Kč	-2,6 % ↓

Regulovaný a mimoburzovní trh	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Index PX	1 115,6 bodů	+13,1 % ↑	1 027,1 bodů	-7,9 % ↓
Objem burzovních obchodů na BCPP	120,9 mld. Kč	-20,4 % ↓	134,5 mld. Kč	+11,2 % ↑
Objem burzovních obchodů na RM-S	2,2 mld. Kč	-15,7 % ↓	4,6 mld. Kč	+110,2 % ↑
Objem mimoburzovních obchodů	4 365,3 mld. Kč	+36,3 % ↑	4 897,7 mld. Kč	+12,2 % ↑

Investiční fondy	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Obhospodařovaný majetek ve fondech kolektivního investování	556,9 mld. Kč	+17,7 % ↑	589,7 mld. Kč	+5,9 % ↑
Obhospodařovaný majetek ve fondech kvalifikovaných investorů	130,7 mld. Kč	+14,5 % ↑	146,1 mld. Kč	+11,8 % ↑

Pojišťovny	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Bilanční suma	487,1 mld. Kč	-6,3 % ↓	493,4 mld. Kč	+1,3 % ↑
Hrubé předepsané pojistné	165,9 mld. Kč	+6,6 % ↑	168,0 mld. Kč	+1,2 % ↑
Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	101,2 mld. Kč	+9,3 % ↑	91,8 mld. Kč	-9,3 % ↓
Celková propojištěnost	2,9 %	0,0 p. b. ↔	3,0 %	+0,1 p. b. ↑

Penzijní fondy	2019	Meziroční změna	2020	Meziroční změna
Počet účastníků	4 455,6 tis.	+0,1 % ↑	4 424,0 tis.	-0,7 % ↓
Prostředky účastníků	487,1 mld. Kč	+9,0 % ↑	527,9 mld. Kč	+8,4 % ↑
Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele	22,9 %	+1,0 p. b. ↑	23,5 %	+0,6 p. b. ↑
Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění	722 Kč	+6,2 % ↑	754 Kč	+4,4 % ↑
Průměrný měsíční příspěvek účastníka doplňkového penzijního spoření	800 Kč	+1,3 % ↑	812 Kč	+1,5 % ↑
Státní příspěvky	7,3 mld. Kč	+3,1 % ↑	7,4 mld. Kč	+1,9 % ↑

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření

K 31. 12.		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	373 096	403 259	370 707	422 048	485 176	461 885
	změna (%)	-22,5	8,1	-8,1	13,8	15,0	-4,8
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření (fyzické osoby)	objem (tis. Kč)	371,1	383,9	396,5	470,1	430,5	455,9
	změna (%)	10,5	3,4	3,3	18,6	-8,4	5,9
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření	počet	3 503 349	3 312 077	3 212 427	3 166 824	3 226 733	3 242 740
	změna (%)	-8,4	-5,5	-3,0	-1,4	1,9	0,5
Vyplacená státní podpora	objem (mld. Kč)	4,6	4,3	3,9	3,9	4,0	4,1
	změna (%)	-4,2	-6,2	-7,8	-0,8	1,6	3,5
Průměrná státní podpora ⁸⁹	objem (Kč)	1 327	1 342	1 373	1 397	1 434	-
	změna (%)	0,9	1,2	2,3	1,7	2,6	-
Naspořená částka	objem (mld. Kč)	384,2	362,6	358,9	355,0	359,7	362,7
	změna (%)	-7,1	-5,6	-1,0	-1,1	1,3	0,8
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ⁹⁰	počet	695 439	650 214	612 982	588 165	555 368	520 333
	počet	380 873	339 809	307 668	282 587	267 225	254 630
	počet	314 566	310 405	305 314	305 578	288 143	265 703
	změna (%)	-7,6	-6,5	-5,7	-4,0	-5,6	-6,3
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ⁹⁰	objem (mld. Kč)	242,7	240,6	245,7	262,9	278,1	293,5
	objem (mld. Kč)	43,9	40,0	38,2	38,5	48,2	60,0
	objem (mld. Kč)	198,7	200,6	207,5	224,4	229,9	233,5
	změna (%)	-2,8	-0,8	2,1	7,0	5,8	5,5
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	63,2	66,4	68,5	74,1	77,3	80,9

Pramen: stavební spořitelny, MF

⁸⁹ Hodnota je zveřejňována v průběhu následujícího roku.

⁹⁰ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Smlouvy o penzijním připojištění ⁹¹	počet	4 886 675	4 585 149	4 281 621	3 999 304	3 709 605	3 494 140	3 327 507	3 154 028
	změna (%)	-4,8	-6,2	-6,6	-6,6	-7,2	-5,8	-4,8	-5,2
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	6,8	6,6	6,3	6,0	5,7	5,4	5,3	5,1
	změna (%)	15,0	-3,3	-4,8	-4,7	-5,2	-5,1	-2,3	-2,9
Příspěvky účastníků ⁹²	objem (mld. Kč)	33,0	31,6	30,1	29,6	29,4	28,4	28,2	27,7
	změna (%)	29,3	-4,3	-4,6	-1,5	-1,0	-3,2	-0,6	-1,9
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	117	119	122	124	120	128	133	137
	změna (%)	8,3	2,1	2,5	1,6	-3,2	6,7	3,9	3,0
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	568	574	589	606	624	680	722	754
	změna (%)	22,2	1,1	2,6	2,9	3,0	9,0	6,2	4,4

Pramen: MF

⁹¹ Stav ke konci období; údaj uvádí počet penzijních připojištění, která nejsou v evidenci MF ukončena.

⁹² Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Doplňková penzijní spoření ⁹³	počet	76 669	217 985	361 395	536 759	757 549	956 820	1 128 131	1 269 989
	změna (%)	-	184,3	65,8	48,5	41,1	26,3	17,9	12,6
Nová doplňková penzijní spoření	počet	77 771	145 841	156 062	195 508	251 818	262 167	257 666	241 895
	změna (%)	-	87,5	7,0	25,3	28,8	4,1	-1,7	-6,1
z toho s převodem prostředků z penzijního připojištění ⁹⁴	počet	1 284	14 221	12 959	17 705	41 671	41 506	29 142	33 298
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	0,06	0,27	0,54	0,86	1,24	1,66	2,00	2,29
	změna (%)	-	335,5	99,6	59,0	44,3	34,1	20,8	14,5
Příspěvky účastníků ⁹⁵	objem (mld. Kč)	0,34	1,34	2,57	4,07	6,07	8,24	10,01	11,59
	změna (%)	-	292,1	91,9	58,3	49,1	35,7	21,5	15,8
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	143	148	152	156	159	160	160	161
	změna (%)	-	3,5	2,7	2,6	1,9	0,6	0,0	0,6
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	749	722	722	741	776	790	800	812
	změna (%)	-	-3,6	0,0	2,6	4,7	1,8	1,3	1,5

Pramen: MF

⁹³ Stav ke konci období; údaj uvádí počet doplňkových penzijních spoření, která nejsou v evidenci MF ukončena.

⁹⁴ Prostředky byly převedeny z transformovaného fondu do účastnického fondu podle § 191 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁹⁵ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2020

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Červenec 2021

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1. vydání
Číslo svazku: 1

ISBN (online) 978-80-7586-048-4
ISBN (tisk) 978-80-7586-047-7